

Mgr. Ivana Potočková, E.MA

VÝROČNÁ SPRÁVA O POLITIKÁCH V OBLASTI MIGRÁCIE A AZYLU SLOVENSKÁ REPUBLIKA 2010

Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu Slovenská republika 2010

Mgr. Ivana Potočková, E.MA

Národná štúdia pre Európsku migračnú sieť (European Migration Network)

február 2011
Bratislava





Európska migračná sieť bola založená rozhodnutím Rady 2008/381/ES a je financovaná Európskou úniou.

Zostavenie tejto správy spolufinancuje Európska únia a Ministerstvo vnútra SR.

Názory prezentované v tejto štúdii sú názormi autorky a nemusia predstavovať názory vlády Slovenskej republiky, Európskej komisie alebo IOM Medzinárodnej organizácie pre migráciu.

IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu
Národný kontaktný bod Európskej migračnej siete v Slovenskej republike
Grösslingová 4
811 09 Bratislava
Slovenská republika

E-mail: ncpslovakia@iom.int
Tel.: +421 2 52 62 33 35

ISBN 978-80-89506-07-1

Predslov

Štúdia bola zostavená IOM Medzinárodnou organizáciou pre migráciu Bratislava, ktorá je Národným kontaktným bodom Európskej migračnej siete v Slovenskej republike. Táto národná štúdia je vypracovaná v súlade so spoločnou štruktúrou a metodológiou stanovenou Európskou migračnou sieťou. Štúdia bola zostavená externou expertkou IOM v roku 2010/2011.

Obsah

Obsah	6	4.4 Integrácia	29
Zoznam skratiek	10	4.4.1 Špecifický kontext	29
Použité pojmy	11	4.4.2 Vývoj v rámci národnej perspektívy	29
Zhrnutie	12	4.4.3 Vývoj z perspektívy EÚ	30
01. Úvod: cieľ a metodológia	14	4.5 Občianstvo a naturalizácia	31
1.1 Metodológia	15	4.5.1 Špecifický kontext	31
1.2 Pojmy a definície	15	4.5.2 Vývoj v rámci národnej perspektívy	31
02. Všeobecná štruktúra politického a právneho systému v Slovenskej republike	17	05. Nelegálna imigrácia a návraty	33
2.1 Všeobecná štruktúra politického systému a inštitucionálneho kontextu	17	5.1 Nelegálne prisťahovalectvo	33
2.2 Všeobecná štruktúra právneho systému	18	5.1.1 Špecifický kontext	33
03. Všeobecný vývoj relevantný pre oblasť migrácie a azylu	20	5.1.2 Vývoj v rámci národnej perspektívy	33
3.1 Všeobecný politický vývoj	20	5.1.3 Vývoj z perspektívy EÚ	33
3.2 Hlavné politiky a/alebo legislatívne debaty	22	5.2 Návrat	34
3.3 Širší vývoj v oblasti azylu a migrácie	23	5.2.1 Špecifický kontext	34
3.4 Inštitucionálny vývoj	24	5.2.2 Vývoj v rámci národnej perspektívy	34
04. Legálna imigrácia a integrácia	25	5.3 Aktivity proti obchodovaniu s ľuďmi	35
4.1 Ekonomická migrácia	25	5.3.1 Špecifický kontext	35
4.1.1 Špecifický kontext	25	5.3.2 Vývoj v rámci národnej perspektívy	35
4.1.2 Vývoj v rámci národnej perspektívy	26	5.3.3 Vývoj z perspektívy EÚ	36
4.1.3 Vývoj z perspektívy EÚ	26	06. Kontrola hraníc	37
4.2 Zlučovanie rodiny	27	6.1 Kontrola a ochrana vonkajších hraníc	37
4.2.1 Špecifický kontext	27	6.1.1 Špecifický kontext	37
4.2.2 Vývoj v rámci národnej perspektívy	28	6.1.2 Vývoj v rámci národnej perspektívy	37
4.2.3 Vývoj z perspektívy EÚ	28	6.1.3 Vývoj z perspektívy EÚ	38
4.3 Iná legálna migrácia	28	6.2 Spolupráca pri hraničných kontrolách	39
4.3.1 Špecifický kontext	28	6.2.1 Špecifický kontext	39
4.3.2 Vývoj v rámci národnej perspektívy	28	6.2.2 Vývoj v rámci národnej perspektívy	39
4.3.3 Vývoj z perspektívy EÚ	28	6.2.3 Vývoj z perspektívy EÚ	39
		07. Medzinárodná ochrana vrátane azylu	40
		7.1 Špecifický kontext	40
		7.2 Vývoj v rámci národnej perspektívy	40
		7.3 Vývoj z perspektívy EÚ	41

Obsah

08. Maloletí bez sprievodu (a iné zraniteľné skupiny)	42
8.1 Špecifický kontext	42
8.2 Vývoj v rámci národnej perspektívy	42
8.3 Vývoj z perspektívy EÚ	42
09. Globálny prístup k migrácii	43
9.1 Špecifický kontext	43
9.2 Vývoj v rámci národnej perspektívy	43
9.3 Vývoj z perspektívy EÚ	43
10. Implementácia legislatívy Európskej únie	45
10.1 Transpozícia legislatívy EÚ v roku 2010	45
10.2 Skúsenosti, diskusie ohľadom implementácie/neimplementácie legislatívy Európskej únie	45
Príloha k Národnej politickej správe 2010 o implementácii záväzkov Európskeho paktu o prisťahovalectve a azyle a Štokholmského programu	46
Bibliografia	87

Zoznam skratiek

ADZ – agentúry dočasného zamestnávania
AV – administratívne vyhostenie
BaH – Bosna a Hercegovina
ČŠ – členský štát
EFR – Európsky fond pre návrat (European Return Fund)
EHP – Európsky hospodársky priestor
EIF – Európsky fond pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín (European Integration Fund)
EMS – Európska migračná sieť (European Migration Network)
ES – Európske spoločenstvo
EÚ – Európska únia
EUBAM – Európska misia na pomoc v oblasti hraníc (European Border Assistance Mission)
EUROPOL – Európsky policajný úrad (European Law Enforcement Agency)
EUROSUR – Európsky systém na ochranu hraníc (European Border Surveillance System)
FRAN – Sieť kontaktných bodov pre analýzu rizík agentúry Frontex (Frontex Risk Analysis Network)
FRONTEX – Európska agentúra pre riadenie operačnej spolupráce na vonkajších hraniciach
ICMC – Medzinárodná katolícka komisia pre migráciu (International Catholic Migration Commission)
ICONET – bezpečná webová informačná a koordinačná sieť pre služby riadenia migrácie členských štátov EÚ
IK – informačná karta
INTERPOL – Medzinárodná policajná organizácia (International Criminal Police Organization)
IOM – Medzinárodná organizácia pre migráciu (International Organization for Migration)
IVO – Inštitút pre verejné otázky
KZAM – klasifikácia zamestnania
MIC – Migračné informačné centrum IOM
MPSVR SR– Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MŠVVŠ SR – Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
MÚ MV SR– Migračný úrad MV Slovenskej republiky

MV SR– Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MZV SR– Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky
NP – nelegálne prekročenie
NPŠH – nelegálne prekročenie štátnej hranice
NR SR – Národná rada Slovenskej republiky
NS SR – Najvyšší súd Slovenskej republiky
OARŠ CASR ÚHCP MV SR – oddelenie analýzy rizík a štatistík Centra analýzy a strategického riadenia ÚHCP MV SR
OCP PZ – oddelenie cudzineckej polície Policajného zboru
OZP MV SR – odbor zahraničnej pomoci Ministerstva vnútra Slovenskej republiky
Pakt – Európsky pakt o prísťahovalectve a azyle (European Pact on Immigration and Asylum)
PZ – Policajný zbor
RABIT – Rýchle pohraničné zásahové tímy (Rapid Border Intervention Teams)
SIS – Schengenský informačný systém
SNSLP – Slovenské národné stredisko pre ľudské práva
SR – Slovenská republika
SV – súdne vyhostenie
ÚHCP MV SR – Úrad hraničnej a cudzineckej polície Ministerstva vnútra Slovenskej republiky
UNHCR – Zastupiteľský úrad Vysokého komísára OSN pre utečencov (United Nations High Commissioner for Refugees)
UoZ – uchádzač o zamestnanie
ÚPSVR – Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
ÚPZC – Útvar policajného zaistenia pre cudzincov
VÚC – vyšší územný celok
ZÚ – zastupiteľský úrad
Z. z. – Zbierka zákonov SR

Použité pojmy

Návratová smernica – smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území, Ú. v. EÚ L 348, 24. 12. 2008.
Smernica o leteckom tranzite – smernica Rady 2003/110/ES z 25. novembra 2003 o pomoci v prípadoch tranzitu na účely leteckého odsunu.
Smernica o sankciách – smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/52/ES z 18. júna 2009, ktorou sa stanovujú minimálne normy pre sankcie a opatrenia voči zamestnávateľom štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území členských štátov, Ú. v. EÚ L 168, 30.
Smernica o vysokokvalifikovaných pracovníkoch/smernica o tzv. modrých kartách EÚ – smernica Rady 2009/50/ES z 25. mája 2009 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účely vysokokvalifikovaného zamestnania, Ú. v. EÚ L 155, 18. 6. 2009.
Zákon o pobyte cudzincov – zákon č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
Zákon o azyle – zákon č. 480/2002 Z. z. o azy-le a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
Zákon o službách zamestnanosti – zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zhrnutie

Výročná politická správa 2010 poskytuje prehľad najdôležitejších zmien v oblasti migrácie a azylu od 1. januára 2010 do 31. decembra 2010 na Slovensku v legislatívnej, inštitucionálnej a praktickej oblasti. Národnú výročnú správu vypracoval na podnet Európskej komisie v rámci činnosti Európskej migračnej siete Národný kontaktný bod EMS v SR. Rozdelenie a obsah kapitol sú podmienené špecifikáciou zadávateľa štúdie – Európskou komisiou, ktorá je rovnaká pre všetky členské krajiny EÚ.

Správa je rozdelená do desiatich hlavných kapitol – úvod: cieľ a metodológia, všeobecná štruktúra politického a právneho systému na Slovensku v roku 2010, všeobecný vývoj relevantný pre oblasť azylu a migrácie, legálne prisťahovalectvo a integrácia, nelegálne prisťahovalectvo a návrat, kontrola hraníc, medzinárodná ochrana vrátane azylu, maloletí bez sprievodu (a iné zraniteľné skupiny), globálny prístup k migrácii, implementácia legislatívy EÚ. Súčasťou výročnej politickej správy 2010 je príloha o implementácii záväzkov Európskeho paktu o prisťahovalectve a azyle a Štokholmského programu, ktorá bola vyhotovená na základe špecifikácií. V prílohe sa nachádza okrem toho zoznam skratiek a bibliografia.

V roku 2010 nedošlo k zásadným zmenám v politickej, inštitucionálnej a právnej oblasti, ktoré by mali vplyv na politiku migrácie a azylu. Vzhľadom na zmeny vo vláde a štátnych inštitúciách, ktoré boli dôsledkom parlamentných volieb a vytvorenia novej vládnej koalície, ako aj vzhľadom na komunálne voľby, Slovensko v roku 2010 neprijalo žiadne strategické dokumenty v tejto oblasti. Dopad hospodárskej krízy aj v roku 2010 výrazne ovplyvňoval situáciu na trhu práce SR, prejavujúc sa znížením zamestnanosti a nárastom nezamestnanosti, čo malo vplyv aj na pracovnú migráciu. Vláda Slovenskej republiky neprijala v súvislosti s prejavujúcou sa hospodárskou krízou v oblasti zamestnávania cudzincov na Slovensku žiadne reštrikčné opatrenia,

resp. opatrenia špeciálne zamerané na podporu návratu migrantov do krajiny pôvodu. Všeobecne možno konštatovať, že hospodárska kríza v roku 2010 nemala vplyv na vnútroštátne predpisy týkajúce sa problematiky migrantov.

Nová vláda SR prehlásila vo svojom programovom vyhlásení, že bude skvalitňovať mechanizmy riadenia migrácie a integrácie cudzincov s dôrazom na zosúladenie a harmonizáciu jednotlivých postupov a politik v týchto oblastiach s vývojom a trendmi v rámci členských štátov EÚ a pripraví koncepčné zámery migračnej politiky na obdobie rokov 2011 – 2015. Dá sa predpokladať, že vláda SR schváli koncepčné zámery počas roku 2011 a stanoví priority a pravidlá v oblasti legálnej aj pracovnej migrácie.

V roku 2010 sa uskutočnilo niekoľko aktivít (projektov, výskumov, konferencií a workshopov) v oblasti migrácie a azylu, ktoré realizoval mimovládny sektor aj akademická sféra.

V roku 2010 sme okrem nadobudnutia platnosti novely zákona o pobyte cudzincov, ktorou sa novelizoval aj zákon o službách zamestnanosti, nezaznamenali zásadné zmeny právnych predpisov, ktoré upravujú oblasť migrácie a azylu. V roku 2010 sa pripravoval úplne nový zákon o kontrole hraníc a pobyte cudzincov, ktorý nahradí v súčasnosti platný zákon o pobyte cudzincov. V súvislosti s transpozíciou smernice o sankciách a smernice o vysokokvalifikovaných pracovníkoch (tzv. smernica o modrých kartách EÚ) sa pripravovala okrem zákona o kontrole hraníc a pobyte cudzincov aj novelizácia zákona o službách zamestnanosti, Zákonníka práce, zákona o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a Trestného zákona.

Vychádzajúc zo štatistík o zachytených prípadoch nelegálnej migrácie v roku 2010, bol tento rok v SR charakteristický aj ďalším poklesom tlaku na štátne hranice, teda klesajúcim počtom žiadateľov o azyl (pokles o vyše tretinu oproti

roku 2009), a poklesom nelegálnej migrácie (oproti roku 2009 klesol počet neoprávnených prekročení štátnej hranice SR, poklesol napríklad aj počet osôb zaistených v útvaroch policajného zaistenia pre cudzincov oproti predchádzajúcemu roku).

Verejná diskusia týkajúca sa migrácie, integrácie a azylu prebiehala najmä na úrovni odborných podujatí, avšak verejnosť sa do nej zásadným spôsobom nezapojila. Média najviac zaujímali témy ako nelegálna migrácia, azyl a otázky spojené s prisťahovalectvom za prácou. Správa poskytuje stručný prehľad monitorovania médií v tejto oblasti.

01

Úvod: cieľ a metodológia

Výročná politická správa 2010, ktorá poskytuje prehľad vývoja v oblasti migrácie a azylu v podmienkach Slovenskej republiky, bude slúžiť ako podklad pri príprave Výročnej správy Európskej komisie o implementácii záväzkov Európskeho paktu o prisťahovalectve a azyle a, podobne ako predchádzajúce správy, bude slúžiť pri príprave Súhrnnej výročnej politickej správy Európskej migračnej siete za rok 2010, ktorá bude porovnávať vývoj v oblasti migrácie a azylu v jednotlivých členských štátoch Európskej únie.

Oproti roku 2009 došlo k zmenám v špecifikáciách¹, ktoré vydala Európska komisia, čo sa odrazilo aj v štruktúre samotnej správy. Vzhľadom na to, že EMS Výročná politická správa 2010 bude slúžiť ako podklad pre Európsku komisiu pri vypracovaní v poradí druhej Výročnej správy o prisťahovalectve a azyle v Európskej únii za rok 2010², obsahuje správa okrem základných desiatich kapitol aj prílohu o implementácii Európskeho paktu o prisťahovalectve a azyle a Štokholmského programu, ktorá bola vypracovaná na základe vopred daného formulára. Správa zachytáva vývoj v referenčnom období od 1. januára 2010 do 31. decembra 2010.

V desiatich kapitolách³ správa uvádza vývoj implementácie legislatívy EÚ do slovenského právneho poriadku a vplyv európskych politík v oblasti migrácie a azylu v SR. Správa opisuje politický, právny a administratívny vývoj v SR v oblasti migrácie a azylu. Zároveň poskytuje prehľad relevantných verejných podujatí/diskusíí, ktoré mali vplyv na oblasť migrácie a azylu v SR. Relevantné štatistiky uvádzame v súlade so špecifikáciami v prílohe o implementácii Európskeho paktu o prisťahovalectve a azyle

1 Európska komisia, European Migration Network Specifications for Annual Policy Report 2010, FINAL Version: 19. október 2010, MIGRAPOL European Migration Network Doc 208.

2 Výročnú správu o prisťahovalectve a azyle v Európskej únii za rok 2010 bude Komisia prezentovať Rade v júni 2011.

3 Úvod: cieľ a metodológia, všeobecná štruktúra politického a právneho systému na Slovensku v roku 2010, všeobecný vývoj relevantný pre oblasť azylu a migrácie, legálne prisťahovalectvo a integrácia, nelegálne prisťahovalectvo a návrat, kontrola hraníc, medzinárodná ochrana vrátane azylu, maloletí bez sprievodu (a iné zraniteľné skupiny), globálny prístup k migrácii, implementácia legislatívy EÚ.

a Štokholmského programu v podmienkach SR.

V úvodnej časti uvádzame informácie o metodológii aplikovanej pri písaní tejto správy, o pojmoch a definíciách.

1.1 Metodológia

Výročnú správu 2010 (o politikách v oblasti azylu a migrácie) v Slovenskej republike sme spracovali podľa požiadaviek stanovených Európskou komisiou. Metodologicky sme pri písaní správy vychádzali zo štúdia dostupnej odbornej literatúry, legislatívy, z monitorovania tlače, výskumných štúdií, internetových zdrojov, informácií uverejnených na internetových stránkach rozhodujúcich inštitúcií a organizácií, štatistických informácií a informácií známych zostavovateľke správy z vlastnej praxe v oblasti migrácie a azylu.

Zostavovateľka správy získala informácie aj z rozhovorov so zástupcami MV SR, MPSVR SR, IOM a kancelárie NR SR. ÚHCP MV SR, MÚ MV SR, MPSVR SR, ÚPSVR, MZV SR, ŠÚ SR a IOM poskytli informácie a štatistiky. Informácie a konzultácie týkajúce sa monitorovania médií poskytlo Slovenské národné stredisko pre ľudské práva. Informácie o svojej činnosti v súvislosti s migrantmi a žiadateľmi o azyl poskytol verejný ochranca práv. Mimoriadne dôležitými literárnymi zdrojmi boli aj materiály a brožúry ďalších relevantných štátnych, medzinárodných a mimovládnych inštitúcií a ich internetové stránky.

Keďže literatúra týkajúca sa azylu a migrácie v SR nie je rozsiahla, autorka vychádzala nielen z dostupnej literatúry, ale aj zo správ a štúdií uverejnených Európskou migračnou sieťou počas predchádzajúcich rokov:

Domonkos, Paleník, Radvanský, *Temporary and Circular Migration in the Slovak Republic*. Európska migračná sieť, Bratislava, 2010.

Domonkos, Paleník, Radvanský, *Saturovanie dopytu po pracovnej sile prostredníctvom migrácie v Slovenskej republike*, Európska migračná sieť, Bratislava, september 2010.

Potočková, *Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu 2009 Slovenská republika*, Európska migračná sieť, Bratislava, 2010.

Grethe Guličová, Bargerová, *Organizácia azylovej a migračnej politiky v Slovenskej republike*, Európska migračná sieť, Bratislava, 2008.

Bargerová, Številová, *Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu 2008 Slovenská republika*, Európska migračná sieť, Bratislava, jún 2009.

Všetky sú dostupné na <http://www.emn.sk>.

V rámci opisu relevantného vývoja, ktorý sa uskutočnil na národnej úrovni, a nebol výsledkom implementácie záväzkov Európskeho paktu pre prisťahovalectvo a azyl a Štokholmského programu, sa autorka stretla s problémom v súvislosti so špecifikáciami správy, ktoré vyžadujú uvádzanie len významného vývoja, parlamentných diskusií a správ v médiách, ktoré mali vplyv na vývoj v oblasti migrácie a azylu. V podmienkach SR k takýmto významným diskusiám kvôli vývoju v roku 2010 nedošlo, preto namiesto nich správa uvádza aspoň aktivity, ktoré v SR realizoval tretí sektor či medzinárodné organizácie.

1.2 Pojmy a definície

Pojmy a definície v tejto správe v čo najväčšej miere korešpondujú s pojmami vo *výkladovom slovníku Európskej migračnej siete*. Ak to v prípade niektorých pojmov nebolo možné, alebo ak niektoré pojmy výkladový slovník EMS neuvádza, používame pojmy v súlade s vnútroštátnou legislatívou. Ak vnútroštátna legislatíva neobsahovala niektoré pojmy, uvádzame pojmy použité v legislatíve Európskej únie (nariadenia, smernice).

Na tomto mieste je potrebné upriamiť pozornosť na pojem *cudziniec*, ktorý sa v rámci slovenského právneho poriadku definuje nasledovne. V zmysle § 1 ods. 2 zákona č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

sa za cudzinca považuje každý, kto nie je štátnym príslušníkom Slovenskej republiky. Z tejto zákonnej definície vyplýva, že cudzincami sú v zmysle vnútroštátneho právneho poriadku aj občania Európskeho hospodárskeho priestoru (resp. EÚ), aj štátni príslušníci tretích krajín, pričom legislatíva EÚ rozlišuje nasledujúce kategórie osôb: občania EÚ, štátni príslušníci tretích krajín.

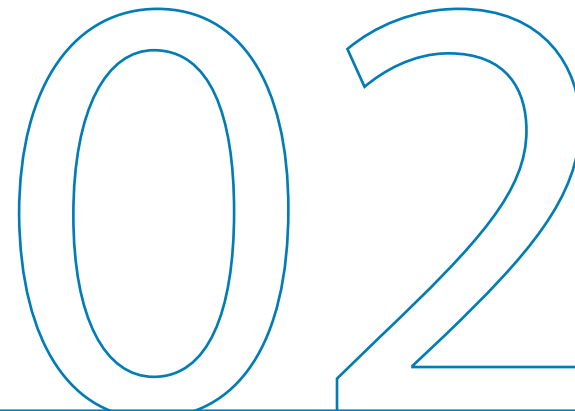
V texte správy sa vyskytuje pojem *štátny príslušník tretej krajiny*⁴ tak, ako ho definuje výkladový slovník EMS⁵, tzn. ide o osobu, ktorá nie je občanom EÚ v zmysle článku 20 Zmluvy o fungovaní Európskej únie vrátane osôb bez štátnej príslušnosti. Pojem štátny príslušník tretej krajiny v správe používame v zmysle špecifikácií štúdie vzhľadom na to, že štúdia sa zameriava na oblasť migrácie a azylu vo vzťahu k štátnym príslušníkom tretích krajín, nie na oblasť vnútornej mobility občanov členských štátov EÚ v rámci EÚ.

Pojem cudzinec sa v správe používa najmä v texte a niektorých štatistikách, ktoré sú vedené podľa vnútroštátneho poriadku. V týchto prípadoch tento pojem zodpovedá definícii podľa § 1 ods. 2 zákona o pobyte cudzincov a nie pojmu cudzinec (alien, foreigner), ktorý uvádza výkladový slovník EMS⁶.

Za účelom porovnateľnosti výstupov jednotlivých členských štátov EÚ definovali špecifikácie k tejto štúdii pojem *významný vývoj/diskusia* (*significant development/debate*) ako udalosť, ktorá bola predmetom diskusie v národnom parlamente a médiá o nej informovali vo zvýšenej miere a najmä, ak takýto vývoj alebo dis-

kusia viedli k akýmkoľvek návrhom na zmenu či prijatie novej legislatívy, alebo viedli k výmene ministrov zodpovedných za oblasť prisťahovalectva a/alebo azylu a/integrácie.

Kedže sa v roku 2010 v SR neuskutočnili takéto diskusie v NR SR ani sa podobné správy nemedializovali v súvislosti s oblasťou migrácie a azylu, na ilustráciu uvádzame aspoň niektoré oblasti azylu a migrácie, ktorým sa médiá venovali vo zvýšenej miere, avšak nemali vplyv na zmenu politik či formovanie nových stratégií, prípadne dopady na zmeny ministrov zodpovedných za oblasť migrácie a azylu v podmienkach SR.



Všeobecná štruktúra politického a právneho systému v Slovenskej republike

2.1 Všeobecná štruktúra politického systému a inštitucionálneho kontextu

Hlavnými aktérmi v oblasti migrácie a azylu na Slovensku boli, tak ako v roku 2009, nasledujúce tri ministerstvá. Za oblasť legálnej a nelegálnej migrácie, azylu a integrácie azylantov zodpovedá najmä *Ministerstvo vnútra SR* prostredníctvom Migračného úradu MV SR a Úradu hraničnej a cudzineckej polície MV SR⁷. Ministerstvo vnútra SR plní aj funkciu orgánu zodpovedného za riadenie štyroch fondov EÚ v rámci Všeobecného programu Solidarita a riadenie migračných tokov (Európsky fond pre utečencov, Európsky fond pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín, Európsky fond pre návrat a Fond pre vonkajšie hranice). Aj prostredníctvom nich napĺňa realizáciu migračnej politiky v SR. *Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR*⁸ malo vo svojej pôsobnosti prostredníctvom špecifického odboru⁹ zriadeného v roku 2007 pre oblasť pracovnej migrácie a integrácie cudzincov až do 1. apríla 2010, kedy bol odbor pre migráciu a integráciu cudzincov zrušený. V roku 2010 došlo niekoľkokrát k organizačným a personálnym zmenám na MPSVR SR v rámci štruktúr, ktoré sa zaoberali problematikou migrácie¹⁰. K 31. decembru 2010 zastrešoval rezort práce problematiku migrácie a integrácie cudzincov prostredníctvom dvoch odborov: odboru medzinárodných vzťahov a odboru rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí. Ďalšou oblasťou činnosti MPSVR SR je sociálna starostlivosť o maloletých bez sprievodu, azy-

4 Treťou krajinou (third country) je krajina alebo územie, ktoré sa nachádza mimo územia Európskej únie. Túto definíciu uvádza výkladový slovník EMS, avšak definícia tretej krajiny absentuje v slovenskom právnom poriadku.

5 European Migration Network, Asylum and Migration Glossary – a tool for better comparability, január 2010, s. 158.

6 Podľa výkladového slovníka EMS je cudzincom (alien) v kontexte EÚ osoba, ktorá nie je štátnym príslušníkom členského štátu Európskej únie; v globálnom kontexte sa podľa definície IOM migračného glosára za cudzinca považuje osoba, ktorá nie je štátnym príslušníkom (domorodcom alebo občanom) určitého štátu. European Migration Network, Asylum and Migration Glossary – a tool for better comparability, Január 2010, s. 12.

7 Ministrom vnútra SR bol v prvom polroku 2010 Robert Kaliňák (SMER – Sociálna demokracia). Po voľbách do NR SR, ktoré sa konali 12. 6. 2010, bol za nového ministra vnútra vymenovaný Daniel Lipšic (KDH) 9. júla 2010.

8 Ministerkou práce, sociálnych vecí a rodiny bola v prvom polroku 2010 Viera Tomanová (SMER – Sociálna demokracia), po voľbách do NR SR, ktoré sa konali 12. júna 2010, bol do funkcie ministra vymenovaný prezidentom SR 9. júla 2010 Jozef Mihal (SaS – sloboda a solidarita).

9 OMIC MPSVR SR (v rámci Sekcie medzinárodných vzťahov MPSVR SR).

10 Bližšie informácie o zmenách v štruktúre MPSVR SR sú dostupné na <http://www.employment.gov.sk/index.php?SM-C=1&id=710> (citované 28. 1. 2011).

lantov a o iné kategórie cudzincov. *Ministerstvo zahraničných vecí SR*¹¹ zodpovedá prostredníctvom zastupiteľských úradov SR v zahraničí za vydávanie víz a preberanie žiadostí o udeľenie povolenia na pobyt na území SR. Taktiež asistuje pri návratoch maloletých cudzincov a pri príprave readmisných dohôd.

V roku 2010 došlo k zrušeniu dvoch ministerstiev a prechodu ich pôsobnosti na iné ministerstvá. Ďalej došlo k zmene v názvoch štyroch ministerstiev k 1. júlu 2010¹², k následnej obnove jedného zo zrušených ministerstiev k 1. novembru 2010¹³ a navyše nová vláda zmenila názvy dvoch ministerstiev¹⁴. Tieto zmeny však nemali vplyv na oblasť migrácie a azylu.

Možno teda konštatovať, že v roku 2010 oproti roku 2009 nedošlo okrem vyššie spomínanej organizačnej zmeny v rámci MPSVR SR k žiadnym významnejším zmenám štruktúry politického systému alebo inštitucionálneho kontextu s ohľadom na oblasť migrácie a azylu. Aktivita Riadiaceho výboru pre migráciu a integráciu cudzincov¹⁵, ktorý vznikol v roku 2009, nepriniesla v roku 2010 žiadne výsledky ani zmeny.

Detailnejšie informácie o štruktúre politického a právneho systému v oblasti migrácie a azylu je možné nájsť v Štúdii EMS o organizácii azylovej a migračnej politiky v Slovenskej republike¹⁶

11 Ministrom zahraničných vecí SR bol v prvom polroku 2010 Miroslav Lajčák (SMER – Sociálna demokracia). Po voľbách do NR SR prezident Ivan Gašparovič vymenoval nového ministra zahraničných vecí SR Mikuláša Dzurindu (SDKÚ – demokratická strana) 9. júla 2010.

12 Zákon č. 37/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov.

13 Zákon č. 372/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov.

14 Zákon č. 403/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov.

15 Riadiaci výbor pre migráciu a integráciu cudzincov je koordináčný, medziinštitucionálny, odborný a iniciatívny orgán SR v oblasti migrácie a integrácie cudzincov, zriadený na základe Štatútu, ktorý vláda schválila uznesením č. 467 z 24. júna 2009.

16 Grethe Guličová, Bargerová, Organizácia azylovej a migračnej politiky v Slovenskej republike. Európska migračná sieť, Bratislava, 2008, dostupné na <http://www.emn.sk> (citované 28. 1. 2011).

a vo Výročnej správe EMS o politikách v oblasti migrácie a azylu 2009 v Slovenskej republike¹⁷.

2.2 Všeobecná štruktúra právneho systému

Všeobecnú štruktúru právneho systému v oblasti migrácie a azylu bližšie opisuje *Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu 2009*¹⁸ v *Slovenskej republike* a *Štúdia EMS o organizácii azylovej a migračnej politiky v Slovenskej republike*¹⁹.

Najdôležitejšie právne normy upravujúce oblasť migrácie a azylu sú: Ústava SR, zákon o pobyte cudzincov²⁰, zákon o azyle²¹, zákon o službách zamestnanosti²², Zákonník práce²³, zákon o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní²⁴, zákon o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele²⁵, zákon o sociálnom poistení²⁶, zákon o štátnom občianstve²⁷, Občiansky súdny poriadok²⁸, zákon o správnom konaní²⁹, Trestný

17 Potočková, Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu 2009 Slovenská republika. Európska migračná sieť, Bratislava, 2010, dostupná na <http://www.emn.sk> (citované 28. 1. 2011).

18 Potočková, Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu 2009 Slovenská republika. Európska migračná sieť, Bratislava, 2010, dostupná na <http://www.emn.sk> (citované 28. 1. 2011).

19 Grethe Guličová, Bargerová, Organizácia azylovej a migračnej politiky v Slovenskej republike. Európska migračná sieť, Bratislava, 2008, dostupné na <http://www.emn.sk> (citované 28. 1. 2011).

20 Zákon č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov v znení neskorších predpisov.

21 Zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle v znení neskorších predpisov.

22 Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

23 Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov.

24 Zákon 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

25 Zákon 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

26 Zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov

27 Zákon č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

28 Zákon č. 99/1963 Z. z. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov.

29 Zákon č. 71/1967 Z. z. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov.

zákon³⁰, zákon o pomoci v hmotnej núdzi³¹, školský zákon³², zákon o vysokých školách³³, zákon o zdravotnom poistení³⁴, zákon o rodine³⁵, zákon o cestovných dokladoch³⁶, zákon o ochrane štátnej hranice³⁷, zákon o správnych poplatkoch³⁸ atď. Práva a povinnosti cudzincov ďalej upravuje široká škála právnych predpisov pre jednotlivé oblasti ich života na území Slovenskej republiky³⁹.

Na tomto mieste uvádzame, kde sa prijímajú rozhodnutia v oblasti migrácie a azylu a kto sú relevantní aktéri. NR SR je legislatívny orgán, ktorý má právomoc právny predpis vytvoriť a schváliť⁴⁰ a zároveň je jediný ústavodarný a zákonodarný orgán v SR⁴¹. To znamená, že každý návrh zákona aj z oblasti migrácie a azylu v konečnom dôsledku prerokováva a schvaľuje parlament. Návrhy zákonov do parlamentu môže predkladať Národná rada SR (poslanecké návrhy zákonov, zákonodarnú iniciatívu majú v tomto prípade poslanci a výbory NR SR) alebo vláda

30 Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

31 Zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

32 Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

33 Zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

34 Zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

35 Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

36 Zákon č. 647/2007 Z. z. o cestovných dokladoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

37 Zákon č. 477/2003 Z. z. o ochrane štátnej hranice v znení neskorších predpisov.

38 Zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov.

39 Napríklad: Zákon č. 455/1991 Z. z. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, vyhláška MŠ SR č. 207/1993 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o rovnocennosti dokladov o vzdelaní a o podmienkach uznania rovnocennosti dokladov o vzdelaní vydaných zahraničnými základnými a strednými školami atď.

40 Svák, J., Kukliš, P., Teória a prax legislatívy, 2. vydanie, Bratislavská vysoká škola práva, 2009, s. 83 – 135.

41 Článok 72 Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Z. z., ako vyplýva zo zmien a doplnení vykonaných ústavným zákonom č. 244/1998 Z. z., ústavným zákonom č. 9/1999 Z. z., ústavným zákonom č. 90/2001 Z. z., ústavným zákonom č. 140/2004 Z. z., ústavným zákonom č. 323/2004 Z. z., ústavným zákonom č. 463/2005 Z. z., ústavným zákonom č. 92/2006 Z. z., ústavným zákonom č. 210/2006 Z. z., ústavným zákonom č. 100/2010 Z. z.

(vládne návrhy zákonov, ktoré prevažujú nad poslaneckými). Čo sa týka zákonodarnej iniciatívy (oprávnenia predložiť NR SR návrh zákona), majú poslanci (skupina poslancov) NR SR úplnú autonómiu v rozhodovaní o vytvorení novej zákonodarnej úpravy na rozdiel od vládneho návrhu zákona, kde vláda určí za predkladateľa (gestora) návrhu zákona niektorého člena vlády, spravidla ministra, do ktorého pôsobnosti patrí výkon štátnej správy v oblasti, ktorá sa má návrhom zákona upraviť⁴² v súlade s kompetenčným zákonom⁴³. Ministerstvo vnútra SR je ústredný orgán štátnej správy, okrem iného pre ochranu a správu štátnych hraníc, vstup na územie Slovenskej republiky a pobyt cudzincov na jej území, otázky azylantov a odíedencov, evidenciu obyvateľov⁴⁴. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR je ústredný orgán štátnej správy okrem iného pre inšpekciu práce, stratégiu zamestnanosti, koordináciu jej tvorby a politiku trhu práce, sociálnoprávnu ochranu detí a sociálnu kuratelu⁴⁵ a Ministerstvo zahraničných vecí SR je okrem iného ústredný orgán štátnej správy pre oficiálnu rozvojovú pomoc⁴⁶.

42 Svák, J., Kukliš, P., Teória a prax legislatívy, 2. vydanie, Bratislavská vysoká škola práva, 2009, s. 136 – 139.

43 Zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov.

44 § 11 zákona. č. 575/2001 Z. z.

45 § 15 zákona. č. 575/2001 Z. z.

46 § 14 zákona. č. 575/2001 Z. z.

03

Všeobecný vývoj relevantný pre oblasť migrácie a azylu

Cieľom tejto časti je uviesť všeobecný kontext, v ktorom sa odohrávali špecifické vývoje, uvedené v časti 4 až 9 správy. Tento prehľad zahŕňa relevantný politický vývoj, politické a legislatívne debaty, širší vývoj, ktorý ovplyvnil mnohé oblasti v rámci migrácie a azylu, a inštitucionálny vývoj.

3.1 Všeobecný politický vývoj

Najvýznamnejšou udalosťou v roku 2010 z pohľadu politického vývoja boli voľby do Národnej rady SR, ktoré sa uskutočnili 12. júna 2010. Volebná účasť dosiahla 58,83 % a do parlamentu sa dostali aj dve neparlamentné politické strany – SaS a Most-Híd. Víťazom parlamentných volieb bola strana Smer – SD, avšak v parlamente získali väčšinu štyri stredopravé strany⁴⁷. Koalícia zostavená zo štyroch politických strán – Slovenská a demokratická kresťanská únia – Demokratická strana (SDKÚ-DS), KDH – Kresťanskodemokratické hnutie, Most-Híd a strana Sloboda a solidarita (SaS) vystriedala koalíciu zostavenú z troch parlamentných strán SMER – sociálna demokracia, Hnutie za demokratické Slovensko (HZDS) a Slovenská národná strana (SNS), ktorá vládla v Slovenskej republike od roku 2006. Následne 8. júla 2010 prezident SR vymenoval za predsedníčku vlády SR Ivetu Radičovú, ktorá sa stala prvou ženou v histórii SR na tejto pozícii, a 9. júla 2010 vymenoval nových ministrov.

Oblasť migrácie a azylu nerezonovala v predvolebných diskusiách. Ako ukazuje analýza programových dokumentov vybraných politických strán v oblasti zahraničnej a bezpečnostnej politiky, zmienky o migrácii boli v programových dokumentoch strán, ktoré sa dostali do parlamentu, nasledovné: SDKÚ-DS mala vo svojom programe podporu reformy politik EÚ, okrem iného s dôrazom na imigračnú politiku⁴⁸; KDH

47 Informácie o výsledkoch volieb sú dostupné na webovej stránke Štatistického úradu SR http://www.volbysr.sk/nrsr2010/menu/indexV_sk.html (citované 28. 1. 2011).

48 Arbe, S., Nosko, A., Ondrejcsák, R., Zimanová, V., Analýza programových dokumentov vybraných politických strán v oblasti zahraničnej a bezpečnostnej politiky (ĽS-HZDS, KDH, Most-Híd, SaS, SDKÚ-DS, SMER-SD, SMK-MKP, SNS), Centrum pre európske a severoatlantické vzťahy (CENAA), máj 2010, s. 13,

zo svojich špecifických priorít chcelo presadzovať riešenie priorít migrácie⁴⁹; SaS navrhovalo v rámci svojho volebného programu bezplatné Schengenské vízum a zjednodušenie migračnej politiky pre občanov Ukrajiny⁵⁰. SDKÚ-DS spomína vo volebnom programe okrajovo nelegálnu migráciu vo vzťahu k Ukrajine⁵¹. O azyle a readmisných dohodách s Ruskom a Ukrajinou sa vo svojom volebnom programe zmienilo KDH (vo vzťahu k azylu plánovalo presadzovanie prísnej azylovej politiky, vysokej úrovne ochrany inštitútu azylu pred jeho zneužívaním, zachovanie suverenity členských štátov EÚ pri rozhodovaní o azyle a kontrole vonkajších hraníc Únie)⁵². Strana Most-Híd uviedla vo svojom programe potrebu posilnenia polície v boji proti nelegálnej migrácii⁵³. Ostatné parlamentné strany vo svojich volebných programoch neuvádzajú ani okrajovo problematiku migrácie a azylu. Detailnejšie informácie o tom, ako sa jednotlivé tézy volebných programov koaličných strán odrazili v programovom vyhlásení novej vlády a aké konkrétne kroky sa realizovali alebo sa plánujú zrealizovať v oblasti migrácie a azylu, uvádzame v prílohe tejto správy o implementácii záväzkov Európskeho paktu o prisťahovalectve a azyle a Štokholmského programu. Za zmienku stojí, že podľa nového ministra vnútra by SR mala mať koncepciu legálnej migrácie zameranú na prilákanie vysokokvalifikovaných migrantov z krajín, ktoré sú SR civilizačne blízke, o čom médiá informovali v auguste 2010⁵⁴.

dostupné na http://cena.org/wp-content/uploads/2010/05/Cena_Analyza_web_vnutro1.pdf (citované 28. 1. 2011).

49 Ibidem, s. 20.

50 Ibidem, s. 25.

51 Volebný program SDKÚ-DS, Pre silnejšiu strednú vrstvu pre moderné Slovensko, dostupný na http://www.sdku-ds.sk/data/MediaLibrary/625/2010-04-12_SDKU-DS_program.pdf (citované 28. 1. 2011).

52 Volebný program kresťanskodemokratického hnutia 2010, dostupný na http://www.kdh.sk/data/upload/documents/KDH_volebny-program_2010.pdf (citované 28. 1. 2011).

53 Volebný program strany Most-Híd je dostupný na http://www.most-hid.sk/webfm_send/37 (citované 28. 1. 2011).

54 TASR, Lipšic: Slovensko by malo mať koncepciu legálnej migrácie, SME, 1. 8. 2010, dostupné na <http://www.sme.sk/c/5488137/lipic-slovensko-by-malo-mat-koncepciu-legalne-migracie.html> (citované 20. 11. 2010); TASR, Lipšic chce prilákať elity zo zahraničia, Hospodárske noviny, 1. 8. 2010, dostupné na [http://hnonline.sk/index.php?article\[id\]=45370820&p=k02000_d&srv1\[action\]=vote&srv1\[answer_id\]=944390](http://hnonline.sk/index.php?article[id]=45370820&p=k02000_d&srv1[action]=vote&srv1[answer_id]=944390) (citované 20. 11. 2010); Krempaský, J., Zsilleová, M., Lipšic chce

K 31. decembru 2010 mala vláda 15 členov: predsedníčku, 1. podpredsedu, ktorý je zároveň ministrom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, a dvoch podpredsedov, ktorí sú zároveň ministrami financií a práce, sociálnych vecí a rodiny, a podpredsedu vlády⁵⁵, ktorý je člen vlády bez kresla, čiže zároveň nie je poverený riadením niektorého ministerstva, a 10 ministrov⁵⁶. Vzhľadom na zmeny vo vláde došlo aj k zmenám na postoch ministrov relevantných pre oblasť migrácie a azylu. Prezident SR vymenoval 9. júla 2010 nasledujúcich ministrov: Daniela Lipšica (KDH) – ministra vnútra, Jozefa Mihála (SaS) – ministra práce, sociálnych vecí a rodiny a ministra zahraničných vecí – Mikuláša Dzurindu (SDKÚ-DS).

Okrem parlamentných volieb sa 27. novembra 2010 uskutočnili komunálne voľby (voľby do orgánov samospráv obcí), ktorých bola 49,69%⁵⁷ účasť voličov. O nových starostoch, primátoch a poslancoch na rozdiel od parlamentných alebo prezidentských volieb mohli v komunálnych voľbách rozhodovať aj cudzinci, keďže v tomto prípade nie je občianstvo Slovenskej republiky podmienkou účasti na voľbách. Voličmi v komunálnych voľbách sú obyvatelia, teda osoby (aj cudzinci), ktoré majú na území SR trvalý pobyt⁵⁸. V rámci komunálnych volieb neboli zaznamenané diskusie, ktoré by sa týkali migrácie alebo azylu v podmienkach SR.

Celkovo možno skonštatovať, že témy migrácie a azylu nefigurovali ako nosné témy politických diskusií počas roku 2010 ani v rámci predvolebných kampaní.

vyberať cudzincov, SME, 13. 8. 2010, dostupné <http://www.sme.sk/c/5504424/lipic-chce-vyberat-cudzincov.html> (citované 20. 11. 2010).

55 Podpredseda vlády SR pre ľudské práva a menšiny – Rudolf Chmel.

56 Informácie sú dostupné na <http://www.vlada.gov.sk/21939/vlada-sr-od-9-7-2010.php> (citované 28. 1. 2011).

57 Štatistický úrad SR, Výsledky volieb do orgánov samosprávy obcí 2010, dostupné na <http://app.statistics.sk/kv2010/sr/tab1.jsp?lang=sk> (citované 28. 1. 2011).

58 Média o tejto skutočnosti informovali pred komunálnymi voľbami, napr. SITA, V komunálnych voľbách môžu voliť aj cudzinci, 3. 11. 2010, aktualita.sk, Bratislava, dostupné na <http://www.aktualita.sk/clanok/175500/volby-v-komunalnych-volbach-mozu-volit-aj-cudzinci/> (citované 30. 1. 2011).

3.2 Hlavné politiky a/alebo legislatívne debaty

V roku 2010 nedošlo na vládnej úrovni k zmene ani k schváleniu nových politík alebo stratégií v oblasti migrácie a azylu oproti roku 2009 aj vzhľadom na to, že išlo o volebný rok, hoci uznesením vlády SR č. 467 z 24. júna 2009 a opätovne uznesením vlády SR č. 331 z 19. mája 2010 vláda SR uložila povinnosť aktualizovať Koncepciu migračnej politiky Slovenskej republiky, schválenú uznesením vlády Slovenskej republiky č. 11 z 12. januára 2005 na roky 2010 až 2015 v termíne do konca roka 2010. Koncom roku 2010⁵⁹ na základe rozpracovania úloh z programového vyhlásenia vlády⁶⁰ vypracovalo MV SR návrh koncepcných zámerov migračnej politiky Slovenskej republiky na roky 2011 – 2015 (aktualizáciu Koncepcie migračnej politiky SR), ktoré boli dané koncom decembra 2010 do medzirezortného pripomienkového konania⁶¹. V rámci navrhovaného uznesenia vlády sa navrhuje uložiť povinnosť ministrovi vnútra pripraviť a predložiť na rokovanie vlády Slovenskej republiky návrh Migračnej politiky Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2020 v termíne do 30. júna 2011 a uložiť povinnosť relevantným členom vlády (podpredsedovi vlády a ministrovi práce, sociálnych vecí a rodiny, podpredsedovi vlády a ministrovi financií, podpredsedovi vlády pre ľudské práva a národnostné menšiny, ministrovi vnútra, ministrovi zdravotníctva, ministerke spravodlivosti, ministrovi zahraničných vecí, ministrovi školstva, vedy, výskumu a športu, ministrovi hospodárstva a ministrovi kultúry) a vedúcemu Úradu vlády a predsedníčke Štatistického úradu SR rozpracovať koncepcné zámery v jednotlivých oblastiach do konkrétnych úloh v pôsobnosti riadeného rezortu v termíne do

59 28. decembra 2010.

60 Bližšie informácie sa nachádzajú v prílohe o implementácii Európskeho paktu o prisťahovalectve a azyle a Štokholmského programu, v časti I (a).

61 Portál právnych predpisov, Koncepcné zámery migračnej politiky Slovenskej republiky na obdobie rokov 2011 – 2015 (aktualizácia migračnej politiky Slovenskej republiky), dostupné na <https://lt.justice.gov.sk/Document/GovernmentResolution-Proposal.aspx?instEID=-1&matEID=3494&docEID=149608&docFormEID=12&docTypeEID=3&langEID=1&tStamp=20101228152635123> (citované 30. 1. 2011).

31. marca 2011. Vzhľadom na to, že ide o návrh, ktorý je predmetom pripomienkovania, nedá sa predvídať, v akej podobe bude nakoniec predložený na rokovanie vlády a v akej podobe bude schválený.

Aj napriek tomu, že bola v roku 2009 schválená *Koncepcia integrácie cudzincov*, reálne sa v roku 2010 nepremietla do konkrétnych výsledkov/opatrení aj vzhľadom na pretrvávajúcu krízu, a teda obmedzené finančné zdroje, a z dôvodu personálnych a organizačných zmien v štátnych orgánoch a orgánoch samospráv v roku 2010. Vyššie spomínaný návrh uznesenia vlády v súvislosti s predloženými koncepcnými zámermi migračnej politiky navrhuje odporúčať predsedovi Združenia miest a obcí Slovenska a prezidentovi Únie miest Slovenska podieľať sa na plnení koncepcných zámerov v oblasti sociálnej inklúzie a integrácie migrantov do spoločnosti⁶².

Čo sa týka legislatívy, 15. januára 2010 nadobudol účinnosť zákon č. 594/2009 Z. z., ktorým sa novelizoval zákon o pobyte cudzincov. Hlavné zmeny sa týkali najmä oblasti udeľovania víz (s ohľadom na prijatie vízového kódexu Spoločenstva), jednotlivých druhov pobytov a predovšetkým problematiky návratov (nútne návratov – administratívneho vyhostenia, dobrovoľných návratov) a zaistenia cudzincov na území SR, ktorá súvisí s transpozíciou návratovej smernice⁶³. Zákon č. 594/2009 Z. z. novelizoval aj zákon o službách zamestnanosti. Detailnejšie informácie sa nachádzajú v prílohe v bode I (a).

Počas roku 2010 prebiehala príprava úplne nového zákona o kontrole hraníc a pobyte cudzincov, ktorý nahradí doteraz platný zákon o pobyte cudzincov. Keďže ide o vládny návrh zákona,

62 Detailnejšie informácie sú dostupné na <https://lt.justice.gov.sk/Material/MaterialDocuments.aspx?instEID=-1&matEID=3494&langEID=1&tStamp=20101228152635123> (citované 30. 1. 2011).

63 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území, Ú. v. EÚ L 348, 24. 12. 2008.

jeho príprava prebiehala na rezortnej a medzirezortnej úrovni. Keďže sa plánuje zverejniť v rámci medzirezortného pripomienkového konania začiatkom roku 2011, nebol tento návrh publikovaný a zatiaľ k nemu ani neprebehli verejné diskusie v médiách či v akademickej obci. V súvislosti s transpozíciou smernice o sankciách a smernice o vysokokvalifikovaných pracovníkoch (tzv. smernica o modrých kartách EÚ) sa pripravovala okrem zákona o kontrole hraníc a pobyte cudzincov aj novelizácia zákona o službách zamestnanosti, Zákonníka práce, zákona o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a Trestného zákona. V prípade vyššie uvedených legislatívnych návrhov sa predpokladá ich zverejnenie v roku 2011 a schválenie v parlamente na jar 2011. Preto v súčasnosti nie je možné reflektovať parlamentné diskusie alebo reakcie občianskej spoločnosti, organizácií migrantov alebo akademickej obce k týmto legislatívnym návrhom, ktoré, ak budú schválené, budú mať dopad na oblasť migrácie a azylu (mali by sa zaviesť modré karty EÚ ako nový typ pobytu pre vysokokvalifikovaných štátnych príslušníkov z tretích krajín, sankcie voči zamestnávateľom nelegálnych migrantov z tretích krajín, bezplatná právna pomoc pre osoby, ktoré podliehajú nútenému návratu do krajiny pôvodu, atď.).

Výraznejšiu diskusiu a protichodné reakcie v médiách⁶⁴ a parlamente aj na politickej scéne vyvolalo prijatie zákona č. 250/2010 Z. z., ktorým sa novelizuje zákon č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov ešte pred voľbami do NR SR v máji 2010. Vláda odôvodnila⁶⁵ potrebu tejto

64 Napríklad: SITA, Prezident podpísal novelu zákona o štátnom občianstve, Pravda, 31. 5. 2010, dostupné na (citované 30. 1. 2011); televízia TA3, Vláda schválila novelu zákona o štátnom občianstve, reportáž odvysielaná 26. 5. 2010, dostupné na http://www.ta3.com/sk/reportaze/153781_vlada-prijala-novelu-zakona-o-statnom-obcianstve (citované 30. 1. 2011); TASR, Dzurinda chce po voľbách zrušiť novelu zákona o štátnom občianstve, NOVINYSK, 26.5.2010, dostupné na <http://udalosti.noviny.sk/z-domova/26-05-2010/dzurinda-chce-po-volbach-zrusit-novelu-zakona-o-statnom-obcianstve.html> (citované 30. 1. 2011); SITA, NR SR: Tri koalíčné strany chcú zmenu zákona o štátnom občianstve, aktualita.sk, 26. 10. 2010, dostupné na <http://www.aktuality.sk/clanok/174695/nr-sr-tri-koalicne-strany-chcu-zmenu-zakona-o-statnom-obcianstve/> (citované 30. 1. 2011).

65 Návrh na skrátené legislatívne konanie o vládnom návrhu

právnej úpravy bezpečnostným rizikom, ktoré vzniká z dôvodu možného hromadného udeľovania cudzieho štátneho občianstva občanom Slovenskej republiky. Detailnejšie informácie sa nachádzajú v kapitole 4.5.2.

3.3 Širší vývoj v oblasti azylu a migrácie

V súvislosti s vývojom politík v širšom meradle, ktoré majú dopad na viaceré oblasti v rámci migrácie a azylu, možno spomenúť *programové vyhlásenie novej vlády*, ktorého tézy relevantné pre oblasť migrácie a azylu uvádzame v prílohe o implementácii Európskeho paktu pre prisťahovalectvo a azyl a Štokholmského programu. Ich reálny dopad v roku 2010 však nemôžeme zhodnotiť, keďže konkrétne opatrenia na základe programového vyhlásenia vlády budú prijímané v roku 2011.

Počas roku 2010 prijal Najvyšší súd SR (NS SR) niekoľko zásadných rozsudkov v azylových veciach⁶⁶. Rozsudky NS SR alebo krajských súdov však v SR nemajú všeobecnú právnu záväznosť a nie sú prameňom práva.

Z oblasti migrácie a azylu informovali médiá v roku 2010 o zadržaní nelegálnych migrantov

zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, dostupné na http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Mater-Dokum-120081?prefixFile=m_ (citované 30. 1. 2011).

66 Napríklad v súvislosti s pozastavením Dublinského transferu – rozsudok NS SR č. 9Sžs/11/2010 z 29. septembra 2010, ktorý potvrdil rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k 1 Saz/2/2010-84 z 22. 06. 2010, ktorý potvrdil rozhodnutie Migračného úradu, ktorým sa zamietla navrhovateľovi žiadosť o udelenie azylu. V odôvodnení rozsudku NS SR sa uvádza vo vzťahu k čl. 3 ods. 2 dublinského nariadenia, že nariadenie ani žiadny zákon výslovne neukladá povinnosť správnomu orgánu prevziať zodpovednosť za posúdenie žiadosti o udelenie azylu podľa čl. 3 ods. 2 dublinského nariadenia. Nejde teda o nárok, o ktorom musí rozhodnúť správny orgán ex lege, ale o výsledok správneho uváženia správneho orgánu. Správne uváženie, ktoré je plne v právomoci daného členského štátu a výber z možností „prevziať“ či „neprevziať“ zodpovednosť za posúdenie nepodlieha súdnemu preskúmaniu. Rozsudky NS SR sú dostupné na <http://nssr.blox.sk/blox/cms/portal/sk/rozhodnutia>.

na vonkajšej hranici⁶⁷ s falšovanými dokladmi⁶⁸, prevádzачoch⁶⁹, návrate migrantov⁷⁰, rozhodnutiach orgánov štátnej správy v medializovanom prípade⁷¹, azylovej politiky⁷², poklese počtu žiadateľov o azyl⁷³, presídľovaní utečencov⁷⁴, migračných trendoch⁷⁵, úspešných cudzincov, ktorí získali slovenské občianstvo⁷⁶, integrácii cudzincov⁷⁷, kultúrnych podujatiach, ktoré sa venovali problematike cudzincov⁷⁸, vzťahu majoritného obyvateľstva k cudzincom⁷⁹. Tieto správy však nevyvolali širšiu verejnú diskusiu

67 TV JOJ, Somálski ilegálni migranti, Prvé noviny, 17:00, 8.10.2010; Nový čas, Zadržali utečencov, 19. 10. 2010; SITA, Na východe zadržali 15 utečencov, Webnoviny.sk, 12. 4. 2010.

68 Webnoviny.sk, Polícia zadržala Nigérijčana s falošným pasom, 19. 1. 2010.

69 Rokyta, R., Šofér usvedčoval prevádzáčov. Dostal rovnaký trest, SME, 26. 5. 2010, dostupné na <http://korzar.sme.sk/c/5438104/sofer-usvedcoval-prevadzacov-dostal-rovnaky-trest.html> (citované 31. 1. 2011).

70 TV Markíza, Migranti sa vracajú domov, Televízne noviny, 3. 1. 2010; Šprochová, A., Bezpečný návrat domov, TV Markíza, 13. 4. 2010; Dobrovoľne odišlo 139 migrantov, SME, 14. 4. 2010.

71 Ábelová, M., Najvyšší súd potvrdil zamietnutie Labsího žiadosti o azyl, Slovenský rozhlas, 30. 3. 2010; TASR, Labsí nespĺňa predpoklady na akýkoľvek druh ochranného pobytu, HNonline.sk, 30. 3. 2010; Hečko, M., Čo s Labsím, TV Markíza, 30. 3. 2010; Správy STV, Labsího vyhostili do Alžírsky, STV, 22. 4. 2010; ČTK, Rada Európy ostro kritizovala Slovensko, že vyhostilo Labsího, Pravda.sk, 29. 4. 2010; Kritika Európskej rady, Hlavné správy, TA3, 29. 4. 2010; Mustafa Labsí dostane 3 000 eur odškodné, Webnoviny.sk, 19. 10. 2010.

72 Kubániová, M., Slovenská azylová politika, Čierny Peter, TV TA3, 23. 1. 2010.

73 Žiadateľov o azyl opäť ubudlo, SME, 8. 3. 2010.

74 Prijmeme Afričanov z Malty, SME, 25. 2. 2010; Kormútová, K., Prijmeme utečencov, STV, 25. 2. 2010.

75 Harkotová, S., Slovensko migrantov nezaujíma. Iba tu prestúpia, Aktualne.sk, 18. 4. 2010; Pachrová, S., Na Slovensku pribúda starších ľudí aj cudzincov, Pravda, 5. 5. 2010; ČTK, Ilegálnych cudzincov vlni ubudlo, HNonline.sk, 9. 5. 2010; TASR, Vyše 200-tisíc žiadostí, Farmár, 13. 5. 2010; Milan, L., Slovensko nie je pre utečencov atraktívne, azyl chce čoraz menej ľudí, Pravda, 25. 5. 2010; Ábelová, M., Po vstupe Slovenska do EÚ u nás klesá počet cudzincov, ktorí žiadajú o poskytnutie ochrany, Slovenský rozhlas, 27. 5. 2010.

76 Sita, Kuzminovú Rusi nechceli, pre SR získala zlato, Webnoviny.sk, 14. 2. 2010.

77 Krempaský, J., Slovenčina je ťažká. Chcú tu žiť, tak to zvládnu, SME, 27. 4. 2010.

78 Kizáková, Z., Týždeň nových menšín: Exotické umenie aj vážne diskusie, Pravda, 19. 5. 2010; Dešková, T., Projekt cesta do neznáma – príbeh utečencov na Slovensku, Rádiožurnál, Rozhlasová stanica Slovensko, 23. 10. 2010.

79 Šprochová, A., Slováci cudzincov nemusia, Televízne noviny, TV Markíza, 24. 4. 2010; Harkotová, S., Slováci vnímajú cudzincov na trhu práce ako záťaž, Aktualne.sk, 24. 4. 2010; Valčovič, P., Slovenská spoločnosť stále nie je pripravená akceptovať cudzincov, Rádiožurnál, Slovenský rozhlas, 29. 5. 2010; TASR, Slovensko patrí medzi najotvorenejšie v EÚ, HNonline.sk, 19. 6. 2010.

alebo diskusiu v parlamente.

3.4 Inštitucionálny vývoj

Všeobecný inštitucionálny kontext opisujeme v časti 2. 1 tejto správy. Jedinou zmenou bolo zrušenie odboru migrácie a integrácie cudzincov v rámci sekcie medzinárodných vzťahov MPSVR SR⁸⁰. V roku 2010 došlo niekoľkokrát k organizačným a personálnym zmenám na MPSVR SR v štruktúrach, ktoré sa zaoberali problematikou migrácie⁸¹. K 1. aprílu 2010 vznikli v rámci sekcie medzinárodných vzťahov MPSVR SR tri odbory (odbor záležitostí EÚ, odbor medzinárodnej spolupráce a integrácie cudzincov a odbor zahraničných vzťahov a protokolu)⁸². Následne organizačnou zmenou k 1. 11. 2010 bola sekcia medzinárodných vzťahov MPSVR SR zrušená a vznikol odbor medzinárodných vzťahov, ktorý bol organizačne zaradený pod vedúceho služobného úradu MPSVR SR⁸³.

K 31. decembru 2010 zastrešoval rezort práce problematiku migrácie a integrácie cudzincov prostredníctvom dvoch odborov: *odboru medzinárodných vzťahov a odboru rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí*.

80 OMIC MPSVR SR (v rámci sekcie medzinárodných vzťahov MPSVR SR).

81 Bližšie informácie o zmenách v štruktúre MPSVR SR sú dostupné na <http://www.employment.gov.sk/index.php?SMC=1&id=710> (citované 28. 1. 2011).

82 MPSVR SR, Inštitúcia ministerstva, Schéma organizačnej štruktúry k 1. 4. 2010, dostupná na <http://www.employment.gov.sk/index.php?SMC=1&id=710> (citované 30. 1. 2011).

83 MPSVR SR, Inštitúcia ministerstva, Schéma organizačnej štruktúry k 1. 10. 2010, 1. 11. 2010 a 1. 12. 2010, dostupná na <http://www.employment.gov.sk/index.php?SMC=1&id=710> (citované 30. 1. 2011).

Štvrtá časť výročnej správy sa venuje opisu relevantného vývoja v politike, legislatívnom vývoji a špecifických diskusiách v národnom kontexte SR. Taktiež identifikuje špecifický vývoj na národnej úrovni v súvislosti s implementáciou politiky a legislatívy EÚ, prípadne využitia finančných nástrojov EÚ. Táto časť tiež sumarizuje hlavné zistenia uvedené v prílohe o implementácii Európskeho paktu a Štokholmského programu.

4.1. Ekonomická migrácia

4.1.1 Špecifický kontext

SR bola tradične krajinou emigrácie ako prísťahovaleckou krajinou⁸⁴. Pred vstupom SR do EÚ sa Slovensko považovalo spolu s ostatnými stredoeurópskymi krajinami za tzv. „nárazníkovú zónu“ (buffer zone)⁸⁵ a z globálneho hľadiska predstavovalo tranzitnú krajinu pre migrantov (legálnych aj nelegálnych), ktorí smerovali z Ázie do západnej Európy. Vzhľadom na vstup do EÚ a s tým súvisiace zmeny a ekonomický vývoj, ktorý kulminoval v roku 2008, kedy počet cudzincov v SR medziročne rástol takmer o 30 %⁸⁶, sa zo Slovenska stala pre niektorých pracujúcich migrantov cieľová krajina⁸⁷. V roku 2009 však v dôsledku hospodárskej krízy vzrástla nezamestnanosť a došlo tak k zmene situácie na trhu práce. Vláda v roku 2009 ani v roku 2010 neprijala v súvislosti s prejavujúcou sa hospodárskou krízou v oblasti zamestnávania cudzincov na Slovensku žiadne reštrikčné opatrenia, resp. špecifické opatrenia, ktoré by boli zamerané na podporu návratu migrantov do krajín pôvodu.

84 Comparative Study of the Laws in the 27 EU Member States for Legal Migratio, Including an Assessment of the Conditions and Formalities Imposed by Each Member State for Newcomers, International Migration Law No. 16, IOM International Organization for Migration, 2009, s. 460.

85 Kostlán, D., Úvod ke studiu migrace na Slovensku in: Bitušková, A., Luther, D. (eds.), Kultúrna a sociálny diverzita na Slovensku II. Cudzinci medzi nami, Ústav vedy a výskumu Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, Banská Bystrica, 2009, s. 16.

86 Vašečka, M., Postoje verejnosti k cudzincom a zahraničnej migrácii v Slovenskej republike, IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu, Bratislava, 2009, s. 8.

87 Viac detailov o migračných trendoch v SR sa nachádza v publikácii: Divinský, B., Migračné trendy v Slovenskej republike po vstupe krajiny do EÚ (2004 – 2008), IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu, 2009, s. 42 – 43.



Legálna imigrácia a integrácia

Všeobecne možno konštatovať, že hospodárska kríza v roku 2009 ani v roku 2010 nemala vplyv na vnútroštátne predpisy v tejto oblasti. Podrobnejšie informácie sa nachádzajú vo Výročnej správe o politikách v oblasti migrácie a azylu za rok 2009 v SR⁸⁸.

4.1.2 Vývoj v rámci národnej perspektívy

V roku 2010 sa nezmenila politika v oblasti legálnej pracovnej migrácie, tzn. neboli prijaté nové koncepcie alebo stratégie. Z hľadiska zamestnávania cudzincov SR nepristúpila v roku 2010 k reštrikčným opatreniam, akými sú závažné zmeny právnych predpisov, ktorých účelom by bolo cielene zamedziť prístup na trh práce SR, alebo k opatreniam na podporu návratu migrantov do krajín pôvodu. Hoci hospodárska kríza prispela k zmene postojov k problematike prisťahovalectva, najmä vzhľadom na potreby trhu práce v SR, rozsah migrácie za prácou nebol zatiaľ limitovaný a odvíjal sa od potrieb trhu práce.

V legislatívnej oblasti nadobudla účinnosť 15. januára 2010 novela zákona o pobyte cudzincov, ktorou sa novelizoval aj zákon o službách zamestnanosti. Novelou zákona o službách zamestnanosti sa eliminovalo riziko pre SR z migračného hľadiska aj z hľadiska nekontrolovaného prístupu štátnych príslušníkov tretích krajín na trh práce v SR. Detailnejšie informácie uvádzame v prílohe správy o implementácii Európskeho paktu o prisťahovalectve a azyle a Štokholmského programu.

14. decembra 2010 IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu ako koordinátor národného kontaktného bodu Európskej migračnej siete v SR zorganizovala v Bratislave konferenciu na tému *Pracovná migrácia v Slovenskej republike a v členských krajinách EÚ*. Konferencie sa zú-

častnili experti na pracovnú migráciu z Dublinu, Viedne, Ženevy, Bruselu. Zo Slovenskej republiky tu nechýbali zástupcovia ministerstiev, inštitúcií, pedagógovia vysokých škôl, pracovníci výskumných ústavov a mimovládnych organizácií⁸⁹.

Inštitút pre verejné otázky uverejnil v roku 2010 publikáciu *Sondy do kultúrnej diverzity Slovenska*⁹⁰ v rámci projektu Kultúrna diverzita na Slovensku v kontexte pracovnej migrácie: trendy a výzvy pre verejnú politiku, ktorý bol podporený z Finančného mechanizmu EHP, Nórskeho finančného mechanizmu a štátneho rozpočtu Slovenskej republiky. Publikácia približuje ekonomickú migráciu a s ňou súvisiace javy. Obsahuje čiastkové prípadové štúdie, empirické výhľady do niekoľkých vybraných prostredí (ekonomickí migranti z Rumunska, Vietnamu a pod.) a analýzu výsledkov uskutočnenej panelovej diskusie odborníkov. Hlavným cieľom tejto knižnej publikácie je preto predstaviť rôzne podoby ekonomickej migrácie a kultúrneho dialógu medzi migrantmi a domácim obyvateľstvom.

4.1.3 Vývoj z perspektívy EÚ

V porovnaní s inými členskými štátmi EÚ v SR sa legálna imigrácia z tretích krajín nereguluje napríklad stanovením kvót pre určité skupiny ekonomických migrantov z tretích krajín, prípadne podľa potrieb jednotlivých odvetví na trhu práce, či stanovením zoznamov profesií. Riadená migrácia za prácou sa zameriavala na kompenzáciu nedostatku disponibilnej pracovnej sily na trhu práce, najmä nedostatkových profesií. SR podporuje legálnu migráciu za prácou pri zachovávaní podmienky obsadzovania voľných pracovných miest evidovaným uchádzačom o zamestnanie, záujemcom o zamestnanie z radov občanov SR a krajín EÚ/EHP a Švajčiarskej

89 Detailnejšie informácie sa nachádzajú na <http://www.emn.sk/sk/aktivita-emn/stretnutia-a-konferencie/26-konferencia-emn-december-2010> (citované 30. 1. 2011).

90 Filadelfiová, J., Gyárfášová, O., Hlinčíková, M., Sekulová, M., *Sondy do kultúrnej diverzity na Slovensku*, Inštitút pre verejné otázky, marec 2010, dostupná na <http://www.ivo.sk/6177/sk/aktuality/sondy-do-kulturnej-diverzity-na-slovensku> (citované 30. 1. 2011).

konfederácie a až následne štátnymi príslušníkmi tretích krajín.

Čo sa týka zatriktívnenia SR pre štátnych príslušníkov z tretích krajín, SR nemala ani v roku 2010 nijaké programy, ktorých cieľom by bolo prilákať kvalifikovaných cudzincov na vykonávanie istých druhov povolání na jej území⁹¹. V súvislosti s transpozíciou smernice o modrých kartách EÚ prebiehala v druhom polroku 2010 príprava nového zákona o kontrole hraníc a pobyte cudzincov. Zavedením modrých kariet EÚ by sa mal do istej miery uľahčiť vstup a pobyt štátnym príslušníkom tretích krajín, ktorí prídu na územie SR vykonávať vysokokvalifikované zamestnanie za podmienok stanovených v smernici. Zároveň by malo dôjsť k úprave podmienok pobytu rodinných príslušníkov vysokokvalifikovaných pracovníkov v tom zmysle, že na účely výpočtu prvých piatich rokov pobytu rodinných príslušníkov, vyžadovaných na získanie samostatného povolenia na pobyt, by sa dal zľúčiť pobyt v rôznych členských štátoch. V prípade vysokokvalifikovaných pracovníkov by mala byť upravená možnosť kumulovať lehoty pobytu cudzincov v rôznych členských štátoch, aby bola splnená požiadavka týkajúca sa dĺžky pobytu s cieľom získania povolenia na dlhodobý pobyt.

V súvislosti s podporou mobility študentov bola 20. augusta 2010 podpísaná *Zmluva medzi Slovenskou republikou a Kanadou o mobility mladých*. Detailnejšie informácie uvádzame v prílohe o implementácii Európskeho paktu o prisťahovalectve a azyle a Štokholmského programu v časti I (b).

V priebehu roka sa pripravoval aj návrh *Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Novým Zélandom o pracovnej dovolenke*, ktorú vláda SR schválila 12. 1. 2011 (uznesením vlády SR č. 9/2011). Na základe ustanovení zmluvy a na báze reciprocity sa môžu štátni občania jednej zmluvnej

91 Domonkos, T., Páleník, M., Radvanský, M., Saturovanie dopytu po pracovnej sile prostredníctvom migrácie v Slovenskej republike. Národná štúdia pre Európsku migračnú sieť (European Migration Network), Bratislava, september 2010, s. 17.

strany počas dovolenkového pobytu zamestnať u jedného zamestnávateľa na čas nepresahujúci 6 mesiacov bez povolenia na zamestnanie a tak tiež sa zapísať do vzdelávacích alebo študijných kurzov nepresahujúcich dobu 6 mesiacov⁹².

Vzhľadom na nízku potrebu migrantov na trhu práce v SR nebola zatiaľ vypracovaná nijaká vízia ani nebol definovaný prístup k okružnej a dočasnej migrácii. To sa týka aj oblasti sezónnej práce, ktorá sa považuje za dočasnú prácu, resp. sa môže považovať za formu okružnej migrácie⁹³. V dôsledku negatívneho vplyvu hospodárskej krízy na trh práce SR sa dôslednejšie posudzuje situácia na trhu práce a tiež plnenie kvalifikačných predpokladov pre výkon zamestnania⁹⁴.

V prípade nedostatku pracovnej sily v niektorom odvetví národného hospodárstva neexistuje v SR ucelená celoštátna stratégia, ktorá by sa zameriavala na riešenie štrukturálneho nesúladu medzi dopytom a ponukou pracovnej sily na trhu práce⁹⁵.

4.2 Zlučovanie rodiny

4.2.1 Špecifický kontext

Bližšie informácie o legislatívnom vývoji, vývoji v oblasti aplikačnej praxe a judikatúry za predchádzajúce obdobie sú dostupné vo Výročnej správe o politikách v oblasti migrácie a azylu 2008⁹⁶.

92 Informácie poskytl MPSVR SR.

93 Domonkos, T., Páleník, M., Radvanský, M., Dočasná a okružná migrácia v podmienkach Slovenskej republiky, Národná štúdia pre Európsku migračnú sieť (European Migration Network), Bratislava, 2010, s. 7 – 8.

94 Informácie poskytl MPSVR SR.

95 Domonkos, T., Páleník, M., Radvanský, M., Saturovanie dopytu po pracovnej sile prostredníctvom migrácie v Slovenskej republike. Národná štúdia pre Európsku migračnú sieť (European Migration Network), Bratislava, september 2010, s. 17.

96 Bargerová, Z., Števelová, Z., Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu 2008 Slovenská republika, Európska migračná sieť, jún 2009.

4.2.2 Vývoj v rámci národnej perspektívy

V roku 2010 neboli prijaté žiadne nové politiky v súvislosti s migráciou rodín.

4.2.3 Vývoj z perspektívy EÚ

V legislatívnej oblasti prijatím *zákona č. 594/2009 Z. z.* boli do zákona o pobyte cudzincov doplnené nové dôvody zamietnutia žiadosti o udelenie povolenia na trvalý pobyt. Ide o prípady, kedy cudzinec predloží nepravdivé, neúplné alebo zavádzajúce údaje, alebo predloží falošné alebo pozmenené doklady alebo doklad inej osoby, alebo ak údaje v cestovnom doklade cudzinca nezodpovedajú skutočnosti. V súčasnosti sa neuvažuje o zásadných legislatívnych zmenách v danej oblasti⁹⁷.

SR rieši v súčasnosti otázku zamestnávania rodinných príslušníkov držiteľov modrých kariet v rámci transpozície smernice o modrých kartách EÚ do vnútroštátnych právnych predpisov v súlade so smernicou. Konkrétne znenie bude prerokované v budúcom roku a malo by nadobudnúť platnosť do konca júna 2011.

V SR neboli zatiaľ prijaté ani opatrenia na meranie stupňa integrácie cudzincov napr. v oblasti znalosti jazyka krajiny, úrovne vzdelania alebo profesijnej skúsenosti. Takéto opatrenia sa majú prijať v nadväznosti na zákon o celoživotnom vzdelávaní v časovom rozhraní do roku 2012⁹⁸.

4.3 Iná legálna migrácia

4.3.1 Špecifický kontext

Relevantné informácie o kontexte v súvislosti s inou legálnou migráciou za predchádzajúce obdobie sa nachádzajú vo Výročnej správe o politikách v oblasti migrácie a azylu za rok 2009 v SR⁹⁹.

97 Informácie poskytol ÚHCP MV SR.

98 Informácie poskytl MPSVR SR.

99 Potočková, I., Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu 2009 Slovenská republika, Európska migračná sieť,

4.3.2 Vývoj v rámci národnej perspektívy

V roku 2010 nenastal signifikantný vývoj v tejto oblasti v rámci národnej perspektívy.

4.3.3 Vývoj z perspektívy EÚ

V oblasti tzv. inej legálnej migrácie, teda v oblasti posilňovania vzájomnej výmeny informácií o migrácii zlepšením existujúcich nástrojov, zlepšením informovanosti o možnostiach a podmienkach legálnej migrácie a implementáciou politiky EÚ a legislatívnych a iných nástrojov, SR počas roku 2010 pracovala na aktualizácii údajov, ktoré by mala zverejniť Komisia EÚ na Európskom migračnom portáli o možnostiach a podmienkach legálneho prisťahovalectva do SR (napr. informácie o platnej legislatíve, podmienkach, ktoré musia byť splnené, ak chce cudzinec prísť na územie SR z rôznych dôvodov – na účely štúdia, práce, podnikania, atď.).

Informácie podobného charakteru sú zverejnené na oficiálnych webových stránkach štátnych inštitúcií SR. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR má tieto informácie na svojej webovej stránke – www.employment.gov.sk v časti EÚ a medzinárodné vzťahy – voľný pohyb osôb a migrácia – zamestnávanie cudzincov. Ďalej ide o webové stránky Ministerstva vnútra SR www.minv.sk v časti azyl a migrácia a Ministerstva zahraničných vecí SR www.mzv.sk. Informácie tiež poskytujú úrady práce, sociálnych vecí a rodiny priamo cudzincom aj zamestnávateľom ako súčasť poradenských služieb.

V rámci projektov EIF sa realizovali informačné aktivity vrátane budovania ďalších informačných portálov zameraných na poskytovanie informácií o migrácii a integrácii cudzincov, ako napr. projekt:

- *Labour Pool for Migrants*, realizovaný Ústavom verejnej politiky, FSEV UK Bratislava, informá-

Bratislava, 2010, dostupná na <http://www.emn.sk> (citované 28. 1. 2011).

cie sú uvedené vo viacerých svetových jazykoch¹⁰⁰ (www.migration.sk);

- *Podpora uznávania kvalifikácie, odbornej praxe a prípravy štátnych príslušníkov tretích krajín*, realizovaný občianskym združením Euroiuris, o. z. – <http://www.migracia.euroiuris.sk/> – cieľom projektu bolo identifikovať a definovať legislatívne nedostatky, ktoré vedú k nízke- mu percentu podaných a uznaných žiadostí o uznanie kvalifikácie v podmienkach SR, a pripraviť návrhy zmien súčasnej právnej úpravy;
- *Migračné informačné centrum* na pomoc pri sociálnej, ekonomickej a kultúrnej integrácii migrantov na Slovensku realizované IOM (www.mic.iom.sk).

Žiadna inštitúcia verejnej správy však migrantom neposkytuje komplexné poradenstvo¹⁰¹. Takéto služby poskytuje len Migračné a informačné centrum zriadené IOM, ktoré je spolufinancované z prostriedkov EIF a z prostriedkov štátneho rozpočtu Ministerstva vnútra SR. Potrebné informácie, prípadne konzultácie, o rôznych aspektoch života na Slovensku je možné získať aj na stránke www.mic.iom.sk.

SR sa taktiež zapája do systémov výmeny informácií o migrácii na úrovni EÚ – prostredníctvom FRAN FRONTEX, CIRCA, ICONET, DSR/MSR Daily Statistics Reports/ Monthly Statistics Reports, projektu HERMES a Eurostatu.

4.4 Integrácia

4.4.1 Špecifický kontext

MPSVR SR vypracovalo zásadný strategický dokument – *Koncepciu integrácie cudzincov v Slovenskej republike* (ďalej len koncepcia), ktorú schválila vláda SR uznesením č. 338 zo 6. mája 2009. Kľúčovými východiskami pre prijatie koncepcie boli postupná harmonizácia legislatívy

100 Projekt sa realizoval už v roku 2009, stránka je však naďalej k dispozícii.

101 Kriglerová G., E., Kadlečíková, J., Lajčáková, J., Migranti, nový pohľad na staré problémy. Multikulturalizmus a kultúrna integrácia migrantov na Slovensku, Centrum pre výskum etnicity a kultúry, 2009, s. 54.

s právnymi predpismi Európskej únie a vytváranie spoločnej integračnej politiky EÚ. Koncepcia bola vypracovaná na základe uznesenia vlády SR č. 415 z 9. mája 2007 a uznesenia č. 390 z 11. júna 2008 k Súhrnnej správe o stave plnenia úloh vyplývajúcich z rozpracovania Koncepcie migračnej politiky Slovenskej republiky na podmienky jednotlivých rezortov za roky 2005 – 2006, ktorými vláda SR uložila podpredsedovi vlády SR a ministrom vnútra SR a ministerke práce sociálnych vecí a rodiny SR „prijat' účinné opatrenia na zabezpečenie úloh spojených s vytváraním podmienok súvisiacich s integráciou migrantov do spoločnosti.“ Detailnejšie informácie o koncepcii sú uvedené vo Výročnej správe o politikách v oblasti migrácie a azylu za rok 2009 v SR.

4.4.2 Vývoj v rámci národnej perspektívy

Vo všeobecnosti z hľadiska implementácie Koncepcie integrácie cudzincov v SR¹⁰², ktorá navrhla legislatívne, organizačné, koncepčné a praktické integračné opatrenia a definovala úlohy na obdobie najbližších troch až piatich rokov, neboli v roku 2010 z dôvodu volieb do vyšších územných celkov ku koncu minulého roka, z dôvodu následných personálnych zmien a konania parlamentných volieb a volieb do samospráv v roku 2010 docielené výraznejšie výsledky¹⁰³. Negatívne sa na rozpracovanie opatrení na podporu integrácie podpísali organizačné zmeny na úrovni MPSVR SR, ktoré sa realizovali v roku 2010 a opisujeme ich v časti 3.4.

Hoci sa na národnej úrovni neuskutočnili významnejšie zmeny v oblasti integrácie cudzincov, v roku 2010 vydalo Migračné informačné centrum (MIC) IOM tri praktické brožúry týkajúce sa prvých krokov cudzincov na Slovensku, živnostenského podnikania cudzincov a uza-

102 Koncepcia integrácie cudzincov v Slovenskej republike, schválená vládou SR uznesením č. 338 zo 6. mája 2009, dostupná na [http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/4E933AB-8C785D248C12575900040A601/\\$FILE/Zdroj.html](http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/4E933AB-8C785D248C12575900040A601/$FILE/Zdroj.html) (citované 20. 11. 2010).

103 Informáciu poskytl MPSVR SR.

tvárania manželstva na Slovensku¹⁰⁴.

4.4.3 Vývoj z perspektívy EÚ

V podmienkach SR financoval aktivity smerujúce k implementácii politiky EÚ a legislatívnych a iných nástrojov vo vzťahu k integrácii cudzincov vo veľkej miere fond EÚ pre integráciu cudzincov.

V oblasti jazykovej prípravy dospelých cudzincov sa pracuje na zintenzívnení, inštitucionalizovaní a sformalizovaní kurzov slovenského jazyka a reálií. V súčasnosti sa možno zapojiť do výučby slovenského jazyka v rámci programu FF UK – pri Katedre slovenského jazyka a Katedre slovenskej literatúry a literárnej vedy – slovenský jazyk ako cudzí jazyk.

V oblasti jazykovej prípravy sa ďalej v roku 2010 realizovali projekty:

- jazyková a interkultúrna príprava štátnych príslušníkov tretích krajín v západoslovenskom regióne (Nitriansky, Trnavský a Bratislavský kraj) Inštitútom jazykovej a kultúrnej komunikácie;
- jazykové kurzy pre cudzincov a nízkoprahové kurzy slovenského jazyka Migračným informačným centrom IOM.

Detailnejšie informácie uvádzame v prílohe o implementácii Európskeho paktu o prisťahovalectve a azyle a Štokholmského programu.

Aby sa realizovali ďalšie opatrenia, je potrebné zvýšiť zainteresovanosť miest a samospráv do daného procesu a zvýšiť podporu zo strany vyšších územných celkov¹⁰⁵.

V rámci EIF sa v roku 2010 s pokračovaním v roku 2011 realizoval projekt Centra pre výskum etnicity a kultúry (CVEK) – *Integrácia štátnych príslušníkov tretích krajín na lokálnej úrovni – úloha sa-*

mospráv a ďalších aktérov v tomto procese. Jeho hlavným cieľom je prostredníctvom kvalitatívneho komparatívneho výskumu formulovať odporúčania pre zlepšenie integrácie migrantov na lokálnej úrovni a prispieť k skvalitneniu fungovania samospráv vo vzťahu k migrantom.¹⁰⁶ CVEK ďalej v roku 2010 realizoval z prostriedkov EIF projekt Testovanie indikátorov politik integrácie (TIPI), ktorý priamo, obsahovo i personálne nadväzuje na predchádzajúci projekt Ústavu verejnej politiky Fakulty sociálnych a ekonomických vied Univerzity Komenského Kvalitný výskum – podmienka úspešnej integrácie. Jeho hlavným cieľom je testovanie indikátorov úspešnosti integračných politik a úspešnosti integrácie jednotlivých menšinových skupín v rôznych dimenziách s dôrazom na ekonomickú integráciu¹⁰⁷ Od mája 2010 do júna 2011 realizuje CVEK v spolupráci s nadáciou Milana Šimečku projekt EIF – *Zvyšovanie kvalifikácie pedagógov pri integrácii detí štátnych príslušníkov tretích krajín do slovenského vzdelávacieho systému.* Hlavným cieľom projektu je vyvinúť a otestovať vzdelávacie nástroje zamerané na integráciu detí štátnych príslušníkov tretích krajín do slovenského vzdelávacieho systému¹⁰⁸.

V roku 2010 sa uskutočnili aj ďalšie projekty v oblasti integrácie cudzincov, ktoré boli spolu-financované zo zdrojov EÚ:

- výskumný projekt *Ekonomické aspekty migrácie a integrácie migrantov z tretích krajín v prostredí Slovenska* (IVO)¹⁰⁹;
- projekt *Posilnenie interkultúrnych zručností a regionálnej spolupráce odborníkov pracujúcich s migrantmi v Slovenskej republike* (IOM)¹¹⁰;

106 Podrobnejšie informácie o projekte sú dostupné na <http://www.cvek.sk/main.php?p=projekty&lang=sk> (citované 7. 12. 2010).

107 Detailnejšie informácie o cieľoch a výstupoch projektu sa nachádzajú na <http://www.cvek.sk/main.php?p=projekty&lang=sk> (citované 30. 1. 2011).

108 Ibidem.

109 Detailnejšie informácie o projekte sú dostupné na <http://www.ivo.sk/5970/sk/projekty/ekonomicke-aspekty-migracie-a-integracie-migrantov-z-tretich-krajin-v-prostredi-slovenska> (citované 30. 1. 2011).

110 Drál, P., Mrlianová, A. (editori), Posilnenie interkultúrnych zručností a regionálnej spolupráce odborníkov pracujúcich s migrantmi v Slovenskej republike, Materiály k tréningom, IOM, Bratislava, 2010, s. 4.

- Migračné informačné centrum (IOM), ktoré v roku 2010 finančne a organizačne prispelo na realizáciu 12 informačných stretnutí. Hlavnými organizátormi týchto podujatí sú kultúrni mediátori zastupujúci komunity cudzincov, z ktorých pochádzajú;
- zahájenie činnosti afrického *Kultúrno-informačného centra Afričanov* (KICA) v SR (Občianske združenie Afričanov na Slovensku)¹¹¹;
- právna poradňa pre pobyt, občianstvo a maloletých bez sprievodu (Liga za ľudské práva)¹¹²;
- projekt *Rozvíjanie multikultúrnych zručností a právnych vedomostí zamestnancov a budúcich zamestnancov vybraných odvetí štátnej správy* (Liga za ľudské práva)¹¹³.

Detailnejšie informácie o projektoch realizovaných z prostriedkov EÚ uvádzame v prílohe o implementácii Paktu a Štokholmského programu.

4.5 Občianstvo a naturalizácia

4.5.1 Špecifický kontext

Najvýznamnejšou zmenou v predchádzajúcom období bolo prijatie zákona č. 344/2007 Z. z., ktorým sa novelizoval zákon o štátnom občianstve SR č. 40/1993 Z. z.. Jej cieľom bolo predĺženie dĺžky trvania trvalého pobytu na Slovensku za účelom získania občianstva z piatich rokov na osem za účelom lepšieho preverenia žiadateľa a v prípade cudzincov, ktorí uzavreli manželstvo s občanom SR, došlo k predĺženiu lehoty z troch na päť rokov.

4.5.2 Vývoj v rámci národnej perspektívy

Snáď najväčšiu diskusiu a protichodné reakcie

111 *Kultúrno-informačné centrum Afričanov (KICA) v SR.* Detailnejšie informácie sú dostupné na <http://kica.ozas.sk/> (citované 21. 11. 2010).

112 Detailnejšie informácie sa nachádzajú na <http://www.hrl.sk/projects/view/3> (citované 7. 12. 2010).

113 Detailnejšie informácie sa nachádzajú na <http://www.hrl.sk/projects/view/7> (citované 7. 12. 2010).

v médiách¹¹⁴ a parlamente aj na politickej scéne vyvolalo prijatie zákona č. 250/2010 Z. z., ktorým sa novelizuje zákon č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov ešte pred voľbami do NR SR v máji 2010. Vláda odôvodnila potrebu tejto právnej úpravy bezpečnostným rizikom, ktoré vzniká z dôvodu možného hromadného udeľovania cudzieho štátneho občianstva občanom Slovenskej republiky. Tento návrh zákona bol predovšetkým reakciou na pripravované zmeny právnej úpravy udeľovania štátneho občianstva v Maďarskej republike¹¹⁵. Novelou zákona o občianstve sa do slovenského právneho poriadku zaviedol ďalší spôsob straty štátneho občianstva Slovenskej republiky. Návrh zákona ustanovuje stratu štátneho občianstva Slovenskej republiky ex lege ako následok nadobudnutia cudzieho štátneho občianstva na základe výslovného prejavu vôle. Toto ustanovenie sa nevzťahuje na nadobudnutie cudzieho štátneho občianstva v súvislosti s uzavretím manželstva alebo narodením. K strate štátneho občianstva Slovenskej republiky nedochádza ani v prípade, ak štátny občan SR nadobudol cudzie štátne občianstvo pred účinnosťou novely, čiže pred 17. júlom 2010. Ak občan SR podal žiadosť o udelenie cudzieho štátneho občianstva pred 17. júlom 2010 a k jeho nadobudnutiu dôjde až po 17. júli 2010, k strate slovenského občianstva dôjde k dňu nadobudnutia cudzieho štátneho občianstva. Štátny občan SR, ktorý takto

114 Napríklad: SITA, Prezident podpísal novelu zákona o štátnom občianstve, Pravda, 31. 5. 2010, dostupné na (citované 30. 1. 2011); televízia TA3, Vláda schválila novelu zákona o štátnom občianstve, reportáž odvysielaná 26. 5. 2010, dostupné na http://www.ta3.com/sk/reportaze/153781_vlada-prijala-novelu-zakona-o-statnom-obcianstve (citované 30. 1. 2011); TASR, Dzurinda chce po voľbách zrušiť novelu zákona o štátnom občianstve, NOVINY SK, 26. 5. 2010, dostupné na <http://udalosti.noviny.sk/z-domova/26-05-2010/dzurinda-chce-po-volbach-zrusit-novelu-zakona-o-statnom-obcianstve.html> (citované 30. 1. 2011); SITA, NR SR: Tri koalíčné strany chcú zmenu zákona o štátnom občianstve, aktualita.sk, 26. 10. 2010, dostupné na <http://www.aktuality.sk/clanok/174695/nr-sr-tri-koalicne-strany-chcu-zmenu-zakona-o-statnom-obcianstve/> (citované 30. 1. 2011).

115 Návrh na skrátené legislatívne konanie o vládnom návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, dostupné na http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Mater-Dokum-120081?prefixFile=m_ (citované 30. 1. 2011).

získa cudzie štátne občianstvo, je povinný túto skutočnosť bezodkladne oznámiť obvodnému úradu v sídle kraja podľa miesta svojho trvalého pobytu v SR. Ak si túto povinnosť nesplní, hrozí mu pokuta vo výške 3 319 €¹¹⁶.

Poslanci troch strán novej vládnej koalície SD-KÚ-DS, SaS a Most-Híd predložili do parlamentu v októbri 2010 poslanecký návrh zákona, ktorým sa novelizuje zákon o štátnom občianstve, s cieľom odstrániť negatívny dopad na občanov SR. Novelou chcú odstrániť finančné sankcie a stratu občianstva SR po nadobudnutí občianstva inej krajiny. KDH, štvrtá koaličná strana, sa k iniciatíve nepridala preto, že hľadá iné možnosti¹¹⁷. Uvedený návrh zákona by mala NR SR prerokovať v januári 2011¹¹⁸.

116 IOM, Novela zákona o štátnom občianstve, dostupné na <http://mic.iom.sk/sk/home/43-novinky/148-od-17-jula-2010-nadobuda-uinnos-novela-zakona-o-tatnom-obianstve.html> (citované 30. 1. 2011).

117 SITA, NR SR: Tri koalície strany chcú zmenu zákona o štátnom občianstve, aktualita.sk, 26. 10. 2010, dostupné na <http://www.aktuality.sk/clanok/174695/nr-sr-tri-koalicne-strany-chcu-zmenu-zakona-o-statnom-obcianstve/> (citované 30. 1. 2011); strana Most-Híd, Novela zákona o štátnom občianstve v druhom čítaní, 8. 11. 2010, dostupné na <http://www.most-hid.sk/sk/content/novela-zakona-o-statnom-obcianstve-v-druhom-citani> (citované 30. 1. 2011).

118 Informácie dostupné na webovej stránke NR SR <http://www.nrsr.sk/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=3477> (citované 30. 1. 2011).

05

Nelegálna imigrácia a návraty

5.1 Nelegálne prístahovalectvo

5.1.1 Špecifický kontext

Vývoj v predchádzajúcich rokoch v oblasti nelegálnej migrácie uvádzame vo Výročnej správe o politikách v oblasti migrácie a azylu za rok 2009 v SR.

5.1.2 Vývoj v rámci národnej perspektívy

Médiá aj v roku 2010 informovali o jednotlivých prípadoch chytených nelegálnych migrantov v blízkosti vonkajšej hranice, pričom išlo o osoby nelegálne sa nachádzajúce na území SR, ktoré boli buď vyhostené, alebo požiadali o azyl. Tieto sporadické správy však nevyvolali širšiu verejnú diskusiu ani nemali vplyv na zmenu legislatívy alebo politickú diskusiu v parlamente.

5.1.3 Vývoj z perspektívy EÚ

Počas roku 2010 neboli prijaté žiadne opatrenia týkajúce sa legalizácie pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín s neoprávneným pobytom na území SR.

15. januára 2010 nadobudol účinnosť *zákon č. 594/2009 Z. z.*, ktorým bola do zákona o pobyte cudzincov transponovaná návratová smernica. Transpozíciou jednotlivých ustanovení smernice sa do zákona o pobyte cudzincov ustanovili spoločné normy a postupy, ktoré sa majú uplatňovať v členských štátoch na návrat neoprávnené sa zdržiavajúcich štátnych príslušníkov tretích krajín v súlade so základnými právami ako všeobecnými zásadami práva EÚ a medzinárodného práva vrátane záväzkov týkajúcich sa ochrany utečencov a ľudských práv. Predmetné ustanovenia návratovej smernice sa uplatňujú na štátnych príslušníkoch tretích krajín, ktorí sa neoprávnené zdržiavajú na území členských štátov. Podrobnejšie informácie sa nachádzajú v prílohe o implementácii Paktu a Štokholmského programu.

5.2 Návrat

5.2.1 Špecifický kontext

Na území Slovenskej republiky sa realizácia Programu dobrovoľných návratov začala podpísaním Dohody o spolupráci medzi Ministerstvom vnútra SR a Medzinárodnou organizáciou pre migráciu z 20. augusta 1998 o pomoci pri návrate neúspešných žiadateľov o azyl a ilegálnych migrantov do krajiny pôvodu. Právnym základom realizácie dobrovoľných návratov je okrem vyššie uvedenej dohody aj zákon o pobyte cudzincov a zákon o azyle. Dobrovoľné návraty v SR realizuje výlučne IOM.

V oblasti dobrovoľných návratov sa v roku 2009 implementovalo niekoľko projektov, na realizácii ktorých sa podieľalo IOM a ÚHCP MV SR.

Cieľom týchto projektov bolo posilnenie pomoci v rámci dobrovoľných návratov do krajiny pôvodu, skvalitnenie poradenských služieb, šírenie informácií o programe dobrovoľných návratov, budovanie kapacít, posilnenie spolupráce so štátnymi inštitúciami a sprístupnenie programu dobrovoľných návratov čo najširšej skupine migrantov. Detailnejšie informácie sa nachádzajú vo Výročnej správe o politikách v oblasti migrácie a azylu za rok 2009 v SR.

5.2.2 Vývoj v rámci národnej perspektívy a z perspektívy EÚ

V súčasnej dobe sa dobrovoľné návraty zo SR do tretích krajín pôvodu realizujú prostredníctvom Európskeho fondu pre návrat (RF). Okrem zabezpečenia samotného návratu a návratovej asistencie IOM realizuje informačnú kampaň, prednávratové poradenstvo, poskytuje navrátilcom stabilizačný príspevok (vreckové) a na základe schváleného biznis plánu reintegračnú pomoc v krajine pôvodu, ktorá významne prispieva k udržateľnosti návratu.

V roku 2010 implementovalo IOM v oblasti dob-

rovoľných návratov nasledovné projekty:

- 1) *Posilnenie mechanizmov a harmonizácia štandardov v oblasti dobrovoľných návratov nelegálnych migrantov v členských štátoch strednej Európy;*
- 2) *Pomoc pri návrate a reintegrácii neúspešných žiadateľov o azyl a ilegálnych migrantov zo Slovenskej republiky do krajiny pôvodu (fáza 1);*
- 3) *Pomoc pri návrate a reintegrácii neúspešných žiadateľov o azyl a ilegálnych migrantov zo Slovenskej republiky do krajiny pôvodu (fáza 2).*

V roku 2010 sa v rámci týchto projektov do krajiny pôvodu vrátilo 130 cudzincov. Reintegračná pomoc bola poskytnutá 33 migrantom.¹¹⁹

Readmisné dohody predstavujú jeden z nástrojov návratovej politiky, avšak v tejto súvislosti v referenčnom období sa na bilaterálnej úrovni ani na úrovni EÚ neuzatvorili a nepodpísali žiadne readmisné dohody.

Na úrovni EÚ je na podpis pripravená *Dohoda medzi Európskou úniou a Gruzínskom o readmisii osôb s neoprávneným pobytom* (účel – efektívny návrat vlastných štátnych občanov, štátnych príslušníkov tretích krajín alebo osôb bez štátnej príslušnosti).

Vláda Slovenskej republiky uzatvorila a podpísala v referenčnom období bilaterálne protokoly na vykonávanie nasledujúcich dohôd na úrovni EÚ:

- *Dohoda medzi Európskym spoločenstvom a Albánskou republikou o readmisii osôb bez povolenia na pobyt;*
- *Dohoda medzi Európskym spoločenstvom a Ruskou federáciou o readmisii;*
- *Dohoda medzi Európskym spoločenstvom a Republikou Moldavsko o readmisii osôb bez povolenia na pobyt.*

¹¹⁹ Informácie poskytla IOM.

5.3 Aktivity proti obchodovaniu s ľuďmi

5.3.1 Špecifický kontext

V rámci predchádzajúceho obdobia sa v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi uskutočnili nasledujúce aktivity. Medzi orgánmi hraničných operatívnych útvarov SR a Ukrajiny bol uzatvorený *Protokol medzi Úradom hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru a Správou Štátnej hraničnej služby Ukrajiny o priamej vzájomnej spolupráci operatívnych orgánov*. V rámci bilaterálnej spolupráce so Štátnou hraničnou službou Ukrajiny a pri odhaľovaní prípadov prevádzachstva s prvkami organizovaného zločinu sa pracovníci ÚHCP MV SR zúčastňujú operatívnych hraničných stretnutí.

V zmysle intenzívnej spolupráce medzi policajnými zložkami členských štátov EÚ prebiehali neustále stretnutia a vzájomná výmena operatívnych informácií týkajúcich sa spoločných rozpracovaných prípadov organizovanej nelegálnej migrácie a prevádzachstva. Spolupráca prebiehala na bilaterálnej úrovni aj na multilaterálnej úrovni formou členstva v analytických súboroch EUROPOL-u, formou členstva v INTERPOL-e, aktívnej účasti na projektoch COSPOL a tiež v regionálnych zoskupeniach dunajský región.

V rámci Programu návratu a reintegrácie obchodovaných osôb sa v roku 2009 realizoval projekt *Poskytovanie komplexnej reintegračnej asistencie a vzdelávacích aktivít v oblasti prevencie a budovania kapacít spolupracujúcich subjektov Programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi v SR*. Súčasťou projektu bolo aj vytvorenie *Národnej linky pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi 0800 800 818*¹²⁰, ktorá v roku 2009 zaznamenala spolu 1 073 hovorov.¹²¹

¹²⁰ IOM prevádzkuje národnú linku pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi od 1. júla 2008. Ďalšie informácie o projekte sú dostupné na <http://www.iom.sk/sk/aktivita/obchodovanie-s-ludmi/aktualne-projekty/13-narodna-linka-pomoci-obetiam-obchodovania-s-ludmi-0800-800-818> (citované 10. 2. 2010).

¹²¹ Z toho bolo 639 hluchých volaní, t. j., keď sa po prijatí ho-

Detailnejšie informácie sa nachádzajú vo Výročnej správe o politikách v oblasti migrácie a azylu za rok 2009 v SR.

5.3.2 Vývoj v rámci národnej perspektívy

Doposiaľ v Slovenskej republike nebola identifikovaná zahraničná obeť obchodovania s ľuďmi a zároveň nebolo konkrétnymi dôkazmi preukázané, že by bola Slovenská republika krajinou tranzitu. Obete obchodovania s ľuďmi zaradené do Programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi boli v prevažnej väčšine prípadov obchodované, resp. vykorisťované vo Veľkej Británii, s ktorou MV SR nadviazalo úzku spoluprácu prostredníctvom jej zastupiteľského úradu v Bratislave¹²².

IOM realizovala aj v roku 2010 projekt *Poskytovanie komplexnej návratovej a reintegračnej asistencie obchodovaným osobám a vzdelávacích aktivít v oblasti budovania kapacít spolupracujúcich subjektov Programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi v SR*, ktorý financovalo Ministerstvo vnútra SR v rámci Programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi. V roku 2010 bolo identifikovaných 22 obetí obchodovania s ľuďmi a následne bolo do Programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi zaradených 16 obetí obchodovania s ľuďmi. Súčasťou projektu bola prevádzka Národnej linky pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi 0800 800 818¹²³.

voru volajúci neohlásil, ani nezanechal v odkazovej schránke žiadny odkaz, alebo číslo národnej linky len prezvonil. Prijatých hovorov bolo spolu 434. Z toho bolo poskytnutých 234 telefonických konzultácií. V rámci celkového počtu prijatých hovorov bolo 200 volaní, v ktorých došlo len k telefonickému kontaktu operátora s kontaktnou osobou. Telefonická konzultácia však v týchto prípadoch neprebehla z dôvodu, že išlo o omyl alebo o zneužitie telefonickkej linky.

¹²² Detailnejšie informácie sa nachádzajú v časti II(e) prílohy o implementácii záväzkov Európskeho paktu o prisťahovalectve a azyle a Štokholmského programu.

¹²³ IOM prevádzkuje Národnú linku pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi od 1. júla 2008. Ďalšie informácie o projekte sú dostupné na <http://www.iom.sk/sk/aktivita/obchodovanie-s-ludmi/aktualne-projekty/13-narodna-linka-pomoci-obetiam-obchodovania-s-ludmi-0800-800-818> (citované 6. 12. 2010).

Národná linka pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi zaznamenala počas svojej činnosti, od 1. 1. 2010 do 31. 12. 2010, spolu 954 hovorov. Na základe fungovania Národnej linky pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi sa v roku 2010 podarilo identifikovať 11 osôb, ktoré sa v minulosti stali obeťami obchodovania s ľuďmi, alebo sa v čase hovoru nachádzali v situácii ohrozenia a obchodovania s ľuďmi. Týmto osobám bola vďaka linke poskytnutá krízová intervencia, pomoc pri vyslobodení z kriminálneho prostredia a bol im ponúknutý vstup do programu.

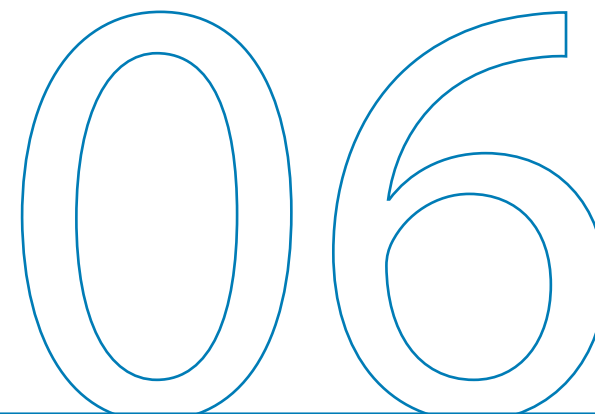
Ďalším výsledkom financovania a vzájomnou koordináciou MV SR bola realizácia školení zameraných najmä na identifikáciu obetí obchodovania s ľuďmi. V rámci uskutočnených vzdelávacích aktivít bolo realizovaných 15 dvoj-/trojdňových školení s 386 účastníkmi.

Detailnejšie informácie sa nachádzajú v prílohe o implementácii záväzkov Paktu a Štokholmského programu.

5.3.3 Vývoj z perspektívy EÚ

V roku 2010 MV SR pripravovalo návrh nového Národného programu boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2011 až 2014, v rámci ktorého sa plánujú aktivity zacielené na zapájanie sa do nadnárodných referenčných mechanizmov, čím sa vytvára aj podklad pre možnú spoluprácu s tretími krajinami¹²⁴.

¹²⁴ Informácie poskytol OZP MV SR.



Kontrola hraníc

6.1 Kontrola a ochrana vonkajších hraníc

6.1.1 Špecifický kontext

Strednodobým a dlhodobým plánovacím dokumentom v oblasti ochrany štátnych hraníc Európskej únie, ktorý nadväzuje na Schengenský akčný plán pre zabezpečenie vstupu Slovenskej republiky do Schengenského priestoru¹²⁵, bol v podmienkach SR *Národný plán riadenia ochrany štátnych hraníc Slovenskej republiky*¹²⁶ (ďalej len „národný plán“), prijatý na obdobie rokov 2007 – 2010, ktorý na základe schengenského hodnotenia vypracoval ÚHCP MV SR. Národný plán schválila vláda 30. mája 2007 uznesením č. 465/2007. Národný plán rieši dve etapy, a to obdobie do plného zapojenia sa do schengenskej spolupráce a obdobie po zrušení kontrol na vnútorných hraniciach.

Detailnejšie informácie sa nachádzajú vo Výročnej správe o politikách v oblasti prisťahovalecva a azylu za 2009 v Slovenskej republike.

6.1.2 Vývoj v rámci národnej perspektívy

Vzhľadom na to, že SR je od decembra 2007 súčasťou schengenského priestoru, okrem vývoja zhrnutého v časti 6.1.3 nenastal na národnej úrovni žiadny významný vývoj vo vzťahu ku kontrole a ochrane vonkajších hraníc.

Čo sa týka kontroly na vonkajších hraniciach, služba hraničnej polície nerealizovala v roku 2010 žiadne rozsiahle, resp. zásadné organizačné zmeny. Koncom roku 2010 začal ÚHCP MV SR pripravovať nový zákon o kontrole hraníc a pobyte cudzincov z dôvodu úplného zosúladenia

¹²⁵ Schengenský akčný plán pre zabezpečenie vstupu Slovenskej republiky do Schengenského priestoru schválila vláda uznesením č. 264 dňa 14. marca 2007.

¹²⁶ Národný plán riadenia ochrany štátnych hraníc Slovenskej republiky, dostupný na [http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/6B9DC2D4A9BE2581C12572F900492E3C/\\$FILE/Zdroj.html](http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/6B9DC2D4A9BE2581C12572F900492E3C/$FILE/Zdroj.html) (citované 24. 11. 2009).

európskej legislatívy upravujúcej podmienky pobytu občanov EÚ, rodinných príslušníkov občanov EÚ, ktorí sú štátni príslušníci tretích krajín a štátnych príslušníkov tretích krajín v rámci členských štátoch EÚ, ako aj zosúladenia európskej terminológie týkajúcej sa kontroly vonkajšej hranice (hraničná kontrola a hraničný dozor) podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 z 15. marca 2006, ktorým sa ustanovuje kódex Spoločenstva o pravidlách upravujúcich pohyb osôb cez hranice (Kódex schengenských hraníc) (Ú. v. EÚ L 105, 13. 4. 2006) v platnom znení s terminológiou používanou v právnom systéme SR. Cieľom pripravovaného návrhu zákona zahrňujúceho kontrolu vonkajšej hranice SR je, aby z legislatívneho hľadiska komplexne upravoval jednu samostatnú časť európskeho práva (schengen acquis) vymedzenú článkom 77 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

6.1.3 Vývoj z perspektívy EÚ

Vzhľadom na zavedené úsporné opatrenia v dôsledku svetovej ekonomickej krízy sa v roku 2010 obmedzilo zabezpečovanie nových technológií na kontrolu vonkajších hraníc.

Napriek tomu sa v roku 2010 zabezpečili špecializované prístroje na medzinárodných letiskách, hraničných priechodoch na slovensko-ukrajinskej hranici a vybraných organizačných súčasti ÚHCP MV SR na účely kontroly cestovných a identifikačných dokladov. Zároveň príslušníci colnej správy získali špeciálne vybavenie, ktoré má za cieľ napomáhať pri odhaľovaní nelegálneho prekončenia vonkajších hraníc EÚ. Národná jednotka boja proti nelegálnej migrácii ÚHCP MV SR získala služobné a špeciálne pozorovacie motorové vozidlá na výkon kontroly vonkajšej hranice a odhaľovanie nelegálnej migrácie a trestnej činnosti s ňou spojennej (napr. prevádzachťvo).

Čo sa týka informačných systémov, z fondu pre vonkajšie hranice sa financovalo dobudovanie informačného systému národnej ústredne SIRENE ako jediného kontaktného pracoviska

pre Schengenský informačný systém v SR, ako aj časť nákladov na zabezpečenie užívateľskej, legislatívnej a technologickej podpory pre národnú časť Vízového informačného systému MZV SR.

V tejto oblasti bol za účelom zabezpečenia zberu kvalitných a komplexných informácií o nelegálnej migrácii na území SR vybudovaný *informačný systém migrácie a medzinárodnej ochrany IS MIGRA*. Je to analyticko-evidenčný systém, určený na evidenciu úkonov pri riešení cudzincov na hranici, vo vnútrozemí, pri riešení azylových konaní cudzincov aj na evidenciu úkonov v oblasti prevádzachťva. Význam IS MIGRA spočíva najmä v jednoznačnej identifikácii osoby na základe odtlačkov prstov, ktoré sa v IS MIGRA uchovávajú, a v ich prepojení na iné informačné systémy PZ. Uvedený systém bude prínosom pri analytickej činnosti na centrálnej, regionálnej a miestnej úrovni v pôsobnosti ÚHCP MV SR aj pri poskytovaní štatistických a analytických údajov v oblasti nelegálnej migrácie SR pre štruktúry EÚ (napr. Frontex, Eurostat). Pilotná prevádzka IS MIGRA bola spustená 26. 10. 2010.

V roku 2010 sa uskutočnili odborné školenia príslušníkov PZ zamerané na odhaľovanie nelegálnej migrácie, falšovania, pozmeňovania cestovných dokladov na používanie technických prostriedkov potrebných na zabezpečenie kontroly vonkajšej hranice a iné školenia organizované napríklad UNHCR, Ligou za ľudské práva.

Detailnejšie informácie o seminároch sa nachádzajú v časti III(a) prílohy o implementácii záväzkov Európskeho paktu o prisťahovalectve a azyle a Štokholmského programu.

6.2 Spolupráca pri hraničných kontrolách

6.2.1 Špecifický kontext

V predchádzajúcom období sa v súvislosti so záväzkom bezodkladne posilniť spoluprácu medzi konzulátmi členských štátov v podmienkach SR neprijali špecifické opatrenia. Podobne sa pred rokom 2010 neprijali v SR opatrenia v súvislosti so združovaním zdrojov a postupným vytváraním spoločných konzulárnych služieb v oblasti víz na dobrovoľnej báze.

6.2.2 Vývoj v rámci národnej perspektívy

Okrem vývoja zhrnutého v časti 6. 2. 3 nenastal na národnej úrovni v roku žiadny špecifický významný vývoj vo vzťahu ku kontrole a stráži na vonkajších hraniciach.

6.2.3 Vývoj z perspektívy EÚ

V zmysle článku 8 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 810/2009, ktorým sa ustanovuje *vízový kódex Spoločenstva*, sa na základe uzavretých bilaterálnych dohôd o zastúpení môžu vydávať víza v mene iného členského štátu. SR v tejto súvislosti uzavrela dohody o zastupovaní s inými členskými štátmi EÚ, a to s Maďarskom, Rakúskom, a Slovinskom. Rozpracované sú dohody o zastupovaní s Poľskom, Českou republikou, Litvou, Lotyšskom, Estónskom, Nemeckom, Španielskom a Francúzskom.

Z hľadiska pokroku pri implementovaní vízového kódexu a VIS a vydávania biometrických víz v súčasnosti SR vydáva víza s jedným biometrickým identifikátorom – fotografiou. So zberom odtlačkov prstov začne pred spustením centrálneho VIS (jún 2011).

Ostatné ustanovenia vízového kódexu implementuje SR v plnej miere od 5. 4. 2010, t. j.

od nadobudnutia účinnosti vízového kódexu¹²⁷.

Slovenská republika podporovala krajiny, ktoré čelia neprimeranému prílevu migrantov, účasťou na aktivitách agentúry FRONTEX, a to vyslaním členov rýchleho zásahového pohraničného tímu na grécko-tureckú hranicu spolu s technickými prostriedkami, kde sa stala situácia s prílevom nelegálnej migrácie neúnosnou. Na pozemnom sektore vonkajšej hranice Slovenskej republiky, Poľskej republiky a Maďarskej republiky so zapojením Rumunska začala v druhej polovici roku 2010 prebiehať operácia *Jupiter*, ktorá bola zameraná na zefektívnenie hraničných kontrol na tzv. juhovýchodnej trase nelegálnej migrácie za účelom zhromažďovania informácií k organizovaným skupinám, falošným dokladom a pod.

V roku 2010 poskytlo na spoluprácu ÚHCP MV SR svojho experta na odhaľovanie falšovania a pozmeňovania cestovných dokladov do spoločnej operácie agentúry FRONTEX s názvom *Poseidon 2010*.

ÚHCP MV SR sa vo významnej miere spolupodieľa aj na projekte posilnenia kapacít a spolupráce na úseku identifikácie falošných a pozmenených dokladov na moldavsko-rumunskej hranici.

V rámci projektu *Schengen a ochrana vonkajšej hranice EÚ na slovensko-ukrajinskej hranici* v réžii Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku bolo vyškolených 23 príslušníkov ukrajinských kompetentných orgánov v problematike zabezpečenia a kontroly cestovných a identifikačných dokladov.

Detailnejšie informácie o národnom vízovom informačnom systéme sú uvedené v prílohe o implementácii Európskeho paktu o prisťahovalectve a azyle a Štokholmského programu, v časti 6(a).

127 Informácie poskytlo MZV SR.



Medzinárodná ochrana vrátane azylu

7.1 Špecifický kontext

Počas roku 2009 sa SR pripravovala na zapojenie do regionálnych presídľovacích programov na dobrovoľnej báze. Detailnejšie informácie sa nachádzajú vo Výročnej správe o politikách v oblasti migrácie a azylu za rok 2009 v SR.

7.2 Vývoj v rámci národnej perspektívy

Najzásadnejšou skutočnosťou týkajúcou sa utečeneckej migrácie v SR je pokračujúci trend poklesu počtu podaných žiadostí o udelenie azylu oproti predchádzajúcemu obdobiu¹²⁸. V roku 2010 požiadalo v SR o azyl 541 osôb, čo je najnižší počet od roku 1999. Tento počet predstavuje pokles o vyše tretinu oproti roku 2009. V porovnaní s predchádzajúcim rokom bol počet žiadateľov o azyl, ktorým bol azyl udelený, relatívne stabilný – v roku 2010 bol udelený azyl 15¹²⁹ žiadateľom o azyl a v roku 2009 udelil MÚ MV SR azyl 14 osobám (pre porovnanie, v roku 2008 to bolo 22 udelených azylov, v roku 2006 osem). Na druhej strane však Migračný úrad poskytol 55 doplnkových ochrán, čo je oproti roku 2009 pokles o 43 prípadov. Je však nutné podotknúť, že MV SR neudelilo doplnkovú ochranu v roku 2010 v prípade 104 osôb, čo predstavuje pokles oproti roku 2009, kedy nebola doplnková ochrana poskytnutá 165 osobám. V roku 2010 sa v 360 prípadoch rozhodlo o zastavení konania a v 178 prípadoch sa rozhodlo o neudelení azylu, čo predstavuje pokles oproti roku 2009, kedy nebol udelený azyl v 330 prípadoch.¹³⁰

SR v roku 2010 participovala na humanitárnych transferoch, ktoré organizoval UNHCR, čím prispela k riešeniu neľahkej situácie utečencov z Iraku. Na základe trojstrannej dohody medzi

¹²⁸ V roku 2009 požiadalo o azyl v SR 822 osôb, v roku 2008 požiadalo o azyl v SR 909 osôb, v roku 2007 požiadalo o azyl v SR 2 643 osôb, v roku 2006 požiadalo o azyl v SR 2 849 osôb, pre porovnanie v roku 2004 požiadalo o azyl v SR 11 395 osôb. Informácie poskytol MÚ MV SR.

¹²⁹ Štatistiky MV SR sú dostupné na <http://www.minv.sk/?statistiky-20> (citované 3. 2. 2011).

¹³⁰ MÚ MV SR, Ročná štatistika 2009, Bratislava, 2009, dostupné na www.minv.sk/?statistiky-20 (citované 14. 2. 2010).

vládou Slovenskej republiky, Úradom Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov a Medzinárodnou organizáciou pre migráciu o humanitárnom transfere utečencov, ktorí potrebujú medzinárodnú ochranu cez Slovenskú republiku¹³¹, v auguste 2010 SR prijala na dobu 6 mesiacov 98 palestínskych utečencov, ktorí boli pôvodne umiestnení v utečeneckom tábore Al Waleed v Iraku na hraniciach so Sýriou. Ich pobyt na území Slovenska bol dočasný, po uplynutí šiestich mesiacov boli presídlení do tretích krajín¹³².

V októbri 2010 sa uskutočnila odborná diskusia/okruhly stôl na tému *presídlenie a integrácia presídlených osôb*, ktorú organizovalo UNHCR za účasti zahraničných predstaviteľov z Ministerstva vnútra Českej republiky, z regionálneho úradu Vysokého komisára OSN pre utečencov v strednej Európe v Budapešti, z medzinárodnej katolíckej komisie pre migráciu v Bruseli (ICMC), predstaviteľov IOM, predstaviteľov Ministerstva vnútra SR a národných mimovládnych organizácií. Cieľom tejto diskusie bolo bližšie oboznámenie sa s problematikou presídľovania na medzinárodnej aj nadnárodnej úrovni, poskytnutie informácií o realizovaných presídľovacích projektoch v SR aj v Českej republike a možné spôsoby riešenia tejto problematiky v budúcnosti.

7.3 Vývoj z perspektívy EÚ

Slovenská republika sa prostredníctvom Migračného úradu MV SR aktívne zapojila do *Pilotného projektu EUREMA* relokácie utečencov z Malty v rámci EÚ, ktorý financuje Európsky fond pre utečencov. Projekt sa realizuje v termíne január 2010 – jún 2011. Cieľom SR je pomocou projektu vnútorne presídliť 10 osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na Malte, pričom cieľovou skupinou sú rodiny s deťmi a osamelí rodičia s deťmi. V súčasnosti prebieha na Malte výbe-

rový proces vhodných kandidátov pre vnútorné presídlenie do SR, ktorý realizujú maltské úrady. Grantovú zmluvu podpísala SR koncom septembra 2010.

SR sa v marci 2010 zapojila do projektu UNHCR, IOM a ICMC *Podpora presídľovania v EÚ pomocou praktickej spolupráce členských štátov EÚ a iných zainteresovaných subjektov*, ktorého hlavným cieľom je presadzovanie vyššieho zapojenia sa členských štátov EÚ do presídľovacích aktivít formou posilnenia spolupráce medzi ČS EÚ.

¹³¹ Dohody medzi vládou Slovenskej republiky, Úradom Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov a Medzinárodnou organizáciou pre migráciu o humanitárnom transfere utečencov, ktorí potrebujú medzinárodnú ochranu cez Slovenskú republiku, dostupné na [www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/.../\\$FILE/vlastnymat.rtf](http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/.../$FILE/vlastnymat.rtf) (citované 27. 11. 2009).

¹³² Informácie poskytol Migračný úrad MV SR.

8.1 Špecifický kontext

V roku 2009 nenastal v tejto oblasti žiadny signifikantný vývoj.

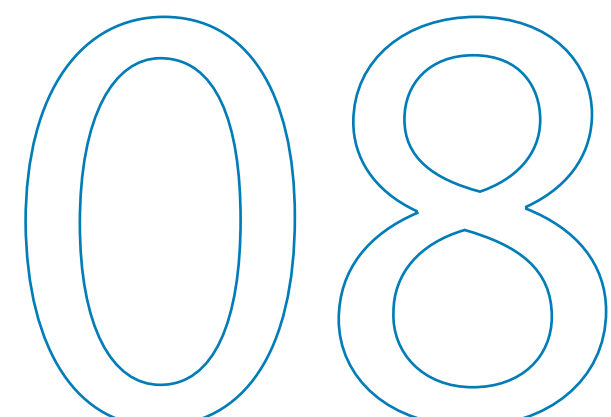
8.2 Vývoj v rámci národnej perspektívy

Okrem vývoja zhrnutého v časti 8.2.3 nenastal na národnej úrovni v roku 2010 žiadny špecifický významný vývoj vo vzťahu k maloletým bez sprievodu alebo iným zraniteľným skupinám.

8.3 Vývoj z perspektívy EÚ

MÚ MV SR spolupracoval koncom októbra 2010 na výskumnom projekte *Potreby a spôsoby asistencie maloletým žiadateľom o azyl bez sprievodu a bývalým maloletým bez sprievodu v krajinách EÚ*, ktorý realizuje IOM. Hlavným cieľom projektu je prispieť k tvorbe spoločného prístupu krajín EÚ ku skupine súčasných aj bývalých MBS žiadajúcich o azyl.

V decembri 2010 zorganizovala Liga za ľudské práva v spolupráci so Slovenskou humanitnou radou konferenciu k problematike maloletých bez sprievodu, ktorej cieľom bolo podporiť diskusiu medzi účastníkmi z rôznych oblastí zaoberajúcimi sa problematikou maloletých bez sprievodu. Detailnejšie informácie uvádzame v prílohe o implementácii Európskeho paktu o prisťahovalectve a azyle a Štokholmského programu.



Maloletí bez sprievodu (a iné zraniteľné skupiny)

9.1 Špecifický kontext

Z iniciatívy MZV SR vláda SR schválila 4. marca 2009 *Strednodobú stratégiu oficiálnej rozvojovej pomoci Slovenskej republiky na roky 2009 – 2013*. Tento koncepčno-strategický materiál predstavuje východisko pre všetky plánovacie a programovacie dokumenty v oblasti oficiálnej rozvojovej pomoci na najbližších päť rokov. Stratégia reflektuje vývoj zahraničnopolitických záujmov SR, zmenu, ktorú SR dosiahla ako nový darca od roku 2003 vrátane dobudovania systému rozvojovej pomoci, skúsenosti získané z poskytovania rozvojovej pomoci, ako aj záväzky SR vyplývajúce z členstva v EÚ. Detailnejšie informácie sa nachádzajú v časti V(d) Výročnej správy o prisťahovalectve a azyle za rok 2009 v SR.

9.2 Vývoj v rámci národnej perspektívy

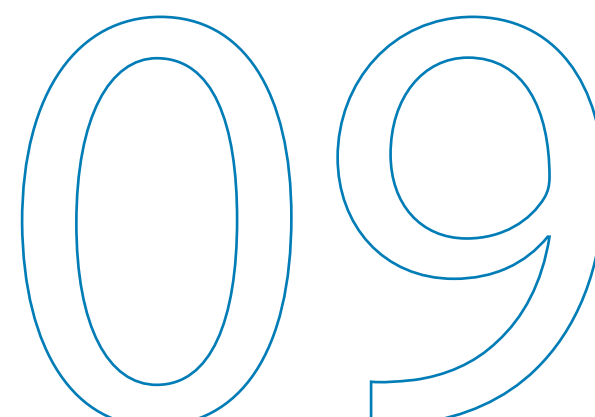
Okrem vývoja zhrnutého v časti 9.2.3 nenastal na národnej úrovni v roku 2010 žiadny špecifický významný vývoj vo vzťahu ku globálnemu prístupu v migrácii.

9.3 Vývoj z perspektívy EÚ

SR realizovala v roku 2010 konkrétne projekty oficiálnej rozvojovej pomoci s explicitným prvkom migrácie, a to:

- Podpora adaptácie a na mieru šitá pomoc pri integrovaní rodín presídlencov v regióne Khobi v Gruzínsku;
- Rovnaké pracovné príležitosti a živobytie pre Bosniakov, Srbov i Chorvátov postihnutých po výbuchu nášľapných mín - OVOCIE, nie MÍNY.

V oblasti rozvojovej spolupráce uzavrela SR v roku 2010 *Medzivládnu dohodu o rozvojovej spolupráci medzi SR a Moldavskou republikou* (podpísaná 7. mája 2010, platnosť nadobudla 17. septembra 2010). Dohoda má za cieľ posilniť kvalitu spolupráce v rámci programu oficiálnej rozvojovej pomoci SR.



Globálny prístup k migrácii

Napriek tomu, že SR uznáva význam remitancií pre hospodársky rast a sociálny rozvoj partnerských krajín, doteraz sa týmto problémom výrazne nezaoberala. Jednou z úloh, ktoré ju v tejto oblasti čakajú, je vytvoriť v spolupráci s partnerskými krajinami priaznivé podmienky pre migrantov a na využívanie takýchto finančných prostriedkov na predpokladaný rozvoj. SR pri vytváraní vhodných podmienok môže využívať znalosti napr. Svetovej banky a ňou vypracované Všeobecné podmienky pre medzinárodné služby na poskytovanie remitancií.

10.1 Transpozícia legislatívy EÚ v roku 2010

V roku 2010 bola transponovaná do národnej legislatívy prostredníctvom zákona č. 594/2009 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť 15. januára 2010, smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území. Smernicu bolo potrebné transponovať do 24. decembra 2010 okrem článku 13 ods. 4, ktorý postačuje transponovať do 24. decembra 2011.

10.2 Skúsenosti, diskusie ohľadom implementácie/neimplementácie legislatívy Európskej únie

V roku 2010 neprebehli významnejšie diskusie o implementácii legislatívy EÚ do vnútroštátneho práva v oblasti migrácie a azylu.



Implementácia legislatívy Európskej únie

Príloha k Národnej politickej správe 2010 o implementácii záväzkov Európskeho paktu o prisťahovalectve a azyle a Štokholmského programu

LEGÁLNE PRISŤAHOVALECTVO A INTEGRÁCIA

1. Ekonomická migrácia

1.1 Európsky pakt o prisťahovalectve a azyle

Relevantné záväzky Paktu pre túto časť sú nasledovné:

1(a) zavádzanie politík pre pracovnú migráciu

Ani v roku 2010 neboli prijaté v Slovenskej republike (SR) nové politické koncepty na zlepšenie riadenia legálnej pracovnej migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín do SR. V súlade s Paktom sa migrácia za prácou riadila potrebami trhu práce a preferenciou občanov Európskej únie (EÚ).

V porovnaní s inými členskými štátmi EÚ sa v SR legálna imigrácia z tretích krajín nereguluje napríklad stanovením kvót pre určité skupiny ekonomických migrantov z tretích krajín, prípadne podľa potrieb jednotlivých odvetví na trhu práce či stanovením zoznamov profesií. Na základe monitoringu deficitu pracovnej sily v SR úrady práce, sociálnych vecí a rodiny v 2. polroku 2010 identifikovali nedostatkové profesie: šičky, krajčírky, kuchári, čašníci, lekári, zdravotné sestry, zvérači, zámočníci, obsluha strojov CNC, vodiči nákladných vozidiel v sektoroch stravovanie a hotelierstvo, zdravotníctvo, výroba textilných výrobkov, strojárstvo, preprava tovaru.

V období 1. 1. 2010 – 31. 12. 2010 úrady práce, sociálnych vecí a rodiny udelili spolu 2 700 povolení na zamestnanie cudzincov, z toho 1 210 predĺžených povolení. Počet odňatých povolení v období 1. 1. 2010 – 31. 12. 2010 bol 6 825, čo predstavuje pokles oproti roku 2009, kedy bolo z dôvodu skončenia zamestnania pred uplynutím obdobia určeného v povolení na zamestnanie odňatých 1 564 povolení na zamestnanie cudzinca. Počet vydaných informačných kariet (IK) pre cudzincov, ktorí nepotrebujú povolenie na zamestnanie, bol v tomto období 1 348¹³³.

Podľa správy¹³⁴ schválenej vládou SR 19. mája 2010 Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (MPSVR SR) vypracovalo rámec a základnú filozofiu zamestnávania cudzincov na trhu práce Slovenskej republiky na roky 2009 – 2010, v ktorých definovalo, že naďalej podporuje prijímanie a zamest-

návanie pracovníkov tretích krajín na území Slovenskej republiky v súlade s potrebami trhu práce, najmä prijímanie a zamestnávanie vysoko- kvalifikovaných pracovníkov, vedeckých pracovníkov, študentov a ďalších kvalifikovaných migrantov.

Nová vláda Slovenskej republiky, ktorá vzišla z volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, ktoré sa konali 12. 6. 2010, prehlásila vo svojom programovom vyhlásení¹³⁵, že bude skvalitňovať mechanizmy riadenia migrácie a integrácie cudzincov s dôrazom na zosúladienie a harmonizáciu jednotlivých postupov a politík v týchto oblastiach s vývojom a trendmi v rámci členských štátov EÚ a pripraví koncepčné zámery migračnej politiky Slovenskej republiky na obdobie rokov 2011 – 2015¹³⁶. Dá sa predpokladať, že vláda schválí koncepčné zámery migračnej politiky počas roku 2011 a stanoví priority a pravidlá v SR v oblasti legálnej migrácie, pracovnej migrácie a prístupu migrantov z tretích krajín na trh práce. Podľa vyjadrení politikov by SR mala mať koncepciu legálnej migrácie zameranú na prilákanie vysokokvalifikovaných migrantov z krajín, ktoré sú SR civilizačne blízke¹³⁷.

Čo sa týka plánovaných zmien existujúcich politík, možno uviesť, že po vstupe SR do EÚ vzrástol záujem o SR, ktorá okrem toho, že je tradične tranzitnou krajinou, sa postupne stáva pre niektorých migrantov aj cieľovou krajinou¹³⁸. Aj z tohto dôvodu je potrebné modifikovať Koncepciu migračnej politiky SR z roku 2005. Na vládnej úrovni uznesením vlády SR č. 467 z 24. júna 2009 a opätovne uznesením vlády SR č. 331 z 19. mája 2010 vláda SR uložila povinnosť aktualizovať Koncepciu migračnej politiky Slovenskej republiky schválenú uznesením vlády Slovenskej republiky č. 11 z 12. januára 2005 na roky 2010 – 2015 v termíne do konca roka 2010.

Podľa informácií MPSVR SR dopad hospodárskej krízy aj v roku 2010 výrazne ovplyvňoval situáciu na trhu práce SR. Napriek očakávanému hospodárskemu rastu, ktorý sa odhaduje vo výške 4 % za rok 2010, sa oblasť zamestnanosti naďalej stretáva s veľkými problémami, ktoré sa prejavili ďalším znížením zamestnanosti a nárastom nezamestnanosti. Hospodársky rast sa realizoval najmä zvýšením produktivity práce bez tvorby nových pracovných miest.

To sa odráža aj v oblasti legálneho prisťahovalectva, najmä v oblasti zamestnávania cudzincov. Slovenská republika nepristúpila z hľadiska zamestnávania cudzincov k reštrikčným opatreniam, akými sú závažné zmeny právnych predpisov, ktoré by mali cielene zamedziť prístup na trh práce SR, alebo k opatreniam na podporu návratu migrantov do krajín pôvodu. Hoci hospodárska kríza prispela k zmene postoju k problematike prisťahovalectva, najmä vzhľadom na potreby trhu práce v SR sa zatiaľ rozsah migrácie za prácou nelimitoval a odvíjal sa od potrieb trhu práce.

Riadená migrácia za prácou sa zameriavala na kompenzáciu nedostatku disponibilnej pracovnej sily na trhu práce, najmä nedostatkových profesií. SR podporuje legálnu migráciu za prácou pri zachovávaní podmienky obsadzovania voľných pracovných miest evidovaným uchádzačom o zamestnanie, záujemcom o zamestnanie z radov občanov SR a krajín EÚ/EHP a Švajčiarskej konfederácie a až ná-

¹³⁵ Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2010 – 2014, august 2010, dostupné na <http://www.vlada.gov.sk/data/files/6257.pdf> (citované 20. 11. 2010).

¹³⁶ Ibidem, časť 4. 2 Vnútorňý poriadok a bezpečnosť, s. 47.

¹³⁷ TASR, Lipšic: Slovensko by malo mať koncepciu legálnej migrácie, SME, 1. 8. 2010, dostupné na <http://www.sme.sk/c/5488137/lipic-slovensko-by-malo-mat-koncepciu-legalne-migracie.html> (citované 20. 11. 2010); TASR, Lipšic chce prilákať elity zo zahraničia, Hospodárske noviny, 1. 8. 2010, dostupné na [http://hnonline.sk/index.php?article\[id\]=45370820&p=k02000_d&srv1\[action\]=vote&sr-v1\[answer_id\]=944390](http://hnonline.sk/index.php?article[id]=45370820&p=k02000_d&srv1[action]=vote&sr-v1[answer_id]=944390) (citované 20. 11. 2010); Krempaský, J., Zsilleová, M., Lipšic chce vyberať cudzincov, SME, 13. 8. 2010, dostupné na <http://www.sme.sk/c/5504424/lipic-chce-vyberat-cudzincov.html> (citované 20. 11. 2010).

¹³⁸ Zameranie zahraničnej politiky SR na rok 2010, s. 15, schválila vláda SR uznesením č. 93 z 3. februára 2010 k zameraniu zahraničnej politiky SR na rok 2010, dostupné na [http://www.foreign.gov.sk/App/wcm/media.nsf/vw_ByID/ID_98CA86E2F7C1ADA-6C12576E9003585F0_SK/\\$File/Zameranie_ZP_2010.pdf](http://www.foreign.gov.sk/App/wcm/media.nsf/vw_ByID/ID_98CA86E2F7C1ADA-6C12576E9003585F0_SK/$File/Zameranie_ZP_2010.pdf) (citované 20. 11. 2010).

¹³³ Informácie poskytol ÚPSVR.

¹³⁴ Súhrnnú správu o stave plnenia úloh vyplývajúcich z rozpracovania Koncepcie migračnej politiky Slovenskej republiky na podmienky jednotlivých rezortov za rok 2009 schválila vláda SR uznesením č. 331 z 19. mája 2010, dostupná na http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Mater-Dokum-118763?prefixFile=m_ (citované 20. 11. 2010).

sledne štátnymi príslušníkmi tretích krajín.

Nárast zamestnávania cudzincov v medziročnom porovnaní sa ku koncu roku 2010 zvýšil o 20 %. K najvýraznejšiemu nárastu došlo v zamestnávaní občanov EHP, ktorý sa za toto obdobie medziročne zvýšil takmer o 30 %. Nárast zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí potrebujú povolenie na zamestnanie, medziročne vzrástol o 12,3 %¹³⁹.

Z dôvodu demografického vývoja, posúvania dôchodkového veku žien na 62 rokov, nižšej zamestnanosti obyvateľstva v produktívnom veku a vysokej miery nezamestnanosti v SR sa ešte stále nejaví výraznejšia potreba organizovania legálneho prisťahovalectva.

15. januára 2010 nadobudol účinnosť zákon č. 594/2009 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Zmeny, ktoré novela zaviedla v rámci zákona o pobyte cudzincov, sa týkali oblasti udeľovania víz (s ohľadom na prijatie vízového kódexu Spoločenstva), jednotlivých druhov pobytov a predovšetkým problematiky návratov (nútených návratov – administratívneho vyhostenia, dobrovoľných návratov) a zaistenia cudzincov na území SR, ktorá súvisí s transpozíciou návratovej smernice¹⁴⁰.

V súvislosti s problematikou pobytu upravila novela zákona o pobyte cudzincov možnosť udelenia prechodného pobytu na účel podnikania osobám konajúcim v mene obchodnej spoločnosti alebo družstva. V prípade prechodného pobytu na účel zamestnania došlo k úprave okruhu cudzincov, u ktorých sa nevyžaduje povolenie na prechodný pobyt na účel zamestnania do 90 dní od prekročenia vonkajšej hranice. V prípade konania o žiadosti o udelenie povolenia na trvalý pobyt došlo k doplneniu dôvodov, v ktorých policajný útvar zamietne žiadosť cudzinca.

Ďalej sa s účinnosťou k 15. januáru 2010 zákonom č. 594/2009 Z. z. novelizoval zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov tak, že podľa § 21 ods. 1 písm. a) zákona o službách zamestnanosti má rovnaké právne postavenie ako občan SR aj cudzinec, ktorý je účastníkom právnych vzťahov vznikajúcich podľa zákona o službách zamestnanosti, ak mu bolo udelené povolenie na zamestnanie a prechodný pobyt na účel zamestnania, pokiaľ § 20 ods. 3¹⁴¹ zákona o pobyte cudzincov neustanovuje inak. Ďalej sa upravil okruh cudzincov, u ktorých sa nevyžaduje povolenie na zamestnanie v článku 22 ods. 7 písm. o), p) a r)¹⁴² zákona o službách zamestnanosti. Povolenie na zamestnanie sa nevyžaduje pre spoločni-

¹³⁹ Informácie poskytl MPSVR SR.

¹⁴⁰ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území, Ú. v. EÚ L 348, 24. 12. 2008.

¹⁴¹ Podľa § 20 ods. 3 zákona o pobyte cudzincov sa povolenie na prechodný pobyt na účel zamestnania nevyžaduje do 90 dní od prekročenia vonkajšej hranice, ak ide o cudzinca:

- a) ktorý pracuje pre významného zahraničného investora v Slovenskej republike,
- b) ktorého vyslal zamestnávateľ so sídlom v inom členskom štáte Európskej únie na územie Slovenskej republiky v rámci poskytovania služieb zabezpečovaných týmto zamestnávateľom,
- c) ktorý je zamestnaný v medzinárodnej hromadnej doprave, ak je na výkon práce na území Slovenskej republiky vyslaný svojím zahraničným zamestnávateľom, alebo
- d) ktorý je v pracovnom pomere so zamestnávateľom, ktorý má sídlo alebo sídlo organizačnej zložky s pracovnoprávnou subjektivitou mimo územia Slovenskej republiky a ktorý ho vyslal na základe zmluvy uzatvorenej s právnickou osobou alebo fyzickou osobou vykonávať prácu na území Slovenskej republiky.

¹⁴² Podľa § 22 ods. 7 písm. o) zákona o službách zamestnanosti sa povolenie na zamestnanie nevyžaduje u cudzinca, ktorý je spoločník obchodnej spoločnosti, štatutárny orgán obchodnej spoločnosti alebo člen štatutárneho orgánu obchodnej spoločnosti, ktorý plní úlohy pre obchodnú spoločnosť, ktorej bola poskytnutá investičná pomoc podľa osobitného predpisu, vykonávaním činností na území Slovenskej republiky.

Podľa § 22 ods. 7 písm. p) zákona o službách zamestnanosti sa povolenie na zamestnanie sa nevyžaduje u cudzinca, ktorý pre ob-

kov obchodných spoločností, štatutárnych orgánov spoločností alebo členov štatutárnych orgánov spoločností, ktoré plnia úlohy pre obchodné spoločnosti, ktorým bola poskytnutá investičná pomoc podľa osobitného predpisu na vykonávanie činnosti na území SR, tiež pre cudzincov, ktorí pre takéto spoločnosti na území SR zabezpečujú dodávky tovaru alebo služieb, resp. uskutočňujú montáž, záručné a opravárenské práce, práce týkajúce sa nastavenia systémov výrobných zariadení, programátorské práce a odborné školenia a tiež pre členov družstiev so sídlom na území SR. Novelou sa pre SR eliminovalo riziko prílišnej migrácie a nekontrolovaného prístupu štátnych príslušníkov tretích krajín na trh práce SR tým, že sa obmedzuje skupina cudzincov, u ktorých sa nevyžaduje povolenie na zamestnanie. V súlade s politikou zamestnanosti a aktívnou politikou trhu práce sa venovala pozornosť podpore integrácie osôb znevýhodnených na trhu práce, ku ktorým patria tiež cudzinci, ktorým bol udelený azyl, a migranti¹⁴³.

V súčasnosti prebieha príprava¹⁴⁴ nového znenia zákona o kontrole hraníc a pobyte cudzincov. Súčasťou prípravy zákona je aj transpozícia ustanovení smernice o sankciách¹⁴⁵. Vzhľadom na transpozíčnú lehotu smernice (20. júl 2011) je predpokladaným termínom nadobudnutia účinnosti nového zákona o kontrole hraníc a pobyte cudzincov prvá polovica roku 2011. V nadväznosti na transpozíciu smernice o sankciách a smernice o modrých kartách EÚ prebieha príprava novelizácie aj iných právnych predpisov spadajúcich do pôsobnosti MPSVR SR – zákona o službách zamestnanosti, Zákonníka práce, zákona o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní. V súvislosti so smernicou o sankciách tiež MS SR pripravuje novelu Trestného zákona.

I(b) zvyšovanie atraktívnosti EÚ pre vysokokvalifikovaných pracovníkov a výraznejšie uľahčovanie prijímania študentov a výskumných pracovníkov

Čo sa týka zatraktívnenia SR pre štátnych príslušníkov z tretích krajín, SR nemá v súčasnosti nijaké programy, ktorých cieľom by bolo prilákať kvalifikovaných cudzincov na vykonávanie istých druhov povolání na jej území¹⁴⁶.

Aj v prípade prijímania a zamestnávania vysokokvalifikovaných pracovníkov sa vychádzalo z nedostatku disponibilných kvalifikovaných pracovníkov na slovenskom trhu práce, t. z. na kompenzáciu nedostatkových vysokokvalifikovaných profesií.

chodnú spoločnosť, ktorej bola poskytnutá investičná pomoc podľa osobitného predpisu, na území Slovenskej republiky zabezpečuje dodávky tovaru alebo služieb a tento tovar dodáva alebo uskutočňuje montáž na základe obchodnej zmluvy, záručné a opravárenské práce, práce týkajúce sa nastavenia systémov výrobných zariadení, programátorské práce alebo odborné školenia,

Podľa § 22 ods. 7 písm. r) zákona o službách zamestnanosti sa povolenie na zamestnanie sa nevyžaduje u cudzinca, ktorý je členom štatutárneho orgánu družstva, ktoré má sídlo alebo sídlo svojej organizačnej zložky na území Slovenskej republiky.

¹⁴³ Informácie poskytl ÚPSVR.

¹⁴⁴ V súvislosti s prípravou nového zákona o pobyte cudzincov bola Rozkazom riaditeľa úradu hraničnej a cudzineckej polície Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 38 z 7. júla 2010, ktorým sa zriaďuje komisia riaditeľa úradu hraničnej a cudzineckej polície MV SR na vypracovanie návrhu nového zákona o kontrole hraníc a pobyte cudzincov, zriadená pracovná skupina zložená zo zástupcov ÚHCP MV SR a jeho organizačných súčastí. Pracovná skupina v roku 2010 realizovala pravidelné zasadnutia na úrovni MV SR aj na medzirezortnej úrovni predovšetkým s MPSVR SR.

¹⁴⁵ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/52/ES z 18. júna 2009, ktorou sa stanovujú minimálne normy pre sankcie a opatrenia voči zamestnávateľom štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území členských štátov, Ú. v. EÚ L 168, 30. Transpozíciou ustanovení smernice by sa do zákona o pobyte cudzincov mala zaviesť povinnosť pre zamestnávateľa informovať policajný útvar v stanovenej lehote o začiatku zamestnania štátneho príslušníka tretej krajiny, ako aj povinnosť uhradiť náklady spojené s návratom štátneho príslušníka tretej krajiny bez ohľadu na to, či štátny príslušník tretej krajiny má, alebo nemá vlastné finančné prostriedky. Zároveň by mal zákon o pobyte cudzincov upraviť možnosť udelenia tolerovaného pobytu v prípade, ak sa cudzinec stal obeťou nelegálneho zamestnávania za osobitne vykorisťujúcich pracovných podmienok, alebo pôjde o nelegálne zamestnávanie maloletých osôb. Informácie poskytl ÚHCP MV SR.

¹⁴⁶ Domonkos, T., Páleník, M., Radvanský, M., Saturovanie dopytu po pracovnej sile prostredníctvom migrácie v Slovenskej republike, Národná štúdia pre Európsku migračnú sieť (European Migration Network), Bratislava, september 2010, s. 17.

Informácie o uznávaní dokladov a vôbec celkovo o podmienkach vzdelávania a uplatnenia sa na trhu práce v podmienkach Slovenskej republiky môžu migranti získať na stránke www.migration.sk, vytvorenej v rámci projektu EIF s názvom Labour pool for migrants, ktorý realizoval Ústav verejnej politiky, FSEV UK Bratislava ešte v roku 2009, aj v Migračných informačných centrách IOM, ktoré boli vytvorené v rámci projektu EIF v Bratislave a v Košiciach – www.mic.iom.sk. Zároveň sa v rámci EIF v roku 2010, s pokračovaním do roku 2011, realizoval projekt Inštitútu pre verejné otázky s názvom Ekonomické aspekty migrácie a integrácie migrantov z tretích krajín v prostredí Slovenska. Ide o výskumný projekt, ktorý sa zameriava na zmapovanie ekonomických aspektov migrácie a integrácie migrantov z tretích krajín v prostredí Slovenska, pričom zároveň vytvorí východiskovú bázu pre budúce porovnávanie¹⁴⁷.

20. júla 2010 bola podpísaná *Zmluva medzi Slovenskou republikou a Kanadou o mobilite mladých*, na základe ktorej sa zvýši príležitosť pre mladých občanov oboch štátov na doplnenie ich vyššieho odborného alebo univerzitného vzdelania, alebo odbornej prípravy spojenej so stážou alebo s pracovným pobytom, a tak sa zvýši aj príležitosť získať pracovné skúsenosti. Zmluva sa vzťahuje na absolventov univerzít aj na študentov zapísaných na univerzitách v domovskom štáte na doplnenie svojho akademického študijného plánu, s možnosťou odbornej stáže alebo zamestnania. Zmluva nadobudne platnosť po schválení Národnou radou SR a Parlamentom Kanady a začne sa realizovať v praxi v roku 2011.

Počas roku 2010 sa pripravoval aj návrh *Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Novým Zélandom o pracovnej dovolenke*, ktorú vláda SR schválila 12. januára 2011 (uznesením vlády SR č. 9/2011). Na základe ustanovení zmluvy a na báze reciprocity sa môžu štátni občania jednej zmluvnej strany počas dovolenkového pobytu zamestnať u jedného zamestnávateľa na čas nepresahujúci 6 mesiacov bez povolenia na zamestnanie a taktiež sa zapísať do vzdelávacích alebo študijných kurzov nepresahujúcich dobu 6 mesiacov.

Súčasťou prípravy nového zákona o kontrole hraníc a pobyte cudzincov je tiež transpozícia ustanovení *smernice o modrých kartách EÚ*¹⁴⁸. Transpozíciou ustanovení smernice dôjde predovšetkým k zmenám v podmienkach udelenia povolenia na pobyt pre vysokokvalifikovaných pracovníkov. Nový zákon o kontrole hraníc a pobyte cudzincov by mal zakotviť možnosť pre vysokokvalifikovaných pracovníkov získať pobyt až na dobu 4 rokov. Taktiež predpokladá pre uvedenú kategóriu cudzincov zavedenie vydávania *dokladu o pobyte, tzv. modrých kariet EÚ* na obdobie od 1 do 4 rokov, resp. na obdobie kratšie ako 1 rok – v závislosti od trvania platnosti pracovnej zmluvy. Zároveň by malo dôjsť k úprave podmienok pobytu rodinných príslušníkov vysokokvalifikovaných pracovníkov v tom zmysle, že na účely výpočtu prvých 5 rokov pobytu rodinných príslušníkov, vyžadovaných na získanie samostatného povolenia na pobyt, bude možné zlúčiť pobyt v rôznych členských štátoch. V prípade vysokokvalifikovaných pracovníkov by sa mala upraviť aj možnosť kumulovať lehoty pobytu cudzincov v rôznych členských štátoch, aby bola splnená požiadavka týkajúca sa dĺžky pobytu s cieľom získania povolenia na dlhodobý pobyt. Taktiež sa predpokladá zavedenie vydávania povolení na dlhodobý pobyt, kde by malo byť v kolónke „poznámky“ uvedené: „bývalý držiteľ modrej karty EÚ“¹⁴⁹.

147 Detailnejšie informácie sa nachádzajú na <http://www.ivo.sk/5970/sk/projekty/ekonomicke-aspekty-migracie-a-integracie-migrantov-z-tretich-krajin-v-prostredi-slovenska> (citované 7. 12. 2010).

148 Smernica Rady 2009/50/ES z 25. mája 2009 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účely vysokokvalifikovaného zamestnania, Ú. v. EÚ L 155, 18. 6. 2009.

149 Informácie poskytol ÚHCP MV SR.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR vo svojich zámeroch¹⁵⁰ uvádza, že v rámci možností bude podporovať využívanie príležitostí, medzi ktoré okrem iného zaraďuje poskytovanie vzdelávania cudzincom.

Čo sa týka štatistík, ÚPSVR nesleduje zvlášť kategóriu vysokokvalifikovaných pracovníkov a výskumníkov. Monitoruje zamestnaných cudzincov podľa klasifikácie zamestnaní (KZAM) v triedach 0 – 9, pričom kategórie 1 a 3 môžeme považovať za vysokokvalifikovaných pracovníkov a triedu 2 za výskumníkov.

1 – zákonodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci

2 – vedeckí a odborní duševní zamestnanci

3 – technickí, zdravotnícki a pedagogickí zamestnanci a zamestnanci v príbuzných odboroch

Vybrané kategórie pracovníkov	Občania EÚ	Cudzinci IK_NONEU	Cudzinci z tretích krajín povolenia na zamestnanie
Vysokokvalifikovaní (KZAM 1)	1931	261	543
Výskumní pracovníci (KZAM 2)	2062	260	587
Vysokokvalifikovaní (KZAM 3)	1885	197	194
Spolu	5878	718	1324

Uvedené počty sú celkové počty cudzincov, resp. občanov EÚ podľa hore uvedených tried (KZAM 1, 2, 3) k 31. 10. 2010¹⁵¹.

ADZ môže cudzinca zamestnávať len pre svoje potreby, nemôže cudzinca dočasne prideliť na výkon práce k ďalšiemu – užívateľskému zamestnávateľovi, pretože povolenie na zamestnanie sa viaže na konkrétneho zamestnávateľa, druh činnosti a miesto výkonu práce. Z tohto dôvodu je počet príslušníkov tretích krajín zamestnaných prostredníctvom slovenských ADZ nulový.

I(c) nepodnecovanie úniku mozgov

Ako vyplýva z vyššie opísanej situácie v bode I (a) a I (b), SR nerealizuje politiku, ktorou by podnecovala „únik mozgov“ z tretích krajín. Za účelom znižovania fenoménu tzv. úniku mozgov z tretích krajín neboli preto v roku 2010 v podmienkach SR prijaté na vládnej úrovni žiadne opatrenia. Taktiež nebola prijatá žiadna stratégia v súvislosti s okružnou (cirkulárnou) migráciou alebo na podporu „cirkulácie mozgov“, čo v praxi znamená podporu dočasného návratu vysokokvalifikovaných migrantov do krajiny pôvodu, aby sa zmiernili dopady fenoménu „úniku mozgov“. V súvislosti s okružnou a dočasnou migráciou sa viac informácií uvádza v EMN štúdii vypracovanej v roku 2010¹⁵².

SR sama patrí medzi krajiny, ktorej trh práce negatívne ovplyvňuje únik mozgov – odchod kvalifikovaných a vysokokvalifikovaných pracovníkov do iných členských štátov EÚ a ďalších krajín OECD.

150 Bod 57, Dlhodobý zámer vo vzdelávacej, výskumnej, vývojovej, umeleckej a ďalšej tvorivej činnosti pre oblasť vysokých škôl do roku 2014, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, dostupné na www.minedu.sk (citované 21. 11. 2010).

151 Informácie poskytol ÚPSVR.

152 Domonkos, T., Palenik, M., Radvanský, M., Temporary and Circular Migration in the Slovak Republic, National Study for the European Migration Network, Bratislava 2010.

1.2 Štokholmský program

Relevantné záväzky Štokholmského programu pre túto časť sú nasledovné:

1(b) zlepšenie uznávania kvalifikácií a koordinácia ponuky a dopytu na trhu práce (labour matching)

Uznávanie dokladov o odbornej kvalifikácii štátnych príslušníkov tretích krajín na účely výkonu regulovaných povolání a na účely voľného poskytovania služieb v SR upravuje zákon č. 293/2007 Z. z. o uznávaní odborných kvalifikácií. V roku 2010 nenastali v tejto súvislosti žiadne zmeny.

Problematiku uznávania kvalifikácie rieši *Centrum pre uznávanie kvalifikácie Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR*. Z hľadiska výkonu zamestnania je problematika uznania kvalifikácie na zamestnávateľovi, v závislosti od kvalifikačných požiadaviek pracovného miesta.

Slovenská republika z hľadiska zamestnávania cudzincov uplatňuje ekonomický test kontroly situácie na trhu práce, t. z. či voľné pracovné miesto ponúknuté cudzincovi nie je možné obsadiť evidovaným uchádzačom o zamestnanie. Taktiež realizuje prednosť občanov EÚ (resp. bývalá komunitárna prednosť).

V dôsledku negatívneho vplyvu hospodárskej krízy na trh práce SR sa dôslednejšie posudzuje situácia na trhu práce a tiež plnenie kvalifikačných predpokladov pre výkon zamestnania¹⁵³.

V prípade nedostatku pracovnej sily v niektorom odvetví národného hospodárstva neexistuje v SR ucelená celoštátna stratégia, ktorá by sa zameriavala na riešenie štrukturálneho nesúladu medzi dopytom a ponukou pracovnej sily na trhu práce¹⁵⁴.

1.3 Štatistiky

Prvé povolenie na pobyt, podľa dôvodu				
	Celkovo	Z dôvodu vzdelania	Z dôvodu zárobkovej činnosti	Ostatné dôvody
Prvé povolenia	4 381	321	1 797	2 263

Zdroj: CASR ÚHCP MV SR, databáza informačného systému IS ECU (Evidencia cudzincov). Údaje sú za obdobie k 31. 12. 2010.

Všetky platné povolenia na pobyt, podľa doby trvania				
	Celkovo	3 – 5 mesiacov	6 – 11 mesiacov	12 mesiacov a viac
Všetky povolenia	22 932	údaje nie sú k dispozícii	údaje nie sú k dispozícii	údaje nie sú k dispozícii

Zdroj: CASR ÚHCP MV SR, databáza informačného systému IS ECU (Evidencia cudzincov). Údaje sú za obdobie od 1. 1. 2010 do 31. 12. 2010.

¹⁵³ Informácie poskytol MPSVR SR.

¹⁵⁴ Domonkos, T., Páleník, M., Radvanský, M., Saturovanie dopytu po pracovnej sile prostredníctvom migrácie v Slovenskej republike, Národná štúdia pre Európsku migračnú sieť (European Migration Network), Bratislava, september 2010, s. 17.

Miera nezamestnanosti v SR v porovnaní so štátnymi príslušníkmi tretích krajín, ktorí sa zdržiavajú na území SR k 31. 12. 2010

	Občania členských štátov EÚ		Štátni príslušníci tretích krajín
Miera nezamestnanosti (%)	ČR (Česko)	12,65 %	
evidovaná.....	SRN (Nemecko)	2,20 %	
vypoč. z celk. počtu.....	PR (Poľsko)	7,61 %	10,85 %
	Rakúsko	0,18 %	
	Rumunsko	1,87 %	
	Bulharsko	0,19 %	
	Estónska republika	11,10 %	
	Španielsko	0,58 %	
	Írsko	2,04 %	
	Taliansko	0,22 %	
	občania EÚ spolu	5,32 %	

Zdroj: ÚPSVR.

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo SR k 31. 12. 2010 2 687 048.

Miera evidovanej nezamestnanosti – podiel počtu disponibilných UoZ k ekonomicky aktívnemu obyvateľstvu.

Miera evidovanej nezamestnanosti = ((disponibilní UoZ) / (ekonomicky aktívne obyvateľstvo)) * 100.

Miera nezamestnanosti vypočítaná z celkového počtu UoZ – podiel počtu UoZ k ekonomicky aktívnemu obyvateľstvu.

Miera nezamestnanosti vypočítaná z celkového počtu UoZ = ((celkový počet UoZ) / (ekonomicky aktívne obyvateľstvo)) * 100.

Disponibilný UoZ (uchádzač o zamestnanie) – UoZ, ktorý bezprostredne po ponuke voľného pracovného miesta môže nastúpiť do pracovného pomeru.

Miera nezamestnanosti cudzincov je vypočítaná z podielu UoZ so štátnou príslušnosťou rôznou od SR evidovaných k 31. 12. 2010 na úradoch PSVR k počtu zamestnaných cudzincov na území SR.

	Zamestnaní občania EÚ na IK	Občania EÚ (UoZ) v evidencii úradov práce	
ČR (Česko)	2 830	358	12,65 %
MR (Maďarsko)	1 730	142	8,20 %
SRN (Nemecko)	817	18	2,20 %
PR (Poľsko)	1 969	150	7,61 %
Rakúsko	553	1	0,18 %
Rumunsko	2 935	55	1,87 %
Bulharská republika	511	1	0,19 %
Estónska republika	9	1	11,10 %
Španielsko	172	1	0,58 %
Írsko	49	1	2,04 %
Taliansko	448	1	0,22 %
všetci zamestnaní občania EÚ	13 695	729	5,32 %

Počet cudzincov z tretích krajín evidovaných na úradoch práce ako UoZ k 31. 12. 2010 – **494 (311 + 183 = 494)**.

Počet cudzincov z tretích krajín zamestnaných na území SR k 31. 12. 2010 (povolenia – 2 982 + IKNONEU – 1 570) – **4552**.

Podiel 494/4552 * 100 ... 10,85 %.

Pozn. Počty cudzincov z tretích krajín a občanov EÚ evidovaných na úradoch práce ako UoZ sú z databáz inf. systému APV RPS UPSVAR k 31. 12. 2010.

Nižšia miera nezamestnanosti cudzincov súvisí s legislatívou SR, ktorá stanovuje, že ak sa ukončí činnosť cudzinca, na ktorú mal vydané povolenie na prechodný pobyt, je povinný opustiť územie SR. Do evidencie uchádzačov o zamestnanie (UoZ) sa cudzinec môže prihlásiť, ak mu je udelené povolenie na trvalý pobyt. Legislatívy niektorých krajín EÚ umožnia cudzincovi aj po ukončení činnosti ostať nejaký čas na ich území, zaradiť sa do evidencie uchádzačov o prácu a hľadať si prácu¹⁵⁵.

2. Zlúčenie rodiny

2.1 Európsky pakt o prisťahovalectve a azyle

Relevantné záväzky Paktu pre túto časť sú nasledovné:

1(d) efektívnejšie regulovať prisťahovalectvo týkajúce sa rodín

V roku 2010 sa neprijali žiadne nové politiky v súvislosti s migráciou rodín.

V legislatívnej oblasti prijatím zákona č. 594/2009 Z. z. sa do zákona o pobyte cudzincov doplnili nové dôvody zamietnutia žiadosti o udelenie povolenia na trvalý pobyt. Ide o prípady, kedy cudzinec predloží nepravdivé, neúplné alebo zavádzajúce údaje, alebo predloží falošné alebo pozmenené doklady alebo doklad inej osoby, alebo ak údaje v cestovnom doklade cudzinca nezodpovedajú skutočnosti.

V súvislosti s problematikou migrácie rodín a posudzovania integračných kritérií, ktoré sa berú do úvahy pri rozhodovaní o žiadosti, je potrebné uviesť, že zákon o pobyte cudzincov upravuje v ustanovení § 23 prípady, kedy je možné cudzincovi udeliť prechodný pobyt na účel zlúčenia rodiny. Pri rozhodovaní o žiadosti o udelenie prechodného pobytu na účel zlúčenia rodiny sa okrem splnenia všetkých zákonných náležitostí prihliada aj na záujmy maloletého dieťaťa cudzinca, osobné a rodinné pomery cudzinca, jeho finančnú situáciu, dĺžku doterajšieho pobytu aj na dĺžku jeho predpokladaného pobytu na území SR.

V ustanovení § 34 zákon o pobyte cudzincov upravuje prípady, kedy je možné cudzincovi udeliť prvé povolenie na trvalý pobyt na účel zlúčenia rodiny. Pri rozhodovaní o žiadosti o udelenie trvalého pobytu policajný útvar okrem vyššie uvedených kritérií posudzuje aj mieru integrácie cudzinca do spoločnosti. V prípade žiadosti o ďalšie povolenie má policajný útvar možnosť vyžiadať si za účelom posúdenia miery integrácie cudzinca do spoločnosti doklad potvrdzujúci, že absolvoval kurz slovenského jazyka. V súčasnosti sa neuvažuje o zásadných legislatívnych zmenách v danej oblasti¹⁵⁶.

Zatiaľ neboli prijaté ani opatrenia na meranie stupňa integrácie cudzincov, napr. v oblasti znalosti jazyka krajiny, úrovne vzdelania alebo profesijnej skúsenosti. Takéto opatrenia sa majú prijať v nadväznosti na zákon o celoživotnom vzdelávaní v časovom rozhraní do roku 2012¹⁵⁷.

2.2 Štokholmský program

Relevantné záväzky Štokholmského programu pre túto časť sú nasledovné:

2(b) Smernica o zlúčení rodiny, význam integračných opatrení

V súčasnosti sa nepripravujú žiadne zásadné legislatívne opatrenia, ktoré by menili podmienky pobytu cudzincov prichádzajúcich na územie SR za účelom zlúčenia rodiny. V rámci prístupu na trh práce SR sa zatiaľ neplánujú meniť prijaté opatrenia z hľadiska zamestnávania rodinných príslušníkov cudzincov/štátnych príslušníkov tretích krajín – naďalej platí, že rodinní príslušníci, ktorí prišli za účelom zlúčenia rodín, majú prístup na trh práce po uplynutí 12 mesiacov od zlúčenia rodiny na území SR bez povolenia na zamestnanie. SR rieši v súčasnosti otázku zamestnávania rodinných príslušníkov držiteľov modrých kariet v rámci transpozície smernice o modrých kartách EÚ do vnútroštátnych právnych predpisov v súlade so smernicou. Konkrétne znenie bude prerokované v budúcom roku a malo by nadobudnúť platnosť do konca júna 2011.

Z hľadiska sociálnej integrácie pri splnení podmienok uvedených v § 3 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a v znení neskorších predpisov sa sociálne služby poskytujú aj cudzincom, a to rovnakým spôsobom ako občanom SR. Medzi opatrenia na podporu integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí prichádzajú za účelom zlúčenia rodín, možno zaradiť aj sociálne služby zamerané na zabezpečenie nevyhnutných životných potrieb v zariadeniach (nocľaháreň, útulok, nízkoprahové denné centrum, zariadenie núdzového bývania) a sociálne služby na podporu rodiny s deťmi, ktorými sú pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladovania rodinného a pracovného života, poskytovanie sociálnej služby v zariadení dočasnej starostlivosti o deti a poskytovanie sociálnej služby v nízkoprahovom centre pre deti a rodinu.

Štátne sociálne dávky určené rodinám s deťmi, a to predovšetkým prídavok na dieťa a rodičovský príspevok, sú dostupné aj cudzincom, štátnym príslušníkom tretích krajín žijúcim na území SR, ak majú udelený prechodný alebo trvalý pobyt. Možnosť uplatniť nárok na štátne sociálne dávky majú aj cudzinci, ktorým bol udelený azyl alebo poskytnutá doplnková ochrana. Tento postup je v prospech zlučovania rodín migrantov.

Zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých predpisov upravuje podmienky poskytovania peňažných príspevkov na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia fyzických osôb s ťažkým zdravotným postihnutím. Cieľom je podpora sociálneho začlenenia fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti za jej aktívnej účasti, pri zachovaní jej ľudskej dôstojnosti za podmienok a v oblastiach ustanovených týmto zákonom. Podľa citovaného zákona sa za účastníka právnych vzťahov považuje aj fyzická osoba, ktorá je:

- cudzinec, ktorý je rodinný príslušník občana SR s trvalým pobytom na území SR a ktorý má povolenie na trvalý pobyt na území SR podľa osobitného predpisu;
- cudzinec, ktorý nie je občan štátu EHP a ktorého práva na kompenzáciu zaručuje medzinárodná zmluva, ktorou je SR viazaná;
- cudzinec, ktorému bol udelený azyl podľa osobitného predpisu.

Ak klient – cudzinec splní podmienky v súlade so zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách, má možnosť požiadať príslušnú obec alebo vyšší územný celok o poskytnutie konkrétnej sociálnej služby a sociálne služby sa mu poskytujú rovnakým spôsobom a za rovnakých podmienok ako občanom SR.

¹⁵⁵ Informácie poskytol ÚPSVR.

¹⁵⁶ Informácie poskytol ÚHCP MV SR.

¹⁵⁷ Informácie poskytl MPSVR SR.

Podľa § 3 zákona č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov na účely zabezpečenia základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi má rovnaké postavenia ako občan aj cudzinec, osoba bez štátnej príslušnosti, azylant, cudzinec, ktorému sa poskytla doplnková ochrana, odídenec s pobytom na území SR na základe povolenia príslušného orgánu a zahraničný Slovák s pobytom na území SR, ak sa im pomoc neposkytuje podľa osobitných predpisov alebo podľa medzinárodných zmlúv, ktorými je SR viazaná.

V období od januára 2010 do septembra 2010 sa poskytla podľa citovaného ustanovenia pomoc v priemere za jeden mesiac 266 cudzincom. Vo finančnom vyjadrení to robilo v priemere za 1 mesiac na uvedený počet cudzincov 34 297 €¹⁵⁸.

2.3 Štatistiky

Udelenie prvého povolenia na pobyt z rodinných dôvodov	
Počet prvých udelených povolení	1148

Zdroj: CASR ÚHCP MV SR, databáza informačného systému IS ECU (Evidencia cudzincov). Údaje sú za obdobie od 1. 1. 2010 do 31. 12. 2010.

3. Iná legálna migrácia

3.1 Európsky pakt o prisťahovalectve a azyle

Relevantné záväzky Paktu pre túto časť sú nasledovné:

I(e) posilniť vzájomnú informovanosť o migrácii zlepšením existujúcich nástrojov tam, kde je to potrebné

SR sa zapája do systémov výmeny informácií na úrovni EÚ:

FRAN FRONTEX

Výmena informácií medzi členskými štátmi EÚ v oblasti nelegálnej migrácie zo strany oddelenia analýzy rizík a štatistík Centra analýzy a strategického riadenia ÚHCP MV SR (ďalej len OARŠ CASR ÚHCP MV SR) prebiehala v roku 2010 predovšetkým účasťou na pravidelných zasadnutiach FRAN spoločenstva Frontex Risk Analysis Network agentúry Frontex. Ide o zoskupenie členských štátov EÚ a asociovaných štátov Schengenu, ktorého sa zúčastňujú analytici jednotlivých analytických centier týchto štátov, kde informujú o stave nelegálnej migrácie tej ktorej krajiny.

Súčasťou spolupráce s FRAN spoločenstvom je pravidelné ukladanie dvojmesačných analytických správ FRAN a mesačných štatistík FRAN na sieť CIRCA do skupiny ICONET. Štáty majú v určenom termíne vyplňať tieto dokumenty podľa stanovenej osnovy do príslušného adresára ICONET-u. Na základe týchto dokumentov spracúva Frontex svoje produkty, ktoré následne na spomenutých pravidelných stretnutiach prezentuje spolu s ponúknutými údajmi o nelegálnej migrácii od členských štátov, prípadne žiada vysvetlenia nejasností od vyslaných účastníkov členských štátov a zadáva pre členské štáty nové úlohy.

158 Informácie poskytlo MPSVR SR.

DSR/MSR SYSTÉM

Na multilaterálnej úrovni prebieha aj výmena informácií o nelegálnej migrácii medzi Slovenskom, Poľskom, Maďarskom a Ukrajinou v rámci systému DSR/MSR – Daily Statistics Reports/Monthly Statistics Reports. Zasielanie informácií prebieha na dennej a mesačnej báze a týka sa nelegálneho prekročenia štátnej hranice, readmisie a prevádzachstva. Informácie evidujú kontaktné body, ktoré vlastné štatistiky porovnávajú so štatistikami zúčastnených krajín. Na mesačnej báze sa vytvárajú analýzy o možných ohrozeniach pozemnej vonkajšej hranice.

Projekt HERMES

OARŠ CASR ÚHCP MV SR sa v roku 2010 zúčastnilo projektu Belgickej Federálnej polície *Hermes*, ktorého cieľom je vizualizácia migračných tokov na hlavných cestných, železničných a vodných trasách. Výsledným produktom bude mapa migračných trás na vytvorenie kvalitnejšieho obrazu o vnútornej nelegálnej migrácii v rámci Európskej únie.

Štatistický úrad Slovenskej republiky prostredníctvom dotazníka Eurostatu International Migration Data Collection poskytuje Eurostatu ročne informácie o legálnej migrácii podľa článku 3 Nariadenia ES č. 862/2007 o štatistike Spoločenstva o migrácii a medzinárodnej ochrane. Eurostat poskytol prvýkrát v roku 2008 Migration Metadata and Quality Questionnaire, ktorý vyvinul za účelom porovnania zhody s požiadavkami článku 3 Nariadenia o štatistike migrácie a medzinárodnej ochrany. Členské štáty prostredníctvom tohto dotazníka poskytujú informácie o použitých zdrojoch údajov, o príčinách výberu týchto zdrojov a dopade výberu zdrojov na kvalitu štatistík. Metadáta zozbierané prostredníctvom tohto dotazníka sa používajú na analýzu úrovne spoľahlivosti, koherencie a porovnateľnosti. Okrem toho sa súhrn týchto informácií použije na prípravu metodického súboru na úrovni Eurostatu, obsahujúceho informácie týkajúce sa definícií, konceptov a kvality údajov.

Ďalej Štatistický úrad SR spolupracuje s okolitými krajinami, a to Českou republikou, Rakúskom, Maďarskom, Slovinskom, Poľskom a Nemeckom, pri výmene skúseností pri implementácii Nariadenia ES č. 862/2007 o štatistike Spoločenstva o migrácii a medzinárodnej ochrane a údajov podľa článku 3 tohto nariadenia.

Na bilaterálnej úrovni dochádza k výmene informácií o migrácii prostredníctvom zasielania štatistických a analytických produktov analytickému oddeleniu v Českej republike a zasielania mesačných štatistík a analytických produktov policajnému pridelencomi Nemeckej spolkovej republiky v SR.

Výmena informácií medzi členskými štátmi EÚ v oblasti legálnej migrácie zo strany odboru cudzineckej polície ÚHCP MV SR (OCP ÚHCP MV SR) v roku 2010 prebiehala predovšetkým formou účasti a prezentovania stanovísk SR národných expertov na pracovných skupinách Rady EÚ, kontaktných výboroch EK a iných fórach realizovaných na úrovni EÚ.

Taktiež prostredníctvom vybavovania ad hoc otázok cestou Európskej migračnej siete zabezpečovali výmenu informácií z rôznych oblastí legálnej a nelegálnej migrácie. Kvôli operačným aktivitám na východnej hranici využíva Frontex výstupné informácie členských štátov o legálnej migrácii, porovnáva ich s nelegálnou migráciou a plánuje spoločné operácie na vybraných sektoroch schengenskej hranice. Tieto informácie sa následne konfrontujú s organizáciami ako Europol, EUBAM, atď.

SR predložila informácie o pobyte a zamestnávaní cudzincov pre Európsky migračný portál. Taktiež sa posilnila spolupráca medzi úradmi hraničnej a cudzineckej polície a úradmi práce, sociálnych vecí

a rodiny vrátane výmeny databáz pre zlepšenie informovanosti a štatistických údajov o migrácii.¹⁵⁹

I(f) zlepšenie informovania o možnostiach a podmienkach legálneho prisťahovalectva

SR zasielala v roku 2010 aktualizáciu údajov, ktoré majú byť zverejnené Komisiou EÚ na Európskom migračnom portáli koncom roka 2010, o možnostiach a podmienkach legálneho prisťahovalectva do SR (napr. informácie o platnej legislatíve, podmienkach, ktoré musia byť splnené, ak chce cudzinec prísť na územie SR z rôznych dôvodov – na účely štúdia, práce, podnikania, atď.). Informácie na portáli sa majú neskôr aktualizovať prostredníctvom národného kontaktného bodu Európskej migračnej siete.

Informácie podobného charakteru sú zverejnené na oficiálnych webových stránkach štátnych inštitúcií SR. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR má informácie tohto charakteru na svojej webovej stránke www.employment.gov.sk v časti EÚ a medzinárodné vzťahy – voľný pohyb osôb a migrácia – zamestnávanie cudzincov. Ďalšie informácie sú dostupné na webových stránkach Ministerstva vnútra SR www.minv.sk, v časti azyl a migrácia, a Ministerstva zahraničných vecí SR www.mzv.sk.

Informácie tiež poskytujú úrady práce, sociálnych vecí a rodiny priamo cudzincom a zamestnávateľom ako súčasť poradenských služieb.

V rámci projektov EIF sa realizovali informačné aktivity vrátane budovania ďalších informačných portálov zameraných na poskytovanie informácií o migrácii a integrácii cudzincov, ako napr. projekt:

- *Labour Pool for Migrants*, realizovaný Ústavom verejnej politiky, FSEV UK Bratislava, informácie sú uvedené vo viacerých svetových jazykoch¹⁶⁰ (www.migration.sk);
- *Podpora uznávania kvalifikácie, odbornej praxe a prípravy štátnych príslušníkov tretích krajín*, realizovaný občianskym združením Euroiuris, o. z. – <http://www.migracia.euroiuris.sk/> – cieľom projektu bolo identifikovať a definovať legislatívne nedostatky, ktoré vedú k nízkemu percentu podaných a uznaných žiadostí o uznanie kvalifikácie v podmienkach SR, a pripraviť návrhy zmien súčasnej právnej úpravy;
- *Migračné informačné centrum* na pomoc pri sociálnej, ekonomickej a kultúrnej integrácii migrantov na Slovensku, realizované IOM (www.mic.iom.sk).

Žiadna inštitúcia verejnej správy však migrantom neposkytuje komplexné poradenstvo¹⁶¹. Takéto služby poskytuje len Migračné a informačné centrum, zriadené IOM, ktoré je spolufinancované z prostriedkov EIF a z prostriedkov štátneho rozpočtu Ministerstva vnútra SR. Potrebné informácie, prípadne konzultácie, o rôznych aspektoch života na Slovensku sú dostupné aj na stránke www.mic.iom.sk.

3.2 Štokholmský program

Príslušné záväzky v Štokholmskom programe sú podobné cieľu Paktu uvedeného vyššie, preto neuvádzame ďalšie informácie.

¹⁵⁹ Informácie poskytlo MPSVR SR.

¹⁶⁰ Projekt sa realizoval už v roku 2009, stránka je však naďalej k dispozícii.

¹⁶¹ Kriglerová G., E., Kadlečíková, J., Lajčáková, J., Migranti, nový pohľad na staré problémy. Multikulturalizmus a kultúrna integrácia migrantov na Slovensku, Centrum pre výskum etnicity a kultúry, 2009, s. 54.

4. Integrácia

4.1 Európsky pakt o prisťahovalectve a azyle

Relevantné záväzky Paktu pre túto časť sú nasledovné:

I(g) podporovať harmonickú integráciu v súlade so spoločnými základnými princípmi

Vo všeobecnosti z hľadiska implementácie Koncepcie integrácie cudzincov v SR¹⁶², ktorá navrhla legislatívne, organizačné, koncepčné a praktické integračné opatrenia a definovala úlohy na obdobie najbližších troch až piatich rokov, sa z dôvodu volieb do vyšších územných celkov ku koncu minulého roka a následných personálnych zmien, ako aj z dôvodu konania parlamentných volieb a blížiacich sa volieb do samospráv v roku 2010 nedocielili výraznejšie výsledky¹⁶³. Negatívne sa pod rozpracovanie opatrení na podporu integrácie podpísali organizačné zmeny na úrovni MPSVR SR, ktoré prebehli v roku 2010, a to zrušenie odboru migrácie a integrácie cudzincov, rozdelenie problematiky do dvoch odborov v rámci sekcie medzinárodných vzťahov k 1. 4. 2010 a ďalšie organizačné zmeny k 1. 11. 2010, ktorými sa problematika integrácie cudzincov presunula do kompetencie odboru rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí MPSVR SR.

V oblasti jazykovej prípravy dospelých cudzincov sa pracuje na zintenzívnení, inštitucionalizovaní a sformalizovaní kurzov slovenského jazyka a reálií pre skupiny integrovateľných cudzincov. V súčasnosti sa možno zapojiť do výučby slovenského jazyka v rámci programu slovenský jazyk ako cudzí jazyk na Katedre slovenského jazyka a Katedre slovenskej literatúry a literárnej vedy FF UK. Tento program v plnom rozsahu financuje MŠVVŠ SR. Prebieha e-learningovou formou v stupňoch A1, A2 a zároveň sa pracuje na zavedení e-learningovej formy pre stupeň B1, B2 prezenčnou formou.

E-KU Inštitút jazykovej a kultúrnej komunikácie v rámci EIF implementoval v roku 2010 projekt zameraný na *jazykovú a interkultúrnú prípravu štátnych príslušníkov tretích krajín v západoslovenskom regióne* (Nitriansky, Trnavský a Bratislavský kraj), ktorého cieľom bola jazyková integrácia migrantov prostredníctvom poskytovania bezplatných kurzov slovenského jazyka pre štátnych príslušníkov tretích krajín s legálnym pobytom na území SR v západoslovenskom regióne¹⁶⁴.

Ako pomoc migrantom ponúkajú mimovládne organizácie bezplatné jazykové kurzy, financované z fondov EÚ. Výraznú pomoc v tomto smere pri orientácii zahraničných migrantov poskytujú medzinárodné inštitúcie, ako napr. Migračné informačné centrum IOM, ktoré v roku 2010 financovalo z prostriedkov EIF jazykové kurzy pre cudzincov. Od 1. 11. 2010 bola schválená štvrtá fáza projektu Migračného informačného centra IOM v rámci ročného programu AP 2010 EIF, kde sa ráta s nízkoprahovými kurzami slovenského jazyka pre štátnych príslušníkov tretích krajín. Projekt spolufinancuje Európska únia z prostriedkov EIF a z prostriedkov štátneho rozpočtu aj Ministerstvo vnútra SR.

Z hľadiska realizácie ďalších opatrení je potrebné zvýšiť zainteresovanosť miest a samospráv do daného procesu a posilniť podporu zo strany vyšších územných celkov¹⁶⁵.

¹⁶² Koncepcia integrácie cudzincov v Slovenskej republike, schválená vládou SR uznesením č. 338 zo 6. mája 2009, dostupná na [http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/4E933AB8C785D248C12575900040A601/\\$FILE/Zdroj.html](http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/4E933AB8C785D248C12575900040A601/$FILE/Zdroj.html) (citované 20. 11. 2010).

¹⁶³ Informáciu poskytlo MPSVR SR.

¹⁶⁴ Detailnejšie informácie o projekte sa nachádzajú na <http://www.eku.sk/migrantioprojekte.php> (citované 7. 12. 2010).

¹⁶⁵ Informáciu poskytlo MPSVR SR.

Čo sa týka účasti prisťahovalcov v demokratickom procese a v tvorení integračných politík a opatrení, najmä na miestnej úrovni v čase prípravy správy neboli dostupné informácie, z ktorých by sa dalo pri písaní správy vychádzať. Pri vypracovávaní Konceptie integrácie cudzincov v roku 2009 mali prisťahovalci, zástupcovia niektorých komunít a cudzincov žijúcich na Slovensku možnosť vyjadriť sa k navrhovaným integračným opatreniam, atď.

V rámci EIF sa v roku 2010, s pokračovaním v roku 2011, realizoval projekt Centra pre výskum etnicity a kultúry (CVEK) s názvom *Integrácia štátnych príslušníkov tretích krajín na lokálnej úrovni – úloha samospráv a ďalších aktérov v tomto procese*. Jeho hlavným cieľom je prostredníctvom kvalitatívneho komparatívneho výskumu formulovať odporúčania na zlepšenie integrácie migrantov na lokálnej úrovni a prispieť k skvalitneniu fungovania samospráv vo vzťahu k migrantom¹⁶⁶.

Integrácia osôb s udelenou medzinárodnou ochranou prebieha v súlade s Konceptiou integrácie cudzincov v SR, schválenou vládou SR v máji 2009. Integrácia týchto osôb zahŕňa jazykovú prípravu (jazykové kurzy), prístup k zamestnaniu, prístup k sociálnym službám, prístup k zdravotnej starostlivosti a prístup k ubytovaniu.

Migračný úrad bol v roku 2009 prijatý do siete ENARO (European Network of Asylum Reception Organisations – Európska sieť organizácií, ktoré zastrešujú oblasť príjmu žiadateľov) a úspešne sa podieľa na expertných výmenách pracovníkov, ktorí zabezpečujú príjem žiadateľov o udelenie azylu v azylových zariadeniach.

8. júna 2010 sa zástupca MÚ MV SR zúčastnil seminára zameraného prioritne na integráciu v rámci siete ENARO, išlo o tím RET – Reception Expert Teams.

23. 9. až 2. 10. 2010 sa v rámci tejto siete uskutočnil výmenný pobyt dvoch pracovníkov MÚ MV SR v Belgicku a vo Švajčiarsku. Hlavnou témou boli personálne kapacity zamestnancov a integrácia. Účastníci zisťovali, ako v jednotlivých krajinách, resp. azylových zariadeniach prebieha integrácia.

l(h) podpora výmeny informácií o najlepších postupoch v oblasti prijímania a integrácie

SR získala informácie pre európsku webovú stránku o integrácii od Európskeho fóra pre integráciu. Na spracovaní národnej webovej stránky sa pracuje, rovnako aj na zintenzívnení výmeny informácií medzi inštitúciami a ďalšími zainteresovanými stranami podieľajúcimi sa na integrácii migrantov. Dosiahnutý malý pokrok v danej oblasti sme zaznamenali v dôsledku organizačných zmien na VÚC aj v štátnej správe¹⁶⁷.

Za fórum o integrácii migrantov na medzirezortnej úrovni možno považovať 5. pracovnú skupinu pre integráciu cudzincov, ktorá bola zriadená ako pracovná skupina Riadiaceho výboru pre migráciu a integráciu cudzincov v roku 2009. Gestorom pracovnej skupiny je MPSVR SR a jej členmi sú zástupcovia ústredných štátnych orgánov (MPSVR SR, MV SR, MZV SR, MH SR, atď., zástupcovia samospráv, ZMOS-u, atď.). V roku 2010 zasadala len raz (v marci 2010), preto sa nedá hodnotiť jej činnosť alebo celkový prínos.

Medzirezortná komisia pre migráciu a integráciu cudzincov (MEKOMIC) v roku 2010 zasadala len v marci. Jej rokovanie bolo zamerané na problematiku implementácie Konceptie integrácie cudzincov v SR.

¹⁶⁶ Podrobnejšie informácie o projekte sú dostupné na <http://www.cvek.sk/main.php?p=projekty&lang=sk> (citované 7. 12. 2010).

¹⁶⁷ Informácie poskytl MPSVR SR.

4.2 Štokholmský program

Relevantné záväzky Štokholmského programu pre túto časť sú nasledovné:

3(b) začleniť problematiku integrácie komplexným spôsobom do všetkých príslušných oblastí politik

Jedným zo základných cieľov konceptie integrácie cudzincov je uplatnenie tzv. integračného mainstreamingu do prípravy a tvorby legislatívy, teda pri vytváraní rezortných politík, právnych predpisov a pri prijímaní opatrení je potrebné dbať na dopad týchto opatrení na oblasť integrácie cudzincov. Každoročne sa robia odpočty plnenia úloh vyplývajúcich z konceptie.

Konceptiu integrácie cudzincov schválila vláda SR 6. mája 2009 a proces jej integrovania do ostatných národných politík je len v začiatkoch. Predpokladáme, že závažnejšie previazanie s ostatnými národnými politikami bude zreteľné a vykázateľné až s odstupom 2 – 3 rokov. Najviac problémov sa vynára pri finančnom krytí navrhovaných opatrení a programov¹⁶⁸.

Implementáciu migračnej a integračnej politiky SR zastrešuje v SR Riadiaci výbor pre migráciu a integráciu cudzincov, ktorý bol zriadený na základe uznesenia vlády SR č. 467/2009. Pod ním sa v marci 2010 ustanovila aj pracovná skupina č. 5 pre integráciu cudzincov pod gestorstvom MPSVR SR¹⁶⁹. Bližšie informácie v bode l(h).

Z časti 3. 4 Školstvo, vedy, mládež a šport Programového vyhlásenia vlády SR vyplýva, že sa vláda bude v rokoch 2010 – 2014 usilovať vo výchove okrem iného podporovať normy posilňujúce nové zručnosti a interkultúrny dialóg¹⁷⁰.

3(e) zlepšenie konzultácií s občianskou spoločnosťou a jej zapájania do procesov

3(f) posilniť demokratické hodnoty a sociálnu súdržnosť vo vzťahu k prisťahovalectvu a integrácii prisťahovalcov a podporovať medzikultúrny dialóg a kontakty

V súvislosti so zabezpečovaním plnenia úlohy vyplývajúcej z Programového vyhlásenia vlády SR na obdobie rokov 2010 – 2014 (pripraviť koncepčné zámery migračnej politiky SR na obdobie rokov 2011 – 2015) sa MV SR v roku 2010 obrátilo na akademickú obec, nezávislých expertov, mimovládne organizácie, medzinárodné organizácie, ZMOS, jednotlivé ministerstvá SR a na iné subjekty so žiadosťou o poskytnutie podkladov a vytýčenie priorít v predmetnej oblasti, ktoré by bolo potrebné z ich pohľadu riešiť.

Vďaka finančným prostriedkom z EIF a spolufinancovaniu z verejných zdrojov sa v roku 2010 uskutočnili viaceré projekty a aktivity zamerané na podporu integrácie prisťahovalcov a medzikultúrneho dialógu.

IOM organizovala rôzne projekty či stretnutia zamerané na integráciu a posilnenie interkultúrnych zručností. Projekt IOM, financovaný z EIF, Posilnenie interkultúrnych zručností a regionálnej spoluprá-

¹⁶⁸ Informácie poskytl MPSVR SR.

¹⁶⁹ Informácie poskytl MPSVR SR.

¹⁷⁰ Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2010 – 2014, august 2010, s. 33, dostupné na <http://www.vlada.gov.sk/data/files/6257.pdf> (citované 20. 11. 2010).

ce odborníkov pracujúcich s migrantmi v Slovenskej republike, ktorý prebiehal v roku 2010 a bude pokračovať v roku 2011, je zameraný na posilnenie interkultúrnych kompetencií prostredníctvom tréningov vybraných odborníkov na regionálnej úrovni a ich vzájomnú spoluprácu s cieľom zlepšiť kvalitu poskytovaných služieb napomáhajúcich k integrácii migrantov v SR¹⁷¹. V roku 2010 Migračné informačné centrum IOM finančne a organizačne prispelo na realizáciu 12 informačných stretnutí. Hlavnými organizátormi týchto podujatí sú kultúrni mediátori zastupujúci komunity cudzincov, z ktorých pochádzajú. V tomto období boli informačné stretnutia organizované mediátormi z komunity: afganskej, africkéj, vietnamskej, ukrajinskej, ekvádorskej, latinsko-americkéj, tureckej a z komunity islamských žien. Na informačných stretnutiach komunity oslávili veľké sviatky, akými sú napr. Nový rok (Nawroz – Afganistan) či Sviatok všetkých svätých (Dia de los muertos – latinsko-americká komunita). Už druhýkrát sa konalo veľké športovo-kultúrne stretnutie troch komunít (afganskej, vietnamskej a africkéj). K slovu sa postupne dostávajú aj kultúrne mediátorky, ktoré v roku 2010 zorganizovali spolu 4 stretnutia určené iba pre ženy.

Občianske združenie Afričanov na Slovensku zahájilo vo februári 2010 činnosť afrického Kultúrno-informačného centra Afričanov (KICA) v SR. Hlavnými úlohami KICA je organizovať vzdelávanie a školenia (kurzy slovenského jazyka, práca s PC, sociálna komunikácia a techniky efektívnej komunikácie), poskytovanie poradenských a informačných služieb, organizovanie kultúrno-spoločenských spoločných podujatí pre Afričanov a majoritnú slovenskú spoločnosť¹⁷².

Nadácia Milana Šimečku (s partnerom CVEK) realizovala v roku 2010, s pokračovaním v roku 2011, projekt, v rámci ktorého bol vytvorený program kontinuálneho vzdelávania pedagógov, akreditovaný Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR. Hlavné ciele programu sú dva, a to rozvíjať kompetencie učiteľov, t. j. vedomosti, zručnosti a postoje, potrebné na integráciu detí cudzincov do triedneho a školského kolektívu a pripraviť učiteľov na aplikáciu novozískaných poznatkov, postupov a stratégií na adaptáciu obsahu a foriem vyučovania v triedach s deťmi cudzincov. Súčasťou programu bude aj vytvorenie a prezentácia Vzdelávacieho plánu pre dieťa cudzinca pedagógmi, ktorí sa programu zúčastnili. Záverečným výstupom projektu bude sympóziu pre tvorcov vzdelávacej a integračnej politiky, ktorí na ňom získajú poznatky a skúsenosti z projektu, sprostredkované laickej aj odbornej verejnosti¹⁷³.

Liga za ľudské práva realizovala v roku 2010 v rámci EIF projekt Právna poradňa pre pobyt, občianstvo a maloletých bez sprievodu. Cieľom projektu Právnej poradne pre pobyt, občianstvo a maloletých bez sprievodu, ktorým chce prispieť k integrácii štátnych príslušníkov tretích krajín do slovenskej spoločnosti, je poskytovanie efektívnej a komplexnej právnej pomoci a poradenstva migrantom legálne sa zdržiavajúcim na území SR. Osobitne je projekt zameraný na starostlivosť o maloletých cudzincov bez sprievodu a na hľadanie trvalých riešení ich situácie¹⁷⁴.

Druhým projektom podporeným v rámci EIF a realizovaným v roku 2010 Ligou za ľudské práva bol projekt Rozvíjanie multikultúrnych zručností a právnych vedomostí zamestnancov a budúcich zamestnancov vybraných odvetí štátnej správy. Obsahom projektu je rozvíjanie, prehľbovanie a upevňovanie multikultúrnych zručností a právnych vedomostí z oblasti migrácie a integrácie zamestnancov a budúcich zamestnancov vybraných orgánov verejnej správy. Cieľovou skupinou projektu

171 Drál, P., Mrliánová, A. (editori), Posilnenie interkultúrnych zručností a regionálnej spolupráce odborníkov pracujúcich s migrantmi v Slovenskej republike. Materiály k tréningom, IOM, Bratislava, 2010, s. 4.

172 Kultúrno-informačné centrum Afričanov (KICA) v SR. Detailnejšie informácie sú dostupné na <http://kica.ozas.sk/> (citované 21. 11. 2010).

173 Detailnejšie informácie sa nachádzajú na http://www.multikulti.sk/aktuality/vzdelavanie_deti_cudzincov.html a na <http://www.cvek.sk/main.php?p=projekty&lang=sk> (citované 7. 12. 2010).

174 Detailnejšie informácie sa nachádzajú na <http://www.hrl.sk/projects/view/3> (citované 7. 12. 2010).

sú najmä tí zamestnanci verejnej správy, ktorí sa pri výkone svojej činnosti najčastejšie stretávajú s cudzincami a ktorí zohrávajú kľúčovú úlohu v procese integrácie. Projekt sa zamerával aj na budúcich štátnych zamestnancov, ktorí budú v rámci plnenia svojich povinností prichádzať do styku s migrantmi¹⁷⁵.

Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť realizoval v roku 2010 v rámci EIF projekt Testovanie indikátorov integrácie v praxi. Hlavný cieľ projektu je testovanie indikátorov úspešnosti integračných politik a úspešnosti integrácie jednotlivých menšinových skupín v rôznych dimenziách s dôrazom na ekonomickú integráciu. Projekt nadväzoval na predchádzajúci projekt Kvalitný výskum – podmienka úspešnej integrácie, ktorý prebiehal v roku 2009.

4.3 Štatistiky

Štátni príslušníci tretích krajín s dlhodobým pobytom	
Počet štátnych príslušníkov tretích krajín s dlhodobým pobytom	71

Zdroj: CASR ÚHCP MV SR, databáza informačného systému IS ECU (Evidencia cudzincov). Údaje sú za obdobie od 1. 1. 2010 do 31. 12. 2010.

Udelenie štátneho občianstva SR podľa predchádzajúceho štátneho občianstva, skupín štátneho občianstva, vekových skupín a pohlavia v roku 2009 (definitívne údaje)

Štátne občianstvo, skupina štátneho občianstva	Veková skupina						Pohlavie	
	Spolu	0-19	20-34	35-64	65+	Neudaná	Muži	Ženy
Spolu	262	65	89	88	20	0	135	127
EÚ 27 (okrem SR)	90	22	28	29	11	0	50	40
Krajiny mimo EÚ 27	169	43	59	59	8	0	86	83
krajiny EZVO (CH, IS, LI, NO)	0	0	0	0	0	0	0	0
kandidátske krajiny (HR, MK, TR)	5	2	0	3	0	0	3	2
Krajiny iné ako EÚ 27, EZVO a kandidátske krajiny	164	41	59	56	8	0	80	84
vysoko rozvinuté krajiny	61	8	33	17	3	0	38	23
stredne rozvinuté krajiny	101	33	24	39	5	0	41	60
málo rozvinuté krajiny	2	0	2	0	0	0	1	1
bez štátneho občianstva	0	0	0	0	0	0	0	0
ostatné	0	0	0	0	0	0	0	0
nezistené	3	0	2	0	1	0	2	1
Najvyššie zastúpenie cudzincov s udeleným štátnym občianstvom SR podľa predchádzajúceho štátneho občianstva (tretie krajiny)								
1. Ukrajina	77	23	21	29	4	0	25	52

175 Detailnejšie informácie sa nachádzajú na <http://www.hrl.sk/projects/view/7> (citované 7. 12. 2010).

2. Srbsko	43	2	31	9	1	0	28	15
3. Ruská deferácia	11	5	2	3	1	0	5	6
4. Vietnam	11	6	0	5	0	0	9	2
5. Irán	6	1	1	3	1	0	3	3
6. Spojení štáty	5	1	0	3	1	0	4	3
7. Chorvátsko	4	2	0	2	0	0	2	2
8. Arménsko	3	2	0	1	0	0	2	2
9. Angola	2	0	2	0	0	0	1	1
10. Sýria	2	1	0	1	0	0	2	0

Zdroj údajov: Sekcia verejnej správy MV SR.

V roku 2009 celkový počet udeleného štátneho občianstva SR klesol na 262 prípadov (pokles o 216), z toho bolo štátne občianstvo SR udelené 135 mužom a 127 ženám. Predchádzajúce občianstvo iného členského štátu EÚ malo 90 osôb (34 %) a 169 osôb (65 %) malo štátne občianstvo tretích krajín.

Najviac prípadov udeleného štátneho občianstva SR občanom z iných krajín EÚ podľa poradia bolo z Českej republiky (48), Maďarska (17), Rumunska (14) a Nemecka (5).

Najviac prípadov udeleného štátneho občianstva SR občanom tretích krajín podľa predchádzajúceho štátneho občianstva a poradia bolo z Ukrajiny (77), Srbska (43), Ruskej federácie a Vietnamu (11), Iránu (6), Spojených štátov (5), Chorvátska (4), Arménska (3), Angoly a Sýrie (2).

Analýzou veku osôb s udeleným štátnym občianstvom SR v roku 2009 sa zistilo, že 78,6 % tvorila skupina v produktívnom veku 15 – 64 rokov, skupina osôb v predproduktívnom veku bola zastúpená 13,7 % a zvyšok, teda 7,6 %, boli osoby v poproduktívnom veku. V produktívnom veku podľa pohlavia v počte udeleného štátneho občianstva SR prevažovali muži o 12 prípadov.

Údaje za rok 2010 budú k dispozícii v celkovej Výročnej správe za rok 2010.

NELEGÁLNE PRISŤAHOVALECTVO A NÁVRAT

5. Nelegálne prisťahovalectvo

5.1 Európsky pakt o prisťahovalectve a azyle

Relevantné záväzky Paktu pre túto časť sú nasledovné:

II(a) zameriavať sa iba na legalizáciu jednotlivých prípadov

V roku 2010 neboli prijaté žiadne opatrenia týkajúce sa legalizácie pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín s neoprávneným pobytom na území SR. Avšak inštitút tolerovaného pobytu, ktorý je upravený v zákone o pobyte cudzincov, je možné chápať ako určitý mechanizmus na zabránenie nelegál-

neho pobytu na území Slovenskej republiky. V súčasnosti sa tento stav považuje za dostačujúci¹⁷⁶, pričom sa v blízkej budúcnosti neplánuje implementovať žiadne legalizačné programy.

II(c) usilovať sa o predchádzanie rizikám nelegálneho prisťahovalectva

15. januára 2010 nadobudol účinnosť zákon č. 594/2009 Z. z., ktorým bola do zákona o pobyte cudzincov transponovaná návratová smernica. Transpozíciou jednotlivých ustanovení smernice sa do zákona o pobyte cudzincov ustanovili spoločné normy a postupy, ktoré sa majú uplatňovať v členských štátoch na návrat neoprávnene sa zdržiavajúcich štátnych príslušníkov tretích krajín v súlade so základnými právami ako všeobecnými zásadami práva EÚ a medzinárodného práva vrátane záväzkov týkajúcich sa ochrany utečencov a ľudských práv. Predmetné ustanovenia návratovej smernice sa uplatňujú na štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území členských štátov.

Smernicou sa v zákone o pobyte cudzincov upravili základné ustanovenia týkajúce sa administratívneho vyhostenia cudzincov z územia SR vrátane pojmu. Zaviedla sa povinnosť poskytnúť cudzincovi na jeho žiadosť písomný preklad hlavných častí rozhodnutia, a to v jazyku, o ktorom sa predpokladá, že mu rozumie. Zaviedol sa odkladný účinok pre odvolanie proti rozhodnutiu o administratívnom vyhostení a stanovila sa nová lehota pre vycestovanie cudzinca. Ďalej sa do zákona o pobyte cudzincov doplnili nové skutočnosti, ktoré musí policajný útvar brať do úvahy pri rozhodovaní o administratívnom vyhostení – ide napr. o zdravotný stav cudzinca alebo o cudzinca, ktorý je zraniteľnou osobou.

Novelou zákona o pobyte cudzincov sa tiež zaviedla možnosť predĺženia lehoty zaistenia cudzinca najviac o 12 mesiacov. Počas doby zaistenia cudzinca majú zástupcovia mimovládnych a medzinárodných organizácií prístup do útvarov policajného zaistenia pre cudzincov, ktorý podlieha súhlasu riaditeľa zariadenia. Policajný útvar poučuje cudzinca o jeho právach a povinnostiach a toto poučenie sa opakuje v pravidelných intervaloch. Rovnako ako pri vyhostení, aj pri zaistení sa venuje osobitná pozornosť zraniteľným osobám; cudzinci mladší ako 15 rokov majú pri pobyte v zariadení nad 180 dní prístup k vzdelaniu.

V súvislosti s rozhodnutím o administratívnom vyhostení, v rámci ktorého bol cudzincovi zároveň určený aj zákaz vstupu na územie SR, sa zaviedla možnosť zrušenia takéhoto zákazu vstupu, ak preukáže, že vycestoval v lehote, ktorú určil policajný útvar v rozhodnutí o administratívnom vyhostení, alebo ak vycestoval v rámci dobrovoľného návratu.

II(d) rozvinúť spoluprácu medzi členskými štátmi tým, že budú na dobrovoľnej báze a v potrebnej miere prijímať spoločné opatrenia na zabezpečenie vyhostenia cudzincov s nelegálnym pobytom

V oblasti spolupráce s členskými štátmi EÚ v súvislosti s vyhostením nelegálne sa zdržiavajúcich štátnych príslušníkov tretích krajín sa v roku 2010 realizovali nasledovné aktivity:

- Útvar policajného zaistenia pre cudzincov (ďalej len ÚPZC) v Medveďove sa zúčastnil na dvoch spoločných návratových operáciách do Srbska, organizovaných Rakúskou republikou. V uvedenom prípade boli z územia SR vyhostení celkom dvaja štátni príslušníci Srbskej republiky;
- ÚPZC Sečovce realizoval výkon vyhostenia štátneho príslušníka Srbska (Kosovo) cez územie Maďarskej republiky do Prištiny v spolupráci a za asistencie maďarských policajných orgánov. Taktiež pri

176 Informácie poskytol ÚHCP MV SR.

realizácii vyhostení tranzitom cez územie Českej republiky ÚPZC Sečovce v roku 2010 spolupracovalo s českými policajnými orgánmi v súlade so Smernicou Rady 2003/110/ES z 25. novembra 2003 o pomoci v prípadoch tranzitu na účely leteckého odsunu (ďalej len smernica o leteckom tranzite);

– ÚPZC Medveďov v súlade so smernicou o leteckom tranzite spolupracoval predovšetkým s policajnými orgánmi Českej republiky a Rakúskej republiky;

– riaditeľ ÚPZC Medveďov sa zúčastňoval pravidelných stretnutí národných kontaktných bodov pre problematiku spoločných návratových leteckých operácií, organizovaných agentúrou Frontex.

II(g) realizovať prísne sankcie proti osobám, ktoré využívajú cudzincov s nelegálnym pobytom

V tejto časti uvádzame štatistiky o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní cudzincov za rok 2010.

V roku 2010 sa vykonalo 441 kontrol v spolupráci so živnostenským odborom, národným inšpektorátom práce, obvodnými úradmi, daňovými úradmi a inými subjektami.

V roku 2010 bolo na neoprávnenom pobyte na území SR zistených 164 štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí vykonávali nelegálnu prácu na území SR. Najpočetnejšiu skupinu z celkového počtu tvorili štátni príslušníci Ukrajiny (97), Číny (23) a Vietnamu (18).

Do skupiny cudzincov pracujúcich nelegálne na území SR sú zaradení cudzinci, ktorí boli zistení na neoprávnenom pobyte a zároveň spĺňali nasledovné podmienky: nelegálna práca bola cudzincom potvrdená ÚPSVaR, cudzinci vykonávali zárobkovú činnosť bez povolenia príslušných orgánov alebo boli podozriví z vykonávania nelegálnej práce¹⁷⁷.

Súčasťou prípravy nového zákona o kontrole hraníc a pobyte cudzincov¹⁷⁸ je aj transpozícia ustanovení *Smernice EP a Rady 2009/52/ES z 18.6.2009, ktorou sa stanovujú minimálne normy pre sankcie a opatrenia voči zamestnávateľom štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území členských štátov*, ktoré spadajú do kompetencie ÚHCP MV SR. Transpozíciou ustanovení smernice by sa do zákona o pobyte cudzincov mala zaviesť povinnosť pre zamestnávateľa informovať policajný útvar v stanovenej lehote o začiatku zamestnania štátneho príslušníka tretej krajiny, ako aj povinnosť uhradiť náklady spojené s návratom štátneho príslušníka tretej krajiny bez ohľadu na to, či štátny príslušník tretej krajiny má, alebo nemá vlastné finančné prostriedky. Zároveň by mal zákon o pobyte cudzincov upraviť možnosť udelenia tolerovaného pobytu v prípade, ak sa cudzinec stal obeťou nelegálneho zamestnávania za osobitne vykorisťujúcich pracovných podmienok, alebo pôjde o nelegálne zamestnávanie maloletých osôb.

Vzhľadom na transpozičnú lehotu smernice (20. júl 2011) je predpokladaným termínom nadobudnutia účinnosti nového zákona o kontrole hraníc a pobyte cudzincov 1. polovica roku 2011.

¹⁷⁷ Zdroj: ÚHCP MV SR – Databáza nelegálnej migrácie OARŠ CASR – kategória neoprávnený pobyt. Uvedené údaje o nelegálnej práci nie sú oficiálne (slúžia len pre potreby ÚHCP MV SR) a nemusia sa zhodovať s oficiálnymi údajmi, ktoré je oprávnený poskytovať ÚPSVaR.

¹⁷⁸ V súvislosti prípravou nového zákona o pobyte cudzincov bola Rozkazom riaditeľa úradu hraničnej a cudzineckej polície Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 38 z 7. júla 2010, ktorým sa zriaďuje komisia riaditeľa Úradu hraničnej a cudzineckej polície MV SR na vypracovanie návrhu nového zákona o ochrane hraníc a pobyte cudzincov, zriadená pracovná skupina zložená zo zástupcov ÚHCP MV SR a jeho organizačných súčastí. Pracovná skupina počas roku 2010 realizovala pravidelné zasadnutia na úrovni MV SR aj na medzirezortnej úrovni, predovšetkým s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

Kontrola v danej oblasti sa rieši v súlade so zákonom č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, v rámci ktorého sa v prípade cudzincov navyše kontroluje aj to, či je ich zamestnanie a pobyt legálny. Sankcie sú rovnaké ako v prípade nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania občanov SR.

II(h) rozhodnutie o vyhostení prijaté niektorým členským štátom by malo byť uplatniteľné na celom území Európskej únie a záznam o tomto rozhodnutí vložený do Schengenského informačného systému (SIS) s cieľom zabrániť vstupu a pobytu dotknutej osoby na ich území

Od transpozície smernice Rady 2001/40/ES z 28. mája 2001 o vzájomnom uznávaní rozhodnutí o vyhostení štátnych príslušníkov tretích krajín (ďalej len smernica 2001/40/ES) sa v praxi vyskytlo niekoľko prípadov, kedy SR realizovala výkon rozhodnutia o vyhostení vydaného niektorým zo štátov EU v súlade so smernicou 2001/40/ES. Išlo o prípady cudzincov s pozitívnym záznamom v Schengenskom informačnom systéme, v prípade ktorých sa podarilo prostredníctvom národnej ústredne SIRENE, resp. iných orgánov zabezpečiť rozhodnutie o návrate vydané príslušným štátom. V roku 2010 zatiaľ nebol zaznamenaný žiadny prípad realizácie rozhodnutia o vyhostení vydaného niektorým z členských štátov EÚ.

5.2 Štokholmský program

Relevantné záväzky Štokholmského programu pre túto časť sú nasledovné:

4(j) účinnejšie kroky proti nelegálnemu prisťahovalectvu a obchodovaniu s ľuďmi a ich pašovaniu, a to zhromažďovaním informácií o migračných trasách, ako aj komplexných informácií, ktoré zlepšujú naše porozumenie migračných tokov a reakciu na ne

Podľa Programového vyhlásenia vlády pripraví vláda novú komplexnú národnú stratégiu boja proti obchodovaniu s ľuďmi a ochrany obetí tejto trestnej činnosti. Personálne a odborne posilní boj proti obchodovaniu s ľuďmi¹⁷⁹.

V súčasnosti prebieha záverečná etapa projektu *Budovanie migračných partnerstiev* (BMP), ktorý schválila Európska komisia v rámci výzvy Program spolupráce s tretími krajinami v oblasti migrácie a azylu a ktorý sa doteraz orientoval najmä na nelegálnu migráciu, migračné toky a profily. Projekt by mal prebiehať v rokoch 2009 – 2010 (aktuálne predĺžený do júna 2011).

ÚHCP MV SR sa zapája do tohto projektu a v ňom sa podieľa aj na tvorbe interaktívnej mapy východných migračných ciest (i-mapa). I-mapa je užitočným podporným informačným nástrojom, pokrývajúcim trasy nelegálnej migrácie po tzv. baltickej, balkánskej, stredoeurópskej a východoeurópskej ceste.

V rámci projektu BMP bol vypracovaný aj migračný profil Slovenskej republiky¹⁸⁰.

4(k) zvýšenie cielenej odbornej prípravy a podpory v oblasti vybavenia

ÚHCP MV SR vypracoval a schválil Harmonogram na realizáciu plánu vzdelávacieho programu na obdobie rokov 2010 – 2011. V rámci harmonogramu sa v druhom štvrtroku 2010 konali školenia

¹⁷⁹ Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2010 – 2014, august 2010, s. 45, dostupné na <http://www.vlada.gov.sk/data/files/6257.pdf> (citované 20. 11. 2010).

¹⁸⁰ Informácie poskytol ÚHCP MV SR.

o aplikácii nového vízového kódexu, v rámci pôsobnosti ÚHCP MV SR školenia o návratoch (nútený, dobrovoľný) nelegálnych migrantov a jazykové kurzy anglického jazyka. V treťom štvrtroku to boli školenia o ochrane osobných údajov, analýze rizík, v rámci spolupráce s Úradom medzinárodnej policajnej spolupráce P PZ o schengenskom informačnom systéme. Školenia sa uskutočnili na základných útvaroch služby hraničnej a služby cudzineckej polície aj špeciálne len pre policajtov zaradených v pôsobnosti Riaditeľstva hraničnej polície Sobrance. V zmysle rozkazu riaditeľa úradu č. 26/2010 sa 23. až 24. 11. 2010 uskutočnil Európsky tréningový deň, ktorého sa zúčastnilo približne 40 príslušníkov hraničnej a cudzineckej polície. ETD bol zameraný na témy ako falošné doklady, kódex schengenských hraníc, virtuálna aula, Scheval, Eurosur, atď.¹⁸¹.

4(l) koordinovaný prístup členských štátov k budovaniu siete styčných úradníkov v krajinách pôvodu a tranzitu

Zámery zriadiť a vyslať imigračných styčných dôstojníkov, ktoré boli súčasťou Národného plánu riadenia ochrany štátnych hraníc Slovenskej republiky, zrušila vláda SR uznesením č. 151 z 18. 2. 2009.

Úlohy, ktoré by mala plniť sieť styčných dôstojníkov, plnia v tomto smere policajní pridelení pôsobiaci pri vybraných zastupiteľských úradoch SR v zahraničí.

Okrem policajných pridelencov ÚHCP MV SR pravidelne v mesačných intervaloch vysielala poradcov pre cestovné doklady priamo na Generálny konzulát SR v Užhorode.

5.3 Štatistiky

Zadržaní štátni príslušníci tretích krajín	
Zadržaní štátni príslušníci tretích krajín	1474

Zdroj: CASR ÚHCP MV SR, Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v SR január – december 2010.

Regularizovaní štátni príslušníci tretích krajín	
Regularizovaní štátni príslušníci tretích krajín	0

Zdroj: CASR ÚHCP MV SR, Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v SR január – december 2010.

6. Návratová migrácia

6.1 Európsky pakt o prisťahovalectve a azyle

Relevantné záväzky Paktu pre túto časť sú nasledovné:

II(b) uzavrieť dohody o readmisii na úrovni Európskej únie alebo na bilaterálnej úrovni

V referenčnom období, t. j. od 1. 1. 2010 do 1. 11. 2010, sa na bilaterálnej úrovni ani na úrovni EÚ neuzatvorili ani nepodpísali žiadne readmisné dohody.

181 Informácie poskytol ÚHCP MV SR.

Na úrovni EÚ je na podpis pripravená *Dohoda medzi Európskou úniou a Gruzínskom o readmisii osôb s neoprávneným pobytom* (cieľom je efektívny návrat vlastných štátnych občanov, štátnych príslušníkov tretích krajín alebo osôb bez štátnej príslušnosti).

Vláda SR uzatvorila v referenčnom období bilaterálne protokoly na vykonávanie nasledujúcich dohôd na úrovni EÚ:

– **Dohoda medzi Európskym spoločenstvom a Albánskou republikou o readmisii osôb bez povolenia na pobyt,**

– **Dohoda medzi Európskym spoločenstvom a Ruskou federáciou o readmisii,**

– **Dohoda medzi Európskym spoločenstvom a Republikou Moldavsko o readmisii osôb bez povolenia na pobyt.**

Čo sa týka spolupráce na príprave textov readmisných dohôd na úrovni EÚ, príslušní experti zo SR sa pravidelne zúčastňujú a spolupracujú na príprave všetkých textov navrhnutých Európskou komisiou. V referenčnom období to boli návrhy readmisných dohôd s Tureckom a Kapverdskými ostrovmi.

Typ readmisnej dohody	Zahrnuté tretie krajiny	Hlavný účel readmisnej dohody
SR uzatvorila dvojstranné protokoly na vykonávanie readmisných dohôd uzavretých medzi EÚ a tretími krajinami s Ruskou federáciou (7. 4. 2010), Albánskom (21. 1. 2010), Moldavskom (12. 5. 2010).	áno	Hlavným účelom protokolov je právna úprava príslušných orgánov zodpovedných za vykonávanie dohody medzi EÚ a treťou krajinou, zasielanie žiadosti o readmisiu a tranzit, určenie hraničných priechodov na účely readmisie, postup pri vypočutí osoby, ktorá má byť readmitovaná, s cieľom určenia jej štátneho občianstva a výkon readmisie a tranzitu s eskortou.

II(f) prijať stimulačné opatrenia zamerané na pomoc pri dobrovoľnom návrate a vzájomne sa informovať o tejto záležitosti

Vzájomné informovanie o záležitostiach týkajúcich sa návratov prebiehalo do júna 2010 prostredníctvom stretnutí pracovnej skupiny CIREFI, kde dochádzalo k výmenám mesačných údajov. Po jej zániku túto agendu prebralo FRAN spoločenstvo (pozri viac v I(e) posilniť vzájomnú informovanosť o migrácii zlepšením existujúcich nástrojov tam, kde je to potrebné), ktoré na základe mesačnej štatistiky, do ktorej bol doplnený aj indikátor „návraty“, od septembra 2010 získava údaje už aj o nich.

ÚHCP MV SR naďalej predpokladá úzku spoluprácu v oblasti realizácie dobrovoľných návratov s Medzinárodnou organizáciou pre migráciu (IOM), ktorá má v súčasnosti na území SR v danej oblasti monopolné postavenie. V súčasnosti sa neuvažuje o žiadnej legislatívnej zmene v oblasti problematiky dobrovoľných návratov.

V súčasnej dobe sa dobrovoľné návraty realizujú prostredníctvom Európskeho fondu pre návrat (RF).

Okrem zabezpečenia samotného návratu a návratovej asistencie IOM realizuje informačnú kampaň, prednávratové poradenstvo, poskytuje navrátilcom stabilizačný príspevok (vreckové) a na základe schváleného biznis plánu reintegračnú pomoc v krajine pôvodu, ktorá významne prispieva k udržateľnosti návratu.

SR informuje o rozsahu pomoci poskytovanej v rámci dobrovoľných návratov na zasadnutiach pracovnej skupiny k RF. Zasadnutia, ktoré sa konajú približne dvakrát ročne, sa zúčastňujú zástupcovia zodpovedných orgánov RF (v podmienkach SR je to zamestnanec odboru zahraničnej pomoci MV SR), vybraných členských štátov EÚ (Rakúsko, Česká republika, Poľsko, Fínsko, Švédsko, Estónsko, Holandsko, Belgicko a Nemecko)¹⁸².

V oblasti dobrovoľných návratov IOM v roku 2010 implementovalo nasledovné projekty:

Projekt spolufinancovaný zo zdrojov Return Preparatory Actions:

1) *Posilnenie mechanizmov a harmonizácia štandardov v oblasti dobrovoľných návratov nelegálnych migrantov v členských štátoch strednej Európy*, ktorý je určený nelegálnym migrantom z tretích krajín, ktorí sa ocitli na území krajín V4. Jeho tri fázy sa realizujú od roku 2006 s plánovaným ukončením do 31. januára 2010. Cieľom projektu je poskytovať prostriedky na posilnenie dobrovoľných návratov cieľovej skupiny vrátane poskytnutia pomoci pri reintegrácii v krajine pôvodu a harmonizácia postupov s politikou Európskej únie.

Projekt spolufinancovaný z Európskeho fondu pre návrat:

2) *Pomoc pri návrate a reintegrácii neúspešných žiadateľov o azyl a ilegálnych migrantov zo Slovenskej republiky do krajiny pôvodu (fáza 1)*. Hlavným cieľom projektu je informovať cieľovú skupinu o dobrovoľných návratoch a posilniť mechanizmy poskytovania účinnej reintegračnej pomoci cieľovej skupine s cieľom stabilizácie po návrate do krajiny pôvodu. Projekt sa začal realizovať 22. 4. 2009 a potrvá do 30. 4. 2010. V rámci projektu sa uskutočnila celoslovenská informačná kampaň o asistovaných dobrovoľných návratoch a ponávratovej reintegračnej pomoci, spropagovala sa zvýhodnená informačná linka 0850 211 262, aktualizovala sa webová stránka www.avr.iom.sk, realizovali sa dobrovoľné návraty do tretích krajín, poskytovala sa praktická prednávratová pomoc, vreckové pri návrate a reintegračná pomoc po návrate do krajiny pôvodu.

3) *Pomoc pri návrate a reintegrácii neúspešných žiadateľov o azyl a ilegálnych migrantov zo Slovenskej republiky do krajiny pôvodu (fáza 2)*. Projekt nadviazal na predchádzajúci projekt označovaný ako fáza 1. Projekt sa začal realizovať 1. 4. 2010 a potrvá do 28. 2. 2011. V rámci projektu sa uskutočnila informačná kampaň o asistovaných dobrovoľných návratoch, bola prevádzkovaná zvýhodnená informačná linka 0850 211 262, webová stránka www.avr.iom.sk, realizovali sa dobrovoľné návraty do tretích krajín, poskytovala sa praktická prednávratová pomoc, vreckové pri návrate a reintegračná pomoc po návrate do krajiny pôvodu.

V roku 2010 sa v rámci zmienených projektov do krajiny pôvodu vrátilo 130 cudzincov. Reintegračná pomoc bola poskytnutá 33 migrantom¹⁸³.

¹⁸² Informácie poskytol OZP MV SR.

¹⁸³ Informácie poskytla IOM.

6.2 Štokholmský program

Relevantné záväzky Štokholmského programu pre túto časť sú nasledovné:

4(c) zabezpečiť, aby cieľ úsilia EÚ v oblasti readmisie predstavoval pridanú hodnotu a zvyšoval účinnosť politik návratu vrátane existujúcich bilaterálnych dohôd a postupov

Readmisné dohody, či už bilaterálne, alebo uzatvorené na úrovni EÚ, prispievajú k efektívnej realizácii návratovej politiky SR. Dôvodom je samotná podstata týchto dohôd, ktorá spočíva v uľahčení spolupráce medzi krajinami pri návrate vlastných štátnych občanov, štátnych príslušníkov tretích krajín alebo osôb bez štátnej príslušnosti, ktorých je povinná jedna zo strán prijať.

Readmisné dohody sú taktiež v prospech navrátených osôb, a to najmä z toho dôvodu, že proces readmisie je rýchly, nepodlieha zbytočnej byrokracii a nevyžaduje vydávanie rozhodnutí o administratívnom vyhostení cudzinca, ktoré je spojené aj so zákazom vstupu. Proces readmisie pritom v plnej miere rešpektuje a zachováva všetky základné ľudské práva a slobody jednotlivca podľa medzinárodných štandardov.

4(e) poskytovanie pomoci na dobrovoľnej báze Komisiou a Frontexom a členskými štátmi členským štátom, ktoré čelia špecifickým a neprimeraným tlakom, s cieľom zabezpečiť účinnosť ich politik návratu voči určitým tretím štátom

V čase písania správy neboli dostupné aktuálne informácie za rok 2010.

4(f) rozšíriť praktickú spoluprácu medzi členskými štátmi, napr. aj pravidelným prenájaním spoločných letov

V oblasti spolupráce s členskými štátmi EÚ v súvislosti s vyhostením nelegálne sa zdržiavajúcich štátnych príslušníkov tretích krajín formou spoločných leteckých návratových operácií sa v roku 2010 realizovali nasledovné aktivity.

Útvár policajného zaistenia pre cudzincov (ďalej len ÚPZC) v Medved'ove sa zúčastnil na dvoch spoločných návratových operáciách do Srbska, organizovaných Rakúskou republikou. V uvedenom prípade boli z územia SR vyhostení celkom dvaja štátni príslušníci Srbskej republiky.

6.3 Štatistiky

Štátni príslušníci tretích krajín, ktorí musia opustiť krajinu a byť navrátení				
	Počet tých, ktorým bolo vydané rozhodnutie, že musia opustiť krajinu	Navrátení po vydaní príkazu opustiť krajinu	Nútene navrátení s eskortou	Navrátení cez asistované návratové programy
Štátni príslušníci tretích krajín	902 vydanie rozhodnutia	643 výkon rozhodnutia	605	130

Zdroj: CASR ÚHCP MV SR, Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v SR január – december 2010, IOM (údaje za asistované dobrovoľné návraty), stav k 31. 12. 2010.

Poznámka:

Vydanie rozhodnutia:

Ide o cudzincov, ktorým bolo vydané rozhodnutie o administratívnom alebo súdnom vyhodení týkajúce sa nelegálnej migrácie v období 1. 1. – 31. 12. 2010 (vrátane cudzincov zadržaných útvaram susedného štátu, resp. letecky akýmkoľvek iným štátom a odovzdaných na územie SR na základe readmisnej dohody). V tejto kategórii nie sú zahrnutí cudzinci, ktorým bolo vydané rozhodnutie o uložení zákazu vstupu na územie SR podľa § 57 ods. 14 zákona č. 48/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Výkon rozhodnutia:

Ide o cudzincov, u ktorých sa výkon rozhodnutia o administratívnom alebo súdnom vyhodení realizoval v období 1. 1. – 31. 12. 2010 (bez ohľadu na to, v akom období bolo AV, SV vydané), t. j. cudzinci skutočne opustili územie SR jedným z nasledujúcich spôsobov:

- 1) odovzdanie cudzinca zo SR v zmysle readmisných dohôd na územie tretieho štátu alebo iného členského štátu EÚ,
- 2) eskorta cudzinca útvarmi PZ SR na územie tretieho štátu alebo iného členského štátu EÚ,
- 3) overené vycestovanie cudzinca zo SR cez vonkajšiu hranicu v prípadoch zistenia neoprávneného pobytu na hraničnom priechode na výstupe zo SR,
- 4) odovzdanie cudzinca zo SR v zmysle Dublinského nariadenia,
- 5) dobrovoľný návrat zo SR do krajiny pôvodu – IOM (nie sú zahrnuté všetky dobrovoľné návraty, ale iba tie, ktoré sa uskutočnili až po vydanom rozhodnutí o administratívnom vyhodení, t. j. z kategórie nelegálnej migrácie).

7. Aktivity proti obchodovaniu s ľuďmi

7.1 Európsky pakt o prisťahovalectve a azyle

Relevantné záväzky Paktu pre túto časť sú nasledovné:

II(e) spolupráca s krajinami pôvodu a tranzitu, obzvlášť v boji proti obchodovaniu s ľuďmi a v poskytovaní lepších informácií komunitám, ktoré sú v ohrození

V súčasnosti platí zákon č. 583/2008 Z. z. o prevencii kriminality a inej protispoločenskej činnosti. V blízkej budúcnosti by sa mal prijať Národný program boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2011 – 2015.

Kancelária ministra vnútra Slovenskej republiky ako zodpovedný orgán v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi doposiaľ nerealizovala aktivity zamerané na dvíhanie povedomia v tretích krajinách, ani na adresovanie ohrozených komunit v krajinách pôvodu. Všetky aktivity uskutočnené v súlade s Národným programom boja proti obchodovaniu s ľuďmi sa realizovali na území Slovenskej republiky, čo je možné odôvodniť skutočnosťou, že Slovenská republika je primárne krajinou pôvodu obetí obchodovania s ľuďmi. Doposiaľ v Slovenskej republike nebola identifikovaná zahraničná obeť obchodovania s ľuďmi a zároveň konkrétne dôvody nepreukázali, že by bola Slovenská republika

krajinou tranzitu. Obete obchodovania s ľuďmi zaradené do Programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi boli v prevažnej väčšine prípadov obchodované, resp. vykorisťované vo Veľkej Británii, s ktorou MV SR nadviazalo úzku spoluprácu prostredníctvom jej zastupiteľského úradu v Bratislave. V súčasnosti kancelária ministra vnútra Slovenskej republiky pripravuje návrh nového Národného programu boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2011 – 2014, v rámci ktorého sa plánujú aktivity zamerané na zapájanie sa do nadnárodných referenčných mechanizmov, čím sa vytvára aj podklad pre možnú spoluprácu s tretími krajinami¹⁸⁴.

Program návratu a reintegrácie obchodovaných osôb

IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu realizovala v roku 2010 projekt Poskytovanie komplexnej návratovej a reintegračnej asistencie obchodovaným osobám a vzdelávacích aktivít v oblasti budovania kapacít spolupracujúcich subjektov Programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi v SR, ktorý financovalo Ministerstvo vnútra SR v rámci Programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi.

Uvedený projekt zabezpečil kontinuitu Programu návratu a reintegrácie obchodovaných osôb IOM. Cieľom programu bolo zabezpečiť bezpečný návrat na Slovensko, resp. do krajiny pôvodu a reintegráciu obetí obchodovania s ľuďmi¹⁸⁵ prostredníctvom poskytovania komplexnej asistencie v zmysle medzinárodných dokumentov v oblasti pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi.

Asistencia sa koordinuje a zabezpečuje v spolupráci s referujúcou mimovládnu organizáciou alebo IOM misiou v danej cieľovej krajine.

Reintegračná asistencia

Reintegračnú pomoc zabezpečovalo IOM a organizácie referenčného rámca v koordinácii s IOM. Ide najmä o nasledovné typy služieb:

- zdravotná pomoc, napr. všeobecné zhodnotenie zdravotného stavu, gynekologické vyšetrenie, testy na HIV a iné pohlavne prenosné choroby vrátane liečby a pod.;
- psychologické poradenstvo, napr. psychologické a psychiatrické vyšetrenie, dlhodobější individuálna alebo terapeutická starostlivosť vrátane rodinnej a pod.;
- sociálne poradenstvo a asistencia, napr. sprievodná sociálna asistencia pri styku s miestnou administratívou (získanie dokladov, poistenie a pod.), pomoc pri orientácii v sociálnom systéme a pod.;
- právne poradenstvo a zastupovanie, napr. vypracovanie právnej analýzy posúdenia prípadu obeť, zastupovanie, sprievod pri právnych úkonoch;
- bezpečné ubytovanie, napr. zaplatenie časovo obmedzeného pobytu v krízovom centre alebo na ubytovni, pokiaľ nie sú obavy o bezpečnosť;
- vzdelanie a rekvalifikácia, napr. poskytovanie krátkodobých odborných kurzov, podpora pri hľadaní zamestnania a pod.;
- pracovná integrácia, napr. možnosť krátkodobej pracovnej stáže u zamestnávateľa;
- finančný príspevok na pokrytie konkrétnych (základných) životných potrieb počas určitej doby.

Okrem zabezpečovania komplexnej starostlivosti poskytoval program aj krízovú asistenciu potenciálnym klientom, odborné konzultácie, poradenstvo externým referujúcim organizáciám, ktoré prišli

¹⁸⁴ Informácie poskytol OZP MV SR.

¹⁸⁵ Cieľovou skupinou sú občania slovenského pôvodu, s ktorými sa obchodovalo v iných krajinách, ako aj cudzinci, u ktorých existuje podozrenie, že sa s nimi mohlo obchodovať na Slovensku. Informácie poskytla IOM.

do kontaktu s osobou, ktorá sa stala obeťou obchodovania s ľuďmi. V roku 2010 bolo identifikovaných 22 obetí obchodovania s ľuďmi a následne bolo do Programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi zaradených 16 obetí obchodovania s ľuďmi.

Súčasťou projektu bola prevádzka Národnej linky pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi 0800 800 818¹⁸⁶. Hlavnou úlohou Národnej linky pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi je poskytovanie pomoci a informácií v prvom kontakte osobám, ktoré sa mohli dostať do rizikovej situácie v súvislosti s obchodovaním s ľuďmi. Služby linky sú ďalej zamerané na prevenciu a elimináciu rizík spojených s prácou v zahraničí, pričom volajúcich upozorňujú na nebezpečenstvo obchodovania s ľuďmi. Linka tak zároveň slúži ako nástroj prevencie rizík spojených s pracovnou migráciou a nechránenou prácou zraniteľných skupín obyvateľstva.

Národná linka pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi zaznamenala počas svojej činnosti, od 1. 1. 2010 do 31. 12. 2010, spolu 954 hovorov. Na základe fungovania Národnej linky pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi sa v roku 2010 podarilo identifikovať 11 osôb, ktoré sa v minulosti stali obeťmi obchodovania s ľuďmi, alebo sa v čase hovoru nachádzali v situácii ohrozenia a obchodovania s ľuďmi. Týmto osobám bola vďaka linke poskytnutá krízová intervencia a pomoc pri vyslobodení z kriminálneho prostredia a bol im ponúknutý vstup do programu.

Od 1. 11. 2010 je Národná linka pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi dostupná aj zo zahraničia v tvare +421 800 800 818 a volanie je spoplatnené tarifou príslušného telekomunikačného operátora. Prevádzku linky finančne podporuje spoločnosť T-Mobile Slovensko, a. s.

Ďalším výsledkom financovania a vzájomnou koordináciou MV SR bola realizácia školení od januára do decembra 2010, ktoré boli zamerané najmä na identifikáciu obetí obchodovania s ľuďmi. V rámci uskutočnených vzdelávacích aktivít sa konalo aj 15 dvoj-/trojdňových školení s celkovým počtom 386 účastníkov.

Účastníkmi školenia boli príslušníci PZ z regiónov, zamestnanci detského domova v Topolčanoch a zamestnanci ÚPSVR Nitra, zástupcovia OZ Slovenské centrum pomoci, pracovníci SKC Dotyk, zástupca APZ (výskum), vyšetrovatelia PZ – Akadémia PZ v Bratislave, pracovníci zastupiteľských úradov SR v zahraničí, zamestnanci Ministerstva školstva SR a centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, pracovníci Informačného centra na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality a vybraní zástupcovia Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku.

Školenia lektorsky viedli odborní pracovníci IOM Bratislava. Pre účastníkov bola k dispozícii vypracovaná odborná publikácia IOM s názvom Základné informácie o problematike obchodovania s ľuďmi, ďalej HELP letáky v CD formáte a iné materiály MV SR s propagáciou programu.

Ďalšie aktivity

V roku 2010 boli poskytnuté prevenčné a informačné materiály organizáciám ako napríklad Centrum voľného času Cvrček, Moldava nad Bodvou; Farní sbor Českobratrské cirkve evangelické, Praha; CPPPaP Bardejov; CPPaP Kežmarok; Mestská polícia Liptovský Hrádok; Spoločnosť priateľov Rómov na Slovensku.

¹⁸⁶ IOM prevádzkuje Národnú linku pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi od 1. júla 2008. Ďalšie informácie o projekte sú dostupné na <http://www.iom.sk/sk/aktivita/obchodovanie-s-ludmi/aktualne-projekty/13-narodna-linka-pomoci-obetiam-obchodovania-s-ludmi-0800-800-818> (citované 6. 12. 2010).

V relácii Reflex televízie Markíza sa 11. 11. 2010 a 29. 11. 2010 odvysielali dve reportáže zamerané na problematiku obchodovania s ľuďmi, v ktorých odzneli základné preventívne informácie týkajúce sa práce v zahraničí a možnosti pomoci vrátane propagácie Národnej linky pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi. Na regionálnych portáloch siete Global24 boli v období február až apríl 2010 umiestnené reklamné bannery propagujúce Národnú linku pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi.

V spolupráci s IOM vyšiel článok zaoberajúci sa problematikou obchodovania s ľuďmi a propagáciou Národnej linky pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi v týždenníku Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania Evanjelický posol spod Tatier.

V súvislosti s propagáciou Národnej linky pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi bolo číslo Národnej linky pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi uverejnené aj v týždenníkových regionálnych novinách Michalovsko – Trebišovsko – Sobrancecko vydavateľskej spoločnosti RegionPress.

Taktiež sa v rádiu Lumen vysielal rozhovor na tému obchodovania s ľuďmi s koordinátorkou programu IOM¹⁸⁷.

7.2 Štokholmský program

Relevantné záväzky v Štokholmskom programe sú podobné so záväzkami v Pakte, preto nie je potrebný ďalší opis.

7.3 Štatistiky

Štátni príslušníci tretích krajín, ktorí dostali povolenie na pobyt ako obeť obchodovania s ľuďmi	
Štátni príslušníci tretích krajín	0

Zdroj: CASR ÚHCP MV SR, databáza informačného systému IS ECU (Evidencia cudzincov). Údaje sú za obdobie od 1. 1. 2010 do 31. 12. 2010.

KONTROLA HRANÍC

8. Kontrola a ochrana vonkajších hraníc

8.1 Európsky pakt o prisťahovalectve a azyle

Relevantné záväzky Paktu pre túto časť sú nasledovné:

III(a) účinnejšia kontrola pozemných, námorných a vzdušných hraníc

Policaisti zaradení v rámci ÚHCP MV SR sa podľa možností zúčastňujú na odborných školeniach, jazykových kurzoch a seminároch zameraných na odhaľovanie nelegálnej migrácie, falšovania a pozmenšovania cestovných dokladov aj na používanie technických prostriedkov potrebných na zabezpečenie kontroly vonkajšej hranice. V uvedenej súvislosti vypracoval ÚHCP MV SR podľa jednotlivých štvrťrokov na roky 2010 a 2011 Harmonogram vzdelávacích akcií pre policaistov pred opakovaným schengenským hodnotením.

¹⁸⁷ Informácie poskytla IOM.

Z Fondu pre vonkajšie hranice sa financuje už druhá fáza projektu vzdelávania príslušníkov hraničnej a cudzineckej polície na oddeleniach hraničnej kontroly v pôsobnosti Riaditeľstva hraničnej polície Sobrance a na medzinárodných letiskách v anglickom jazyku s cieľom skvalitnenia výkonu ich činnosti pri kontrole hraníc.

V novembri 2010, tak ako každý rok, organizovala Liga za ľudské práva v spolupráci s UNHCR odborný seminár zameraný na zvyšovanie odborných zručností v práci so zaistenými cudzincami, ktorý sa uskutočnil na Sninských rybníkoch v okrese Snina. Seminára sa zúčastnili vybraní policajti oddelenia hraničnej kontroly Policajného zboru Vyšné Nemecké (ďalej len OHK PZ), OHK PZ Ublá, OHK PZ Ulič, OHK PZ Zboj, OHK PZ Podhorod, OHK PZ Petrovce, OHK PZ Čierna nad Tisou, OHK PZ Velké Slemence, OHK PZ Maťovské Vojkovce, OHK PZ Topoľa, OHK PZ – letisko Bratislava a letisko Košice, oddelenia azylu PZ Humenné a Gbely, útvaru policajného zaistenia pre cudzincov Medveďov a Sečovce.

III(e) využiť moderné technológie pri kontrole hraníc

MV SR v roku 2010 obmedzilo zabezpečovanie nových technológií spojených s kontrolou vonkajších hraníc. Príčinou bolo zavedenie úsporných opatrení, ku ktorým muselo MV SR pristúpiť v dôsledku svetovej finančnej krízy. Preto sa v roku 2010 nezakúpili nové zariadenia, informačno-technické systémy či technológie zabezpečujúce automatizovanú ochranu vonkajších hraníc. Z uvedeného dôvodu bola dočasne pozastavená výstavba ďalšej plánovanej trasy tzv. virtuálneho plotu v severnej časti vonkajšej hranice Slovenskej republiky s Ukrajinou. Technické vybavenie pre príslušné orgány zodpovedné za výkon kontroly hraníc v SR sa v roku 2010 obstaralo v rámci ročných programov 2007 – 2009 Fondu pre vonkajšie hranice.

V tomto roku sa rozšírilo logistické zabezpečenie súvisiace s kontrolou cestovných a identifikačných dokladov na vonkajších hraniciach o vysokošpecializované prístroje. Ide o prístroje poslednej generácie VSC 6000, VSC 4 s informačnou technológiou, komparačnými prístrojmi a trinokulárnym stereoskopickým mikroskopom. Boli nimi vybavené medzinárodné letiská, hraničné priechody na slovensko-ukrajinskej hranici a vybrané organizačné súčasti ÚHCP MV SR.

Pre príslušníkov colnej správy vykonávajúcich úlohy pri kontrole osôb pri prechode vonkajšej hranice v SR s Ukrajinou a na medzinárodných letiskách sa obstaralo špeciálne vybavenie (čítačky cestovných dokladov, fibroskopy, termokamery), ktoré má napomáhať pri odhaľovaní nelegálneho prekročenia vonkajších hraníc EÚ.

Pre národnú jednotku boja proti nelegálnej migrácii ÚHCP MV SR sa obstarali služobné a špeciálne pozorovacie motorové vozidlá na výkon kontroly vonkajšej hranice a odhaľovanie nelegálnej migrácie a trestnej činnosti s ňou spojennej (napr. prevádzachstvo).

Čo sa týka informačných systémov, z fondu sa financovalo dobudovanie informačného systému národnej ústredne SIRENE ako jediného kontaktného pracoviska pre Schengenský informačný systém v SR, ďalej časť nákladov na zabezpečenie užívateľskej, legislatívnej a technologickej podpory pre národnú časť Vízového informačného systému MZV SR.

Prebehla implementácia informačného systému migrácie a medzinárodnej ochrany IS MIGRA, ktorý obsahuje dve základné časti – Migra I a Migra II. Migra I je určená pre Úrad hraničnej a cudzineckej polície MV SR a Migračný úrad MV SR na evidenciu:

- úkonov pri riešení cudzincov na vonkajšej hranici a vo vnútrozemí,

- pri riešení azylových konaní občanov tretích krajín, alebo
- osôb požívajúcich právo Spoločenstva na voľný pohyb okrem občanov Slovenskej republiky.

Na tieto účely boli príslušné organizačné zložky ÚHCP vybavené aj skenermi odtlačkov prstov.

Migra II je určená pre potreby Národnej jednotky boja proti nelegálnej migrácii Úradu hraničnej a cudzineckej polície MV SR na evidovanie dožiadaní, podnetov a ich prepojenie na vybrané prípady¹⁸⁸.

8.2 Štokholmský program

Relevantné záväzky Štokholmského programu pre túto časť sú nasledovné:

7(i) vyzvať členské krajiny a Komisiu, aby preskúmali možnosti, ako lepšie koordinovať, integrovať a zefektívniť jednotlivé druhy kontrol vykonávaných na vonkajších hraniciach s cieľom dosiahnuť jednoduchší vstup a zlepšenie bezpečnosti

Slovenská republika sa aj v roku 2010 prostredníctvom operačného strediska Riaditeľstva hraničnej polície Sobrance zapájala do pilotného projektu Európskeho systému hraničného dozoru (European Border Surveillance System – EUROSUR).

V uvedenej súvislosti je v nasledujúcom období potrebné vybudovať aj národné koordinačné centrum (NCC), ktoré bude schopné komunikovať s celoeurópskou sieťou NCC. Termínom na zriadenie NCC na Slovensku je rok 2013, t. j. do opätovného schengenského hodnotenia.

8.3 Štatistiky

Zamietnutý vstup príslušníkov tretích krajín v roku 2010				
	Celkovo zamietnutý vstup	Zamietnutý na pozemnej hranici	Zamietnutý na vodnej hranici	Zamietnutý na vzdušnej hranici
Zamietnutý vstup príslušníkov tretích krajín	890	877	0	13

Zdroj: CASR ÚHCP MV SR, Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v SR január – december 2010.

Vydané víza v roku 2010			
	Víza spolu	Schengenské víza	Národné víza
Víza	58 197	57 037	1 160

Zdroj: CASR ÚHCP MV SR, Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v SR január – december 2010.

¹⁸⁸ Informácie poskytol ÚHCP MV SR.

9. Spolupráca v oblasti kontroly hraníc

9.1 Európsky pakt o prístahovalectve a azyle

Relevantné záväzky Paktu pre túto časť sú nasledovné:

III(b) všeobecné vydávanie biometrických víz, posilnenie spolupráce medzi konzulátmi členských krajín a vytváranie spoločnej konzulárnej služby v oblasti víz

V zmysle článku 8 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 810/2009, ktorým sa ustanovuje vízový kódex Spoločenstva, sa na základe uzavretých bilaterálnych dohôd o zastúpení môžu vydávať víza v mene iného členského štátu.

Uzavreté dohody o zastupovaní SR s inými členskými štátmi EÚ:

1./ Maďarská republika

MR zastupuje SR vo vydávaní víz v Albánsku, Moldavsku a v Saudskej Arábii; dohoda nadobudla platnosť 1. 11. 2010 a v praxi sa uplatňuje.

2./ Rakúska republika

Rakúsko bude zastupovať SR v Libanone a v Jordánsku; dohoda bola podpísaná 23. 10. 2009, v praxi sa zatiaľ neuplatňuje, v štádiu finalizácie je vykonávací protokol (pravdepodobne júl 2011).

3./ Slovinská republika

Slovinsko bude zastupovať SR v Čiernej Hore v Podgorici; SR bude zastupovať Slovinsko v Rumunsku, na Cypre a na Ukrajine na Generálnom konzuláte v Užhorode; dohoda nadobudne platnosť 14. 11. 2010, v praxi sa bude uplatňovať na základe vykonávacieho protokolu, ktorý je v štádiu finalizácie (pravdepodobne prvý polrok 2011).

Rozpracované dohody o zastupovaní:

Poľská republika – Poľsko bude zastupovať SR v Arménsku a v Ruskej federácii v Kaliningrade.

Česká republika – Česko bude zastupovať SR v Afganistane, Pakistane, Ghane, Mongolsku a na Filipínach.

Litovská republika – Litva bude zastupovať SR v Gruzínsku, SR bude Litvu zastupovať v Číne na Generálnom konzuláte v Šanghaji.

Lotyšská republika – Lotyšsko bude zastupovať SR v Azerbajdžane, SR bude zastupovať Lotyšsko v Rumunsku, Mexiku a v Južnej Kórei.

Estónska republika – SR bude zastupovať Estónsko v Líbyi.

Nemecká spolková republika – Nemecko bude zastupovať SR v Azerbajdžane a v Kambodži.

Španielske kráľovstvo – Španielsko bude SR zastupovať v krajinách Južnej Ameriky (Kolumbia, Dominikánska republika, Ekvádor, Peru, Haiti, Jamajka), SR bude zastupovať Španielsko v Uzbekistane.

Francúzska republika – Francúzsko bude zastupovať SR v Tunise a v Ruskej federácii v Jekaterinburgu.

MZV SR oslovilo vybrané ZÚ SR za účelom zahájenia konzultácií o možnosti zriaďovania spoločných konzulárnych centier v rámci V4 a EÚ (pozri napr. spoločný Vyšehradský dom v Kapskom meste, oficiálne otvorený v marci 2010, ktorý čiastočne plní aj konzulárne funkcie).

Pokrok pri implementovaní vízového kódexu a VIS, vydávanie biometrických víz

SR v súčasnosti vydáva víza s jedným biometrickým identifikátorom – fotografiou. So zberom odtlačkov prstov začne pred spustením centrálného VIS. Termín spustenia VIS sa predbežne posunul na

jún 2011. Všetky ZÚ SR vydávajúce víza sú vybavené príslušenstvom na zber odtlačkov prstov.

V minulom období sa v SR vybudoval informačný systém VIS-Mail, ktorý bude po spustení VIS-u slúžiť na konzultácie pri vydávaní víz medzi členskými štátmi. Zároveň prebiehali v spolupráci s EK a inými členskými štátmi testy oboch informačných systémov.

Plánovaný začiatok vydávania biometrických víz s odtlačkami prstov je tri mesiace pred štartom VIS-u na ZÚ Tripolis a ZÚ Káhira. MZV SR v súčasnosti aktívne participuje na testovaní VIS-u a pripravuje sa na záverečné testy VIS-u, ktoré majú prebehnúť na jar 2011.

V súlade s čl. 58 vízového kódexu bude SR uplatňovať ustanovenia čl. 32 ods. 2 a 3 a čl. 34 ods. 6 a 7 týkajúce sa rozhodnutia o zamietnutí, zrušení alebo odvolaní víza a podania odvolania proti zamietnutiu žiadosti o vízum, proti odvolaniu udeleného víza alebo anulovaniu udeleného víza uplatňovať od 5. apríla 2011.

Ostatné ustanovenia vízového kódexu implementuje SR v plnej miere od 5. apríla 2010, t. j. od nadobudnutia účinnosti vízového kódexu¹⁸⁹.

III(d) solidarita s členskými štátmi, ktoré čelia neprimeranému prílevu migrantov

Slovenská republika vyjadruje solidaritu a prostredníctvom aktivít FRONTEX-u aj podporu krajinám, ktoré čelia neprimeranému prílevu migrantov. Solidarita SR sa preukázala aj vyslaním 7 členov rýchleho zásahového pohraničného tímu vybraných policajných organizačných súčastí ÚHCP MV SR. Uvedený tím bol vyslaný spolu s technikou na grécko-tureckú hranicu, kde sa situácia s prílevom nelegálnej migrácie stala neúnosnou. Členovia rýchleho zásahového tímu pôsobia na uvedenej hranici s policajtmi iných členských krajín Európskej únie od 6. novembra pravdepodobne do 20. decembra 2010. Celkovo bude na grécko-tureckej štátnej hranici pôsobiť 176 policajtov z členských krajín EÚ.

Ďalšou významnou spoločnou operáciou v rámci FRONTEX-u, ktorá začala na území Slovenskej republiky 3. novembra 2010, je operácia Jupiter. Hostiteľskými krajinami sú Slovensko, Poľsko, Maďarsko a Rumunsko a jej základnou myšlienkou je zefektívnenie hraničných kontrol na juhovýchodnej trase nelegálnej migrácie za účelom zhromažďovania informácií k organizovaným skupinám, falošným dokladom a pod.

V roku 2010 poskytlo ÚHCP MV SR na spoluprácu svojho experta na odhaľovanie falšovania a pozmeňovania cestovných dokladov pri operácii agentúry FRONTEX s názvom Poseidon 2010. Operácia vychádza z cieľov regionálneho programu Poseidon 2009 – 2010, ktorý bol schválený 8. decembra 2009.

Hlavným cieľom operácie je zvýšiť celkovú efektivitu hraničnej kontroly na grécko-tureckej morskej hranici, čo zahŕňa kontrolu na hraničných priechodoch, hraničný dozor za účelom zabránenia neoprávneného prechodu hranice, boj proti cezhraničnej trestnej činnosti a prijímanie opatrení voči osobám, ktoré nedovoľene prekročili štátnu hranicu.

Špecifickými cieľmi spoločnej operácie sú:

- zvýšenie štandardu hraničných kontrol na úseku odhaľovania falošných a pozmenených dokladov, víz (školenie o prvolíniovej a druholíniovej kontrole dokladov, podpora hraničnej stráže pri vypra-

¹⁸⁹ Informácie poskytlo MZV SR.

- covávaní expertíz, spolupráca pri výkone kontroly dokladov, atď.),
- výmena skúseností a odborných znalostí medzi nasadenými expertmi z európskych krajín a miestnymi príslušníkmi pohraničnej stráže,
- výkon spoločných hliadok a hraničných kontrol na určených hraničných priechodoch, sústavné zlepšenie praktických znalostí o trendoch nelegálnej migrácie a zodpovedajúce taktické protopatrenia na riešenie tohto fenoménu,
- zvýšenie kvality hlásení súvisiacich s odhalením a zachytením subjektov v určených operačných oblastiach.

III(f) *prehlbiť spoluprácu s krajinami pôvodu alebo tranzitu v záujme posilnenia kontroly hraníc*

Pozemnej operácie agentúry Frontex s názvom *Jupiter*, ktorú zastrešuje ÚHCP MV SR, rozčlenenej na obdobia od marca 2010 do novembra 2010, sa zúčastnili ako pozorovatelia aj vybraní policajní experti z tretích krajín, v tomto prípade z Moldavska a Ukrajiny.

ÚHCP MV SR sa vo významnej miere spolupodieľa na projekte posilnenia kapacít a spolupráce na úseku identifikácie falošných a pozmenených dokladov na moldavsko-rumunskej hranici.

Projekt posilnenia kapacít a spolupráce na úseku odhaľovania falošných a pozmenených dokladov na moldavsko-rumunskej hranici, založený EÚ a realizovaný Medzinárodným centrom pre vývoj migračnej politiky (ICMPD), sa sústreďuje na identifikáciu falošných a pozmenených dokladov so špeciálnym zameraním na výmenu informácií medzi kompetentným orgánom Moldavska a na školení systém na centrálnej a regionálnej úrovni aj na úrovni hraničných kontrolných bodov.

V rámci projektu *Schengen a ochrana vonkajšej hranice EÚ na slovensko-ukrajinskej hranici* v réžii Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku sa vyškolilo 23 príslušníkov ukrajinských kompetentných orgánov v problematike zabezpečenia a kontroly cestovných a identifikačných dokladov.

9.2 Štokholmský program

Relevantné záväzky Štokholmského programu pre túto časť sú nasledovné:

6(a) *Európska rada vyzýva Komisiu a členské krajiny, aby využila vízový kódex, ktorý vstúpil do platnosti, a postupné zavádzanie VIS*

Pozri časť III (b).

VIS sa na národnej úrovni využíva od septembra 2007 a je plne funkčný od vstupu SR do Schengenského priestoru (21. 12. 2007).

Národný VIS SR má dve časti, NS VIS MZV SR a NS VIS MV SR, ktoré sú v produkčnej prevádzke a vo vzťahu k CS VIS pracujú v režime, ktorý zohľadňuje absenciu CS VIS. Časti, ktoré sa týkajú napojenia na CS VIS SR (CS – centrálny VIS), budeme môcť plniť až po spustení CS VIS, t. j. v plánovanom časovom rámci od 24. 6. 2011. NS VIS MZV SR sa využíva na prijímanie žiadostí o víza, vydávanie víz na hraničných priechodoch a letiskách, ako databáza vydaných víz SR, na komunikáciu s CS VIS a zabezpečuje komunikáciu s CS VIS pre iné relevantné systémy v SR. Centrálny prístupový bod pre SR je na strane MZV SR. NS VIS MV SR sa priebežne zdokonaľuje tak, aby spĺňal aktuálne požiadavky legislatívy a technickej špecifikácie pre CIS VIS. NS VIS MV SR sa využíva na posudzovanie žiadostí o víza a vypracovanie stanoviska k žiadostiam o víza, na účely konzultačnej siete VISION a povo-

ľovanie pobytov a overovanie pozvaní. Významnou zmenou, ktorá bola zapracovávaná do VIS (k 5. 4. 2010), je zmena vyplývajúca z aplikácie nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 z 13. júla 2009, ktorým sa ustanovuje vízový kódex Spoločenstva Vízového kódexu (ďalej len vízový kódex) do konzultačnej siete VISION. Implementácia systému starého VISION na nový VISION je rozpracovaná v Rozhodnutí Rady z 22. 12. 2009 pod číslom 2009/1024/EU (technická špecifikácia). Od 5. apríla 2010 Slovenská republika vykonáva konzultačnú procedúru s inými členskými štátmi podľa nových zaslaných kritérií (ide o zasielanie notifikácií prostredníctvom formuláru H /čl. 31 vízového kódexu/, ako aj ostatné úpravy vyplývajúce z vízového kódexu). Úprava systému VIS prebehla aj na Ministerstve zahraničných vecí SR. Programová aplikácia sa zosúladiť s požiadavkami vyplývajúcimi z vízového kódexu vrátane rozšírenia funkcionality systému v časti predlžovania víz, ktoré v súčasnosti vykonávajú oddelenia cudzineckej polície PZ. Zároveň sa policajti, ktorí využívajú systém VIS, preškolili z upraveného systému VIS aj z vízového kódexu. MV SR buduje systém VIS podľa úloh a termínov stanovených Európskou komisiou.

AZYL

10. Medzinárodná ochrana

10.1 Európsky pakt o prístahovalectve a azyle

Relevantné záväzky Paktu pre túto časť sú nasledovné:

IV(c) *solidarita s členskými štátmi, ktoré čelia špecifickým a neúmerným tlakom na ich národné azylové systémy*

SR podporuje harmonizáciu prostredníctvom posilnenia praktickej spolupráce a výmeny praktických skúseností medzi členskými štátmi EÚ, avšak v tejto oblasti nie sú dostupné žiadne informácie. Aktivity v rámci solidarity s ČŠ budú aj jednou z náplní Európskeho podporného úradu pre azyl (EASO), ktorý by mal byť plne činný od júna 2011 a ktorého vznik SR jednoznačne podporuje. Jeho úlohou by mala byť koordinácia a podpora praktickej spolupráce medzi ČŠ EÚ, spoločný systém školení, platforma pre informácie o krajinách pôvodu, azylové podporné tímy a aktivity na podporu solidarity.

SR sa prostredníctvom Migračného úradu MV SR aktívne zapojila do Pilotného projektu EUREMA relokácie utečencov z Malty v rámci EÚ, ktorý financuje Európsky fond pre utečencov. Projekt sa realizuje od januára 2010 do júna 2011. Cieľom SR je pomocou projektu vnútorne presídliť 10 osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na Malte, pričom cieľovou skupinou sú rodiny s deťmi a osamelí rodičia s deťmi. V súčasnosti prebieha na Malte výberový proces vhodných kandidátov pre vnútorné presídlenie do SR, realizovaný maltskými úradmi. Grantová zmluva bola zo strany SR podpísaná koncom septembra 2010.

IV(d) *posilniť spoluprácu s Úradom Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov v záujme zabezpečenia lepšej ochrany osôb, ktoré o ňu požiadajú mimo územia členských štátov Európskej únie, a to dobrovoľným napredovaním na ceste presídlenia osôb, ktoré sa nachádzajú pod ochranou Úradu Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov*

V roku 2010 sa ukončil transfer 98 palestínskych utečencov z Iraku, ktorí vstúpili na územie Slovenska

v auguste 2009 na základe trilaterálnej dohody medzi vládou SR, UNHCR a IOM a zostali na území SR po dobu 6 mesiacov, kedy boli presídlení do tretej cieľovej krajiny. Túto aktivitu vysoko hodnotili UNHCR, americké veľvyslanectvo a pozitívnu odozvu zožala aj na iných svetových fórach. Na základe uznesenia vlády SR č. 790 z 12. novembra 2010¹⁹⁰ uzavrela SR 22. decembra 2010 obdobnú tripartitnú dohodu a následne na to očakáva v blízkej budúcnosti príchod ďalších 100 utečencov, ktorí aspoň na dobu 6 mesiacov nájdu ochranu v SR a východisko vo svojej ťažkej a problémovej životnej situácii na ceste za trvalým riešením.

SR sa v marci 2010 zapojila do projektu UNHCR, IOM a ICMC *Podpora presídľovania v EÚ pomocou praktickej spolupráce členských štátov EÚ a iných zainteresovaných subjektov*, ktorého hlavným cieľom je presadzovanie vyššieho zapojenia sa členských štátov EÚ do presídľovacích aktivít formou posilnenia spolupráce medzi ČS EÚ prostredníctvom využitia podpory viacerých zainteresovaných strán a koordinovaného praktického prístupu, podpora praktickej a logistickej spolupráce medzi členskými štátmi EÚ realizujúcimi programy presídľovania, ďalej prepojením jednotlivých fáz presídľovacieho procesu (pred-odletové zdravotné prehliadky, kultúrno-orientačné programy, samotná preprava, atď.), podpora a posilnenie prijímacích služieb a kapacít a vypracovanie odporúčaní pre prvotnú fázu integrácie presídľencov do spoločnosti. Projekt implementujú IOM, UNHCR a ICMC. V rámci tohto projektu sa v roku 2010 zúčastnili zástupcovia MÚ MV SR na 2 aktivitách, a to v Rumunsku (Temešvár) a v Portugalsku (Lisabon).

IV(e) členské štáty sú vyzvané, aby poskytli odbornú prípravu v oblasti práv a povinností v rámci medzinárodnej ochrany personálu poverenému kontrolou vonkajších hraníc

18. až 22. januára 2010 uskutočnilo Slovenské národné stredisko pre ľudské práva s finančnou podporou Úradu vlády SR v rámci Akčného plánu predchádzania všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie vzdelávanie pracovníkov ÚHCP v Košiciach, ktoré obsahovalo aj blok o ľudských právach a azylovej problematike¹⁹¹.

10.2 Štatistiky

Obdobie od 1. 1. 2010 – 30. 11. 2010

Žiadatelia o azyl a rozhodnutia							
	Žiadosti	Rozhodnutie prvého stupňa o žiadosti o udelenie azylu					
	Súhrnný počet žiadostí v rozhodovacom procese	Výsledný počet pozitívnych rozhodnutí	Zamietnuté	Ženevský dohovor	Doplnková ochrana	Dočasná ochrana	Humanitárny status a zlúčenie rodiny
Žiadosti o azyl	541	70	178	7	55	0	8

¹⁹⁰ Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 790 z 12. novembra 2010 k návrhu Dohody medzi vládou SR, Úradom Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov a Medzinárodnou organizáciou pre migráciu o humanitárnom transfere utečencov, ktorí potrebujú medzinárodnú ochranu, cez Slovenskú republiku, dostupné na http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Uznesenie-11250?listName=Uznesenia&prefixFile=m_ (citované 5. 12. 2010).

¹⁹¹ Slovenské národné stredisko pre ľudské práva, dostupné informácie sú na <http://www.snsip.sk/index.php/lang-en/aktuality/details/65-vzdelavanie-v-oblasti-udskych-prav-pre-utvary-hranicnej-a-cudzineckej-policie-bratislava.html#subCategory=21> (citované 21. 11. 2010).

Štátni príslušníci tretích krajín realokovaní a presídlení do vášho členského štátu			
	Spolu	realokovaní	presídlení
Štátni príslušníci tretích krajín	0	0	0

Odborná príprava - personál poverený kontrolou vonkajších hraníc		
	Spolu počet personálu do 31. 12. 2010	Počet personálu, ktorý absolvoval odbornú prípravu
Personál poverený kontrolou vonkajších hraníc	1173	v problematike zabezpečenia a kontroly cestovných dokladov na lokálnej úrovni – 1 097 príslušníkov PZ na centrálnej úrovni – 76
	7	odborná príprava školiťelov k vízovému kóde-xu a informačnému systému VIS na lokálnej úrovni – 7 príslušníkov PZ
	1085	Kódex schengenských hraníc na lokálnej úrovni – 1 032 príslušníkov PZ na centrálnej úrovni – 53
	111	jazykové kurzy – anglický jazyk/mierne pokročilí (v súčasnosti ešte prebieha) na lokálnej úrovni – 111 príslušníkov PZ

Čo sa týka školenia k problematike azylu, tieto sa na oddeleniach hraničnej kontroly PZ dislokovaných na hraničných priechodoch, na letiskách a na tzv. zelenej hranici okrem iných pravidelne vykonávajú v rámci pracovných porád so zameraním sa na aktuálnu problematiku a trendy pri realizácii prvotných úkonov policajtov súvisiacich s prijatím vyhlásenia cudzinca o azyl na území SR.

MALOLETÍ BEZ SPRIEVODU

11. Maloletí bez sprievodu (a iné zraniteľné skupiny)

11.1 Európsky pakt o prisťahovalectve a azyle

Žiadne záväzky.

11.2 Štokholmský program

Relevantné záväzky Štokholmského programu pre túto časť sú nasledovné:

5(a) pripraviť akčný plán o maloletých bez sprievodu, ktorý by mal byť prijatý Radou a mal by podporiť a doplniť existujúce relevantné legislatívne a finančné mechanizmy a zjednocuje opatrenia zamerané na prevenciu, ochranu a asistované návraty

MÚ MV SR koncom októbra 2010 jednorazovo spolupracoval na výskumnom projekte *Potreby a spôsoby asistencie maloletým žiadateľom o azyl bez sprievodu a bývalým maloletým bez sprievodu v krajinách EÚ* (Best Practises for a Coordinated Approach to Assist Unaccompanied Minor Asylum Seekers (UAMAS) and former UAMAS (fUAMAS) in EU MS), ktorý realizuje IOM. Hlavným cieľom projektu je prispieť k tvorbe spoločného prístupu krajín EÚ k skupine súčasných aj bývalých MBS žiadajúcich o azyl. Projekt koordinuje IOM Budapešť, prebieha v 10 krajinách EÚ a opiera sa o analýzu legislatívy a hĺbkové rozhovory MBS a tými, ktorí sú súčasťou procesu pri posudzovaní ich žiadostí o azyl.

V decembri 2010 zorganizovala Liga za ľudské práva v spolupráci so Slovenskou humanitnou radou konferenciu k problematike maloletých bez sprievodu, ktorej cieľom bolo podporiť diskusiu medzi účastníkmi z rôznych oblastí zaoberajúcimi sa problematikou maloletých bez sprievodu (MÚ MV SR, úrady práce, školy, súdy, ombudsman, atď.) a navrhnúť riešenia, ktoré by prispeli k zlepšeniu procesov v tejto oblasti. Bližšie aj v časti 3(f).

11.3 Štatistiky

Maloletí bez sprievodu 2009/2010	
Počet maloletých bez sprievodu (2009)	119
Počet žiadostí o azyl podaných maloletými bez sprievodu (1. 1. 2010 – 30. 11. 2010)	7

Zdroj: MPSVR SR.

Počet maloletých bez sprievodu NPŠH 65
Počet maloletých bez sprievodu NP 136
Spolu 201

Zdroj: CASR ÚHCP MV SR, databáza nelegálnej migrácie.

Aktuálne k 29. októbru 2010 je v Detskom domove pre maloletých cudzincov bez sprievodu v Hornom Orechovom umiestnených 14 maloletých bez sprievodu, z toho 3 majú udelenú doplnkovú ochranu. V Detskom domove Medzilaborce sú 2 chlapci, z toho jeden s udeleným azylom.

GLOBÁLNY PRÍSTUP K MIGRÁCII

12. Vonkajšia spolupráca/globálny prístup k migrácii

12.1 Európsky pakt o prístahovalectve a azyle

Relevantné záväzky Paktu pre túto časť sú nasledovné:

V(a) uzatárať s krajinami pôvodu a tranzitu dohody na úrovni EÚ alebo na dvojstrannej úrovni, ktoré obsahujú ustanovenia o legálnej a nelegálnej migrácii a rozvoji

Čo sa týka bilaterálnych dohôd o readmisii s tretími krajinami, SR má platné dohody s nasledujúcimi tretími krajinami: Ukrajina (prednosť majú ustanovenia dohody na úrovni EÚ, t. z. bilaterálna dohoda a protokol na jej vykonávanie sa čiastočne používajú až do uzatvorenia protokolu na vykonávanie Dohody medzi ES a Ukrajinou o readmisii osôb), Chorvátsko, Vietnam. V súčasnosti sa nepripravujú nové návrhy readmisných dohôd s ďalšími tretími krajinami.

V(b) ponúknuť štátnym príslušníkom partnerských krajín na východ i juh od Európy možnosť legálneho prístahovalectva

V dôsledku hospodárskej krízy sa výrazne zhoršila situácia na slovenskom trhu práce, a to sa prejavilo znížením miery zamestnanosti a zvýšením miery nezamestnanosti o takmer 50 %. Sčasti aj v dôsledku návratu časti migrujúcich občanov SR domov sa v roku 2010 nerealizovali žiadne ponuky pre možnosť prístahovalectva štátnym príslušníkom partnerských krajín na východ a juh Európy. Ani demografický vývoj v SR si zatiaľ takéto opatrenia nevyžaduje. SR zatiaľ nemá a v súčasnosti nepripravuje opatrenia zamerané na pracovnú alebo okružnú migráciu¹⁹².

V(c) spolupráca s krajinami pôvodu a tranzitu v záujme odrádzania od nelegálneho prístahovalectva alebo predchádzania mu

ÚHCP MV SR nespupracuje s krajinami pôvodu a tranzitu v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi. Hlavnou úlohou útvaru Národnej jednotky boja proti nelegálnej migrácii (ďalej len NJBPNM) je vykonávanie represívnych opatrení v boji proti prevádzkačstvu a organizovanej nelegálnej migrácii. Za účelom odhaľovania a rozkladania organizovaných medzinárodných zločineckých a prevádzkačských sietí útvar NJBPNM spolupracuje s partnerskými operatívnymi policajnými útvarmi v zahraničí, a to najmä s krajinami ležiacimi na trase nelegálnej migrácie.

V(d) lepšie začlenenie politiky migrácie a rozvoja

V rámci akademickej obce aj v roku 2010 absentovali štúdie zamerané na problematiku migrácie a integrácie cudzincov. Taktiež sa v roku 2010 nerealizovali žiadne národné projekty v rámci Európskeho fondu pre integráciu zamerané na prípravu politiky¹⁹³.

V rámci EMN SR v roku 2010 realizovala štúdie:

- Saturovanie dopytu po pracovnej sile prostredníctvom migrácie v SR,
- Dočasná a okružná migrácia v podmienkach Slovenskej republiky.

Iné aktivity:

Medzivládna dohoda o rozvojovej spolupráci medzi SR a Moldavskou republikou (podpísaná 7. mája 2010, platnosť nadobudla 17. septembra 2010). Dohoda má za cieľ posilniť kvalitu spolupráce v rámci programu oficiálnej rozvojovej pomoci SR.

Konkrétne projekty oficiálnej rozvojovej pomoci s explicitným prvkom migrácie:

- Podpora adaptácie a na mieru šitá pomoc pri integrovaní rodín presídlencov v regióne Khobi v Gruzínsku. Cieľom projektu bolo vytvoriť partnerstvá s rodinami presídlencov (ide o vnútorne presídlené osoby v rámci Gruzínska počas konfliktov v 90. rokoch 20. storočia a z augusta 2008) a finančne

192 Informácie poskytl MPSVR SR.

193 Informácie poskytl MPSVR SR.

podporiť obrábanie pôdy presídlencami.

- *Rovnaké pracovné príležitosti a živobytie pre Bosniakov, Srbov i Chorvátov postihnutých po výbuchu nášľapných mín – OVOCIE, nie MÍNY.* Cieľom projektu je poskytnúť pracovné príležitosti pre zdravotne postihnutých a vnútorne vysídlených ľudí, hlavne po mínovej nehode. Dôraz sa kladie na výber rodín a na to, aby boli zastúpené všetky etniká. Prvým pozitívnym dôsledkom projektu je vzájomná integrácia troch etník v BaH.

V(e) podpora opatrení spoločného rozvoja a podpora prevodu úspor migrantov

Napriek tomu, že SR uznáva význam remitancií pre hospodársky rast a sociálny rozvoj partnerských krajín, doteraz sa týmto problémom výrazne nezaoberala. Jednou z úloh, ktoré ju v tejto oblasti čakajú, je vytvoriť priaznivé podmienky pre migrantov v spolupráci s partnerskými krajinami, na využívanie takýchto finančných prostriedkov na predpokladaný rozvoj. SR pri vytváraní vhodných podmienok môže využívať znalosti napr. Svetovej banky a ňou vypracované Všeobecné podmienky pre medzinárodné služby pre poskytovanie remitancií.

12.2 Štokholmský program

Relevantné záväzky Štokholmského programu pre túto časť sú nasledovné:

11(h) ako môže byť diaspóra začlenená do prípravy EÚ iniciatív a ako môžu členské krajiny podporiť diaspóru v ich snahe podporiť rozvoj v ich krajinách pôvodu

13. až 14. mája 2010 usporiadalo občianske združenie Migrácia SK v spolupráci s Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny a Združením nezávislých expertov pre otázky dejín a života zahraničných Slovákov v Bratislave v poradí už šiesty okrúhly stôl, ktorý bol tematicky zameraný na problematiku slovenskej zahraničnej migrácie. V troch programových blokoch – Emigrácia občanov Slovenskej republiky, Reemigrácia občanov Slovenskej republiky a Imigrácia Slovákov žijúcich v zahraničí do Slovenskej republiky – sa prediskutovala problematika slovenskej zahraničnej migrácie.

Bibliografia

Publikácie

Arbe, S., Nosko, A., Ondrejcsák, R., Zimanová, V., Analýza programových dokumentov vybraných politických strán v oblasti zahraničnej a bezpečnostnej politiky (ĽS-HZDS, KDH, Most-Híd, SaS, SDKÚ-DS, SMER-SD, SMK-MKP, SNS), Centrum pre európske a severoatlantické vzťahy (CENAA), máj 2010, dostupné na http://cenaa.org/wp-content/uploads/2010/05/Cenaa_Analyza_web_vnutro1.pdf (citované 28. 1. 2011).

Bargerová, Z., Številová, Z., Annual Report on Migration and Asylum Policies 2008 Slovak Republic European Migration Network. Bratislava, 2009, dostupné na <http://www.emn.sk>.

Comparative Study of the Laws in the 27 EU Member States for Legal Migration, Including an Assessment of the Conditions and Formalities Imposed by Each Member State for Newcomers, International Migration Law No. 16, IOM International Organization for Migration, 2009.

Divinský, B., Migračné trendy v Slovenskej republike po vstupe krajiny do EÚ (2004 – 2008), IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu, 2009.

Domonkos, T., Paleník, M., Radvanský, M., Temporary and Circular Migration in the Slovak Republic, National Study for the European Migration Network, Bratislava, 2010.

Domonkos, T., Paleník, M., Radvanský, M., Saturovanie dopytu po pracovnej sile prostredníctvom migrácie v Slovenskej republike, Národná štúdia pre Európsku migračnú sieť (European Migration Network), Bratislava, september 2010.

Drál, P., Mrlianová, A. (editori), Posilnenie interkultúrnych zručností a regionálnej spolupráce odborníkov pracujúcich s migrantmi v Slovenskej republike, Materiály k tréningom, IOM, Bratislava, 2010.

European Migration Network, Asylum and Migration Glossary – a tool for better comparability, január 2010.

Filadelfiová, J., Gyárfášová, O., Hlinčíková, M., Sekulová, M., Sondy do kultúrnej diverzity na Slovensku, Inštitút pre verejné otázky, marec 2010, dostupné na <http://www.ivo.sk/6177/sk/aktuality/sondy-do-kulturnej-diverzity-na-slovensku> (citované 30. 1. 2011).

Grethe Guličová, M., Bargerová, Z., Study on the Organisation of Asylum and Migration Policies in the Slovak Republic, European Migration Network, Bratislava, 2008, dostupné na <http://www.emn.sk> (citované 28. 1. 2011).

Kostlán, D., Úvod ke studiu migrace na Slovensku in: Bitušíková, A., Luther, D. (eds.), Kultúrna a sociálna diverzita na Slovensku II. Cudzinci medzi nami, Ústav vedy a výskumu Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, Banská Bystrica, 2009.

Kriglerová G., E., Kadlečíková, J., Lajčáková, J., Migranti, nový pohľad na staré problémy. Multikulturalizmus a kultúrna integrácia migrantov na Slovensku, CVEK Centrum pre výskum etnicity a kultúry,

Bratislava, 2009.

Potočková, I., Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu 2009 Slovenská republika, Európska migračná sieť, Bratislava, 2010, dostupné na <http://www.emn.sk> (citované 28. 1. 2011).

Svák, J., Kukliš, P., Teória a prax legislatívy, 2. vydanie, Bratislavská vysoká škola práva, 2009.

Vašečka, M., Postoje verejnosti k cudzincom a zahraničnej migrácii v Slovenskej republike, IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu, Bratislava, 2009.

Články

ČTK, Ilegálnych cudzincov vlani ubudlo, HNonline.sk, 9. 5. 2010.

ČTK, Rada Európy ostro kritizovala Slovensko, že vyhostilo Labsího, Pravda.sk, 29. 4. 2010.

Harkotová, S., Slováci vnímajú cudzincov na trhu práce ako záťaž, Aktualne.sk, 24. 4. 2010.

Harkotová, S., Slovensko migrantov nezaujíma. Iba tu prestúpia, Aktualne.sk, 18. 4. 2010.

Kizáková, Z., Týždeň nových menších: Exotické umenie aj vážne diskusie, Pravda, 19. 5. 2010.

Krempaský, J., Slovenčina je ťažká. Chcu tu žiť, tak to zvládnem, SME, 27. 4. 2010.

Krempaský, J., Zsilleová, M., Lipšic chce vyberať cudzincov, SME, 13. 8. 2010, dostupné na <http://www.sme.sk/c/5504424/lipic-chce-vyberat-cudzincov.html> (citované 20. 11. 2010).

Milan, L., Slovensko nie je pre utečencov atraktívne, azyl chce čoraz menej ľudí, Pravda, 25. 5. 2010.

Nový čas, Zadržali utečencov, 19. 10. 2010.

Pacherová, S., Na Slovensku pribúda starších ľudí aj cudzincov, Pravda, 5. 5. 2010.

Rokytko, R., Šofér usvedčoval prevádzáčov. Dostal rovnaký trest, SME, 26. 5. 2010, dostupné na <http://korzar.sme.sk/c/5438104/sofer-usvedcoval-prevadzacov-dostal-rovnaky-trest.html> (citované 31. 1. 2011).

SITA, Kuzminovú Rusi nechceli, pre SR získala zlato, Webnoviny.sk, 14. 2. 2010.

SITA, Na východe zadržali 15 utečencov, Webnoviny.sk, 12. 4. 2010.

SITA, Prezident podpísal novelu zákona o štátnom občianstve, Pravda, 31. 5. 2010, dostupné na http://spravy.pravda.sk/prezident-podpisal-novelu-zakona-o-statnom-obcianstve-pgl-/sk_domace.asp?c=A100531_140653_sk_domace_p12 available (citované 30. 1. 2011).

SITA, NR SR: Tri koalíčné strany chcú zmenu zákona o štátnom občianstve, aktuality.sk, 26. 10. 2010, dostupné na <http://www.aktuality.sk/clanok/174695/nr-sr-tri-koalicne-strany-chcu-zmenu-zakona-o-statnom-obcianstve/> (citované 30. 1. 2011).

SITA, V komunálnych voľbách môžu voliť aj cudzinci, 3. 11. 2010, aktuality.sk, Bratislava, dostupné na <http://www.aktuality.sk/clanok/175500/volby-v-komunalnych-volbach-mozu-volit-aj-cudzinci/> (citované 30. 1. 2011).

SME, Dobrovoľne odišlo 139 migrantov, 14. 4. 2010.

SME, Prijmeme Afričanov z Malt, SME, 25. 2. 2010.

SME, Žiadateľov o azyl opäť ubudlo, SME, 8. 3. 2010.

TASR, Dzurinda chce po voľbách zrušiť novelu zákona o štátnom občianstve, NOVINY.SK, 26. 5. 2010, dostupné na <http://udalosti.noviny.sk/z-domova/26-05-2010/dzurinda-chce-po-volbach-zrusit-novelu-zakona-o-statnom-obcianstve.html> (citované 30. 1. 2011).

TASR, Labsí nespĺňa predpoklady na akýkoľvek druh ochranného pobytu, HNonline.sk, 30. 3. 2010.

TASR, Lipšic chce prilákať elity zo zahraničia, Hospodárske noviny, 1. 8. 2010, dostupné na [http://hnonline.sk/index.php?article\[id\]=45370820&p=k02000_d&srv1\[action\]=vote&srv1\[answer_id\]=944390](http://hnonline.sk/index.php?article[id]=45370820&p=k02000_d&srv1[action]=vote&srv1[answer_id]=944390) (citované 20. 11. 2010).

TASR, Lipšic: Slovensko by malo mať koncepciu legálnej migrácie, SME, 1. 8. 2010, dostupné na <http://www.sme.sk/c/5488137/lipic-slovensko-by-malo-mat-koncepciu-legalnej-migracie.html> (citované 20. 11. 2010).

TASR, Slovensko patrí medzi najotvorenejšie v EÚ, HNonline.sk, 19. 6. 2010.

TASR, Vyše 200-tisíc žiadostí, Farmár, 13. 5. 2010.

Webnoviny.sk, Mustafa Labsí dostane 3 000 eur odškodné, 19. 10. 2010.

Webnoviny.sk, Polícia zadržala Nigérijčana s falošným pasom, 19. 1. 2010.

Dokumenty

Dlhodobý zámer vo vzdelávacej, výskumnej, vývojovej, umeleckej a ďalšej tvorivej činnosti pre oblasť vysokých škôl do roku 2014, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, dostupné na www.minedu.sk (citované 21. 11. 2010).

Dohody medzi vládou Slovenskej republiky, Úradom Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov a Medzinárodnou organizáciou pre migráciu o humanitárnom transfere utečencov, ktorí potrebujú medzinárodnú ochranu cez Slovenskú republiku, dostupné na [http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/.../\\$FILE/vlastnymat.rtf](http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/.../$FILE/vlastnymat.rtf) (citované 27. 11. 2009).

Koncepcia integrácie cudzincov v Slovenskej republike, schválená vládou SR uznesením č. 338 zo 6. mája 2009, dostupná na [http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/4E933AB8C785D-248C12575900040A601/\\$FILE/Zdroj.html](http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/4E933AB8C785D-248C12575900040A601/$FILE/Zdroj.html) (citované 20. 11. 2010).

MÚ MV SR, Ročná štatistika 2009, Bratislava, 2009, dostupné na www.minv.sk/?statistiky-20 (citované 14. 2. 2010).

Národný plán riadenia ochrany štátnych hraníc Slovenskej republiky, dostupný na [http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/6B9DC2D4A9BE2581C12572F900492E3C/\\$FILE/Zdroj.html](http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/6B9DC2D4A9BE2581C12572F900492E3C/$FILE/Zdroj.html) (citované 24. 11. 2009).

Návrh na skrátené legislatívne konanie o vládnom návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, dostupné na http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Mater-Dokum-120081?prefixFile=m_ (citované 30. 1. 2011).

Organizačný poriadok Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, dostupný na <http://www.employment.gov.sk/index.php?SMC=1&id=10550> (citovaný 21. 11. 2010).

Portál právnych predpisov, Koncepčné zámery migračnej politiky Slovenskej republiky na obdobie rokov 2011 – 2015 (aktualizácia migračnej politiky Slovenskej republiky), dostupné na <https://lt.justice.gov.sk/Document/GovernmentResolutionProposal.aspx?instEID=-1&matEID=3494&docEID=149608&docFormEID=12&docTypeEID=3&langEID=1&tStamp=20101228152635123> (citované 30. 1. 2011).

Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2010 – 2014, august 2010, dostupné na <http://www.vlada.gov.sk/data/files/6257.pdf> (citované 20. 11. 2010).

Schengenský akčný plán pre zabezpečenie vstupu Slovenskej republiky do Schengenského priestoru schválila vláda uznesením č. 264 dňa 14. marca 2007.

Súhrnná správa o stave plnenia úloh vyplývajúcich z rozpracovania Koncepcie migračnej politiky Slovenskej republiky na podmienky jednotlivých rezortov za rok 2009, schválená uznesením vlády SR č. 331 z 19. mája 2010, dostupná na http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Mater-Dokum-118763?prefixFile=m_ (citované 20. 11. 2010).

Štatistický úrad SR, Výsledky volieb do orgánov samosprávy obcí 2010, dostupné na <http://app.statistics.sk/kv2010/sr/tab1.jsp?lang=sk> (citované 28. 1. 2011).

Uznesenie vlády SR č. 93 z 3. februára 2010 k zameraniu zahraničnej politiky SR na rok 2010, dostupné na [http://www.foreign.gov.sk/App/wcm/media.nsf/vw_ByID/ID_98CA86E2F7C1ADA-6C12576E9003585F0_SK/\\$File/Zameranie_ZP_2010.pdf](http://www.foreign.gov.sk/App/wcm/media.nsf/vw_ByID/ID_98CA86E2F7C1ADA-6C12576E9003585F0_SK/$File/Zameranie_ZP_2010.pdf) (citované 20. 10. 2010).

Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 790 z 12. novembra 2010 k návrhu Dohody medzi vládou SR, Úradom Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov a Medzinárodnou organizáciou pre migráciu o humanitárnom transfere utečencov, ktorí potrebujú medzinárodnú ochranu, cez Slovenskú republiku, dostupné na http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Uznesenie11250?listName=Uznesenia&prefixFile=m_ (citované 5. 12. 2010).

Volebný program kresťanskodemokratického hnutia 2010, dostupný na http://www.kdh.sk/data/upload/documents/KDH_volebny-program_2010.pdf (citované 28. 1. 2011).

Volebný program SDKÚ-DS, Pre silnejšiu strednú vrstvu pre moderné Slovensko, dostupný na http://www.sdku-ds.sk/data/MediaLibrary/625/2010-04-12_SDKU-DS_program.pdf (citované 28. 1. 2011).

Volebný program strany Most-Híd, dostupný na http://www.most-hid.sk/webfm_send/37 (citované 28. 1. 2011).

Iné zdroje

Ábelová, M., Najvyšší súd potvrdil zamietnutie Labsího žiadosti o azyl, Slovenský rozhlas, 30. 3. 2010.

Ábelová, M., Po vstupe Slovenska do EÚ u nás klesá počet cudzincov, ktorí žiadajú o poskytnutie ochrany, Slovenský rozhlas, 27. 5. 2010.

Dešková, T., Projekt cesta do neznáma – príbeh utečencov na Slovensku, Rádiožurnál, Rozhlasová stanica Slovensko, 23. 10. 2010.

Hečko, M., Čo s Labsím, TV Markíza, 30. 3. 2010.

Kormútová, K., Prijmeme utečencov, STV, 25. 2. 2010.

Kubániová, M., Slovenská azylová politika, Čierny Peter, TV TA3, 23. 1. 2010.

Kultúrno-informačné Centrum Afričanov (KICA) v SR, <http://kica.ozas.sk/> (citované 21. 11. 2010).

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva, www.snslp.sk (citované 21. 11. 2010).

Správy STV, Labsího vyhostili do Alžírsk, STV, 22. 4. 2010.

Šprochová, A., Bezpečný návrat domov, TV Markíza, 13. 4. 2010.

Šprochová, A., Slováci cudzincov nemusia, Televízne noviny, TV Markíza, 24. 4. 2010.

Valčovič, P., Slovenská spoločnosť stále nie je pripravená akceptovať cudzincov, Rádiožurnál, Slovenský rozhlas, 29. 5. 2010.

TA3, Kritika Európskej rady, Hlavné správy, TA3, 29. 4. 2010.

Televízia TA3, Vláda schválila novelu zákona o štátnom občianstve, reportáž odvysielaná 26. 5. 2010, dostupná na http://www.ta3.com/sk/reportaze/153781_vlada-prijala-novelu-zakona-o-statnom-obcianstve (citované 30. 1. 2011).

TV JOJ, Somálski ilegálni migranti, Prvé noviny, 17:00, 8. 10. 2010.

TV Markíza, Dobrovoľne odišlo 139 migrantov, 13. 4. 2010.

TV Markíza, Migranti sa vracajú domov, Televízne noviny, 3. 1. 2010.

Odkazy na legislatívu

Európsky pakt o prisťahovalectve a azyle, Rada Európskej únie, 13440/08, ASIM 72.

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 z 15. marca 2006, ktorým sa ustanovuje kódex Spoločenstva o pravidlách upravujúcich pohyb osôb cez hranice (Kódex schengenských hraníc), Ú. v. EÚ L 105, 13. 4. 2006.

Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 810/2009, ktorým sa ustanovuje vízový kódex Spoločenstva (vízový kódex), Ú. v. EÚ L 243, 15. 9. 2009.

Smernica Rady 2001/40/ES z 28. mája 2001 o vzájomnom uznávaní rozhodnutí o vyhostení štátnych príslušníkov tretích krajín, Ú. v. ES L 149/34, 2. 6. 2001.

Smernica Rady 2003/110/ES z 25. novembra 2003 o pomoci v prípadoch tranzitu na účely leteckého odsunu.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území, Ú. v. EÚ L 348, 24. 12. 2008.

Smernica Rady 2009/50/ES z 25. mája 2009 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účely vysokokvalifikovaného zamestnania, Ú. v. EÚ L 155, 18. 6. 2009.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/52/ES z 18. júna 2009, ktorou sa stanovujú minimálne normy pre sankcie a opatrenia voči zamestnávateľom štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území členských štátov, Ú. v. EÚ L 168, 30. 6. 2009.

Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Z. z., ako vyplýva zo zmien a doplnení vykonaných ústavným zákonom č. 244/1998 Z. z., ústavným zákonom č. 9/1999 Z. z., ústavným zákonom č. 90/2001 Z. z., ústavným zákonom č. 140/2004 Z. z. a ústavným zákonom č. 323/2004 Z. z.

Vyhláška MŠ SR č. 207/1993 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o rovnocennosti dokladov o vzdelaní a o podmienkach uznania rovnocennosti dokladov o vzdelaní vydaných zahraničnými základnými a strednými školami.

Zákon č. 99/1963 Z. z. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 71/1967 Z. z. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 455/1991 Z. z. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 477/2003 Z. z. o ochrane štátnej hranice v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

Zákon 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 647/2007 Z. z. o cestovných dokladoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 594/2009 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 37/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 250/2010 Z. z., ktorým sa novelizuje zákon č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 372/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 403/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov.



IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu
Úrad v Slovenskej republike
Národný kontaktný bod Európskej migračnej siete v SR
Grösslingová 4, 811 09 Bratislava, Slovenská republika
www.iom.sk, www.emn.sk

ISBN 978-80-89506-07-1